

سنهندیه
موسیقی
نت لاریندا

فرهنگی
هنری گاهنامه
انسانی
بلوار
تهران

N E S

داند

اعلی عزالت

حسن دمیرچی

داند

میں
اولونگز

سنهندیه

موسیقی نت‌لاریندا
دمیرچی حسن

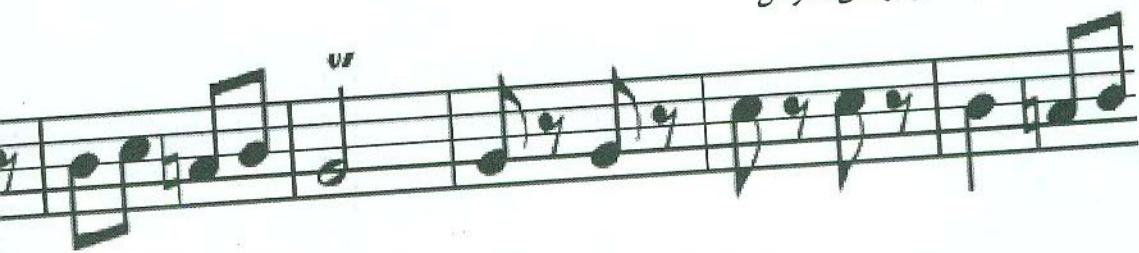
چاپ‌خانه‌لایان: سعید موغانلی
گرافیست: مهیار علی‌زاده آیخان
دیزاینر: علی رضابی
اندیت: یاسماق درگی‌سی

امکنالاکسل: حسن رحیمی، آیدین مولا‌بی، آراز قاراباغلی، سوتای اهرلی،
اکبر قربانی، ناصر رضاپور

نوت یازی‌لاری: مازیار هرگلی
رنگ‌آکتور: پاک دمیرچی اوغلو
تایپ: خانم اسماعیلی

یاپیم پتری: آذری‌جان موسیقی آموزشگاهی

گونش ۲ (نشریه‌ی داخلی)
وین‌نامه‌ی فرهنگی، ادبی، هنری
موسسه‌ی فرهنگی ستارخان

پلیچە مەنیچەوا

ایکنونچى بولۇم - ادیبات

اونداكى دىيل آغىز سۆزىن اوسانار
سۇرۇشۇن مطلبىي تىللر سۆيىلەسىن
دوداق دانىشىرسا اوڈ توپ يانار
گىركىدىر نۇمەلر اللەر سۆيىلەسىن
سەند

چىتىنلىكلىر قارشىسىندا سىنه گەرەن آذربايچان موسىقىچى لرىينه تقدىم.

داوام ائدىر اوتوز يىندى
داها كىرىپ
داها جىددى...

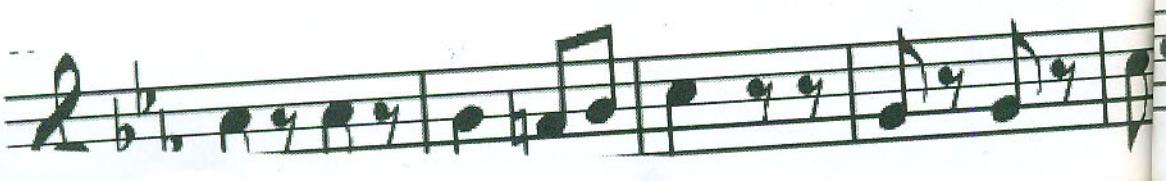
ۋەھىزىل ٢٧

بىندىلوجىن لەلانجىش سەن

استاد يالىزى (سىنىدە)

كتابى تاتىمىز

لىلىكانتىر قىسىمه مەسىھ

ایچینده کیلر

۶	آچقلااما
۷	گیریش یئرینه
۸	اوئن سؤز
۹	شهریار - سهند و موسیقى
۱۱	اوستاد سلیمی
۱۴	اوستاد عزیزی
۱۵	اوستاد علی فرشباف
۱۶	مو GAM اوستادی حسن ایرانی
۱۹	اوستاد کامبیز رحیمی
۲۱	عاشقیق حسن (ترلان)
۲۳	تئاتر چالیشقانلاری
۲۵	رشید دانشجوئی
۲۶	آذربایجان موسیقى آموزشگاهی
۲۸	سهند ایله اوستاد شهریارین گؤروشو
۳۴	حمید ناموری
۳۷	احد یاری

پر ده آچیلیر، موسیقى باشلانماليديرو...

سهندیه موسیقى نت لاریندا

ایکینجی یؤلوم - ادیات

۶۷	قلم قهرمانی
۷۳	شهریار و باکی
۷۷	شهریار و تورکیه
۷۸	دکتور فرزانه
۸۰	دکتور جواد هیئت
۸۳	اوستاد شیدا
۸۴	پروفیسور محمدزاده
۸۵	پروفیسور علی مینائی تبریزی
۸۸	اوستاد شیوا
۹۲	دکتور مبین
۹۴	اوستاد سوئنمز
۹۸	پروفیسور غلامحسین بی دیلی
۱۰۰	بؤیوک نیکاندیش
۱۰۲	بهروز ایمانی
۱۰۳	رضا همراه
۱۰۵	سنهند اوچون سؤیلنميش نظرلر
۱۰۶	اوستاد يالقيز (سمنديه)
۱۱۶	كتاب تانتمى

آچيقلاما

چاغداش آذربایجان موسیقی سینده چالیshan امکاشلاریمیز چاتدیرمالیق کی، (منیم ده قلیم وار، من ده اینسانام) دئمیشیک، داها دُغروسو آنا دیلیمیزین آزادلیغین ایسته میشیک. اتله بو طبیعی ایستک بیزیم اوچون بیر بؤیوک سوج (گوناه) حساب اولموش و اوونون اوچون ده، موسیقی مكتبیمیز باغلانیب و طبیعی دیرکی، کنسئرت مجوزی ده آلا بیلمیریک.

نه یاخشی کی، آذربایجانیمیزدا میلی دوشونجه لی موسیقی چیلریمیز آز دئیل و او عزیزلرین سهندیه اثربندهن فایدالانماسین یارارلی گئروب و آز اولموش اولسا دا بو حاققدا باشقابیلگی لر وئرملکله، بیر کتابچا کیمی میللى موسیقی میزده چالیshan امکاشلاریمیزین الـلـرـینـهـ چاتدیرماـغـیـ وـظـیـفـهـ بـیـلـیـکـ.

آذربایجان آدینا موسیقی آموزشگاهیندا یازیلمیش سهندیه اثری ایللر بوبو کنسئرت چیخیشلاریندا ائل رغبتین قازانمیشیدیر.

ایندی ایسه آذربایجانیمیزین ایکی بؤیوک شاعیرینین اورک سؤزلرین آذربایجان سئورلره چاتدیرماق ایستهین موسیقی چیلریمیزه عشق اولسون.

دمیرچی

گیریش بئرینه

محتشم آذربایجانیندا اولان «سنهنده» و «حیدربابا» داغلاری نین آدین اشیتیدیکده، هر ذوقلو و دوینغولو اینسانین ذهنبینده داغ دئیل، بلکه بو اؤلکه‌نین بؤبیوك و ایکی شاعیر شخصیتینی گۆز اۇنوندە جانلاندیریر. دئمک ايندی بو ایکی داغین آرتیق شهرتىنە سبب (اوستاد شهریار) و (بولود قاراچورلو) اولموشلار.

بو ایکی گۈركىملى شاعيرىن، اوئمنلى اثرلىرىنده، قلم صاحىيلرى چوخ گزىشىب، آرتىق قلم چالمىشلار، آنجاق اونلارين اولدوغو ادبى يوكسک مقامالارينا ھله‌ده، ال تاپانما مىشلار. ايندىيەدك، ايستر سنهنده، ايستر سنهنده، حيدرباباشاعيرلىرى حاقيىندا آخтарىشلار، تدقىقاتلار، فيلماتمالەر، نومايىشنا مەلەر و ماھنى لار يازىلىپ و حيانا كىچىپ، لاکىن يىئىدە دئمگە، چوخ سۆزلىر قالىر.

سون چاغلاردا بو بوشلوقلارى دويان، آدلیم صنعتكار و شهرتلى موسىقى شناس "حسن دميرچى"، گۈزدن كىچىرەجە يىينىز موسىقى اوزرە سەھندىدە عنوانلى اثرين يارادىجىسى اوlobe. بو كىتابىدا بولود قاراچورلۇنۇن و اوستاد شهرىارىن بىر- بىرى ايلك گۈروشلىرىنى، ماھىر بىر رسام كىمى، احساسلى يازىچىمиз، تصویرە چكىپ. يعنى اونلارين آراسىندا گىلنە منظومەلرى، بىر - بىرە جالاق ووراراق ماھنى و موغام شكلىنىدە بىر اثر بىستەلە يىب و نوت اوزرە تنظيم ائدىدىر. بو گۈزلەر و روپالى اثر ايندىيە دك تكراراً كونسېرتلەدە سىللەنېپ و دىنلەين لر و گۈروچولرىن دقت مر كىزىنده او تۈرمۇشدور.

اوز دىيارى نين كولتورونە، اديياتينا و عنعنه‌لرinen صاديق قالىب بو يولدا بعضى چتىن لىكلەر چىن، صىاقتلى صنعتكار "حسن دميرچى" بو كىتابىدا، اوزىل ابتكار ايشه آپارىپ كى آنترسان و جاذبەداردیر.

او، بو كىتابىدا، اوستاد شهرىار و بولود قاراچورلۇنۇن اثرلىرىنە ماراقلانىپ، قدم گۈئۈرۈپ و قلم چالان: توركىيە، باكى عالىملارى او جومىلەن پروفوسور صابر نبى اوغلۇ و سونرا دوكتور فرزانە، دوكتور هيئەت، دوكتور مىبين، پروفوسور بى دىلى، پروفوسور محمدزادە، پروفوسور مىنائى، اوستاد سۈنمىز، اوستاد سليمى، نىكىاندىش، ايمانى، شىوا، حسن ايرانى، عزيزى، رحىمى، دانشجوئى، احد يارى، حميد نامورى، نادر رامدل، على فرشاباف و شىئىدا كىمى شخصىتلىرىن آدلارىنى چكىپ و هر بىرىنە قىيسا بىوگرافى دا چاپ ائدىپ كى، اگر بو كىتابا آنتولوژى عنوان وئرسك ائله‌دە يئرسىز اولماز.

بو آر حجىملى كىتابىن حاقيىندا چوخ سۆزلىر دئمک ممکن دور، آنجاق ھلهلىك بو اؤلچوودە يئتر! من حسن دميرچى جنابلارينا، اديياتىمىز، موسىقىمىز، و عنعنه‌لر يىمىز گۈئىستەرىدىگى تلاش و قايىغى لارا خاطىر، اولو تانرىدان نائىلتەر دىلە يىب و اونون بو زمينەلرەدە استقاماتىنە تحسىن گۆزو ايله باخىرام.

مولۇ گۈرهلىم نئيلر

نئيلرسە گۆزىل ائيلر

اون سوْز

پئری وار کی شاعیر سہندين اوستاد شهریارا یازدیغی مکتوب، ائله جهده اوستاد شهریارین
جاوابی اولان سہنديه اثرلری اوچون اينجه صنعت عالمينده آددیم آتان هر کيمسه اوز
صنعينده قایغی گوستربیب بو گؤزل و اونودولماز میصراعلاری جانلاندیريسین. موسيقى
و ائله جهده بوتون اينجه صنعت خادیم لری اوچون خوشبختلیكديرکى، آتا يوردو مووز
ذري ياجاندا بئله بئويك شاعيرلر اولوب و تايسيز اثرلر یازيب يارادميشلار و اينجه صنعت
خاديملىرىنه بئله دولقون سوژه لر و ئرمىشلر.

قوی بو اثرلر کیتاب صحیفه‌لری آراسیندان چیخیب صحنه‌لره، سئن لره، سرگی سالونلارینا، سینما پرده‌لرینه و... گئتسین دئیه چالیشمalar گؤستریلمه‌سی گر کلیدیر. بو ایکی شاه اثرين يارانماسيندان تقریباً ۴۵ ایل کئچدیگینه با خمایاراق ادبیاتچیلار ایله موسیقی چیلردن سوواي باشقا صنعتچی لر طرفیندن يارادیلمیش ایشلر یئترینجه قانع ائدیجی اولا بیلمه میشدير. البتة بیر نئچە ساحده او جومله‌دن مجسمه‌سازلار طرفیندن يارادیجیلیقلار اولموش کى، ھامیسى اوز یئرینده اولدوچجا اوئنملى و دىرلیدیر. آنجاق او صنعتچى لر کى، ایستر رسام، خطاط، هئیكلچى، موسیقى و تیاتر و... باشاریلارى وار، هله بو یئنده بیر ایش گۇرمە بىلر. آرزى ائدیرىك کى گله جىكده او عزىزلىرینده يارادیجیلیقلارین گۇرە بىلک. ايندېلىكىدە بىز بىلدىگىمیز قدر بو ساحده^۱ گۈرلەمۈش ایشلری اوئرى بىر باخىشلا نظردن كئچىریرىك و ایکى بئۇلۇمده، يعنى موسیقى و ادبیات ساحه‌سینده آراشدیرماق ایسته بىپ يك.

شهریار، سهند و موسیقی

اوستاد شهریارین اثرلری حقیندا چابا گوئسترن شاعیر و یازیچیلارдан سونرا، موسیقى چىلر اؤن سيرادا گئدير.

۱۳۳۲ - جى ايلده حيدربابا اثرى يايىلىديقدان سونرا موسیقى اوستادلاريندان اونجه، خوش سىسىلى اوخويانلار شنىك يىعىنجاقلاقلارىندا اثرين بعضى بىندرىنى سىلسندىرىدىلر. مىثال اوچون آماتور اوخويان جليل جدارى جبارى خوش سىسى ايله آردېجىل اولاراق توپلاردا و باشقىلارى دا حيدربابا ايله چىخىشلار ئەدىرىدىلر. بئلهلىكلە بىر نئچە ايل سونرا تېرىز راديوسوندان يېرىنجى اولاراق مرحوم خانىم زرگرى و سونرا مرحوم حسن پناھىنин سىسى ايله يېرىنجى اولاراق حيدربابا آدلى بىر ماھنى سىلسندى و بو آز ائشىدىلىميش آدلا تانىشلىق داھا چو خالماغا باشلادى. بىر نئچە ايل سونرا اوستاد سليمىنин بايات شىراز اوسته يازدىغى ماھنىنى هوشىنگ آذراوغلو چوخ اوستادلىق ايله تېرىز تېلۋىز يۇنۇندا اوخودو، اونون آردىجا چوخ شىرىن سىسىلى اوستاد اوخويان آباذر عرفانى همن ماھنىنى اوخودوقدا حيدربابا سۈزۈن داھا دا دىللەر سالدىلار. يېرى گىدىيىكەدە عاشيقلارىمىز دا حيدربابا ايله چو خلو چىخىشلار ائتمىشلر. همن چاغلاردا باكى راديو-تېلۋىز يۇنۇندان روپا به خانىم موراد اووانىن سىسىلە داھا بىر گۆزل ماھنى سىلسندى و اولدوقجا تائىپ باغيشلادى و قالارقى بىر ماھنى اولاراق ايندىلر ده سىلسىنكمىدە دىر. سون واقتلى باكىدان داھا بىر ماھنى "كۆنلۈم قوشو" آدىلا سىسلەنير... داھا بىر ماھنى يوروش (چارگاه) موغامى اوسته آذراوغلو طرفىنiden بىستەلەنېب. اۆز گۆزل سىسى ايله تېرىز تېلۋىز يۇنۇندا سىلسندى. سون ايللەرde گوجلو واکال سىسىلى مهندىس فصىحى شهرىيار غزللىرىنده اوج ماھنى بىستەلەميش و اۆز سىسى ايله راديو - تېلۋىز يۇنۇندا سىسلەنير. و ائلەجەدە آردى آراسى كىسىلمەين موغام ماھنى اوخويانلارى طرفىنiden كونسېئرلىرde، ھابئلە ائل شنىكلىرىنده - توپلاردا اوخونان شهرىyar شعرلىرى، آذربايچان موسىقى سىينىن شهرىyar حؤرمىتىنى و ائلەجەدە شهرىyarين آذربايچان موسىقى سىينە خدمتىنى گۇسترىر.

شاعير بولود قاراچورلۇيا گىدىيىكەدە، اونون شعرلىرى آذربايچان موغام اوخويانلارى و عاشيقلارى طرفىنiden اوخوندوغو حالدا، تېرىز و باكى بىستەكارلارى طرفىنiden ده موسىقى لر بىستەلەنميش و اوخونموشلار. مىثال اوچون اوستاد سليمى و دەميرچى اثرلرىنidan باشقىا تېرىزىدە واکال سىسىلى مسعود اميرسپەھر سەھنەين آراز شعرىنiden (راك سېكىنندە) بىر گۆزل ماھنى

- اوستاد سۇزىمىز

3 - شاھلىقىزىمىز دۇھرىلىدىكىن سونرا دا شهرىyar ياردېجىلىغىندا موسىقى ايشلىرى دواام اشلىسى و بىر نئچە موسىقى آمۇشىكاھىندا ھاواجات قۇشۇلۇو و چېرىخىشلار ئۆلۈدۇ. شهرىyar سۇزىلىرى ايله چىخىش ائتمىش موسىقى مكتېبىرىن سېرىسىندا فېرىشىف، سليمى، شاھرىيان، آوازى شهرىyar، روشىن و آذربايچان نادىدا قالاڭلار دىر.

بسته‌له يىب و يئنى اولوبدا كىلىپ چكدىرىپ و باشقا بير احساس ايله او خوموشدور.
اڭلەجەدە موغام ساحەسىنە باكىدا كانسۇراتور قورتارمىش تېرىزلى عىلیرضا امان بىلى،
بىر ماھنى بسته‌له يىب، باكىدا اسلام رضايىف-ين آنسانلى ايله بىر آلبوم دا يايمىشىدیر.
اوپىد (شور) موغامى قامىندا سەھندىن سۆزلىرىنه يازىلمىش بو گۈزىل ماھنى نىن سۆزلىرىنى و
نوتلارىنى بوردا كىرىپىرىك:

باكىدان بىر ماھنى

سۆز: سەھند

بسته‌كار و اوخويان: عىلیرضا امان بىلى

سەھندىم اووچو گۈزلى - يار قاشدان اووچو گۈزلى ۲

بوردا بىر مارال گۈرۈم - او توروب اووچو گۈزلى ۲

سەھندىن داشلارينا	- چىخايدىم باشلارينا
گۈزلىن منه باخماز	- وورولدوم قاشلارينا
سەھند دىلر ياز گلسىن	- قىش توکنسىن ياز گلسىن ۲
ناغارات	كۈنلۈم يارى آرزىلار - قالىم گۈتور ياز گلسىن ۲

سەھندىن باشى قاردى - گون گىچدى باش آغاردى ۲

هامىنى ياد اولدوردو - منى اولدورن ياردى ۲

ناغارات

Səhəndim

a.aman bagli

Allegro

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

Fine

اوستاد سلیمی

اوستاد سلیمی اوشاقلیق چاغلارینی باکی دا، يئنی بىتمە چاغلارینی اردبیل و انزلی ده، گنج چاغلارین دان آتمىش ياشلارينادك تهراندا ياشامىش و عۆمۇر بويو آذربایجان موسىقىسىنىن كىشىگىنە دايامىشدىر.

اوستاد سلیمی تهراندا ياشادىغى چاغلاردا بىر چوخ ماھىنلار بىستەلەميش و آدىم بىر بىستە كار كىمى تانىنىمىشدىر، آمما لازىمى قدر پارلايا بىلمەمىشدى. بىئۇيۇك بىستە كار حىدر بابا ماھىنisi نىن يازدىقدان سونرا تېرىز تلوىزىونون چاغىرىشى ايلە گلىپ همن مرکزدە چىخىش اشتىدىكەن سونرا خلقىن محبىتىن گۈددۈكە، بعضى مخالىفتىرە باخىماياراق اوستاد شەھريار كىمى عۆمۇرونون سون و داها بەھرەلى چاغلارين تېرىزىدە ياشاماغا قرار وئىرە.

يئكۈنلاشدىرى ماق اولاركى، اوستاد سلیمىنى حىدر بابا ماھىنisi تەھراندان تېرىزە گىتىرىپىلدى. داها دوغروسو اوستادىن تېرىزىدە ياشادىغى اىللەر اونون آد - سانىن داھادا يو كىسلتىدى و موسىقى عالمىنندە آذربایجان اوچون اىفتيخار يارادان پارلاق بىر اولدوزا چئورىپىلدى. بو دا حىدر بابانىن معجزەلىرىندن بىرىسىدىر، يوخسا اوستاد سلیمى ايلە بىر سيرادا اولان بىئۇيۇك صنعتچىلىر او جوملەدن صفر على جاۋىدلەر، چشم آذرلار و ... تەھراندا قالىپ آدىسىز - سانسىز دونيادان كۈچدولر. اونلار هر بىرىسى آذربایجانىن معنوى ثروتلىرى ايدى. اوستاد سلیمى نىن يازدىغى حىدر بابا اوز چاغىندا اىكىنچى ماھنى ايدى كى يازىلىپىدى. بو ماھىننин گۆزلىلىگى بىر او قدر ايدى كى، ٣٠ اىلدىن بىرى ايندىيە قدر اوخونماقدادىر.

اوستاد سلیمى بىئۇيۇك شەھريارين دونيادان كۈچمەسى مناسىبىتىنە داها بىر ماھنى يازمىش و بىر ماھنى دا شاعير سەھنەدىن سۈزلىرىنە بىستەلەميش دىرىكى، راديو - تلوىزىوندان يايىنلاناردى. هر ايکى ماھىننى خوش سىسىلى صەد رەحيمزادە اوز باشارىلى اوستادلىغى ايلە اوخوموشدور. اردبىللە موغام اوستادى بەھاءالدين خراسانى اوستاد شەھريارين (سېزلا بىر احوالىما) غزلىن اوپىود (شور) موغامىندا اوستاد سلیمى اور كىسترى ايلە اوخوموش و خوش سىس ايلە اوخوموش غزل اوزون اىللەردىر تېرىز راديو - تلوىزىونوندا يايىنلانىر.

ائله جەدە آرتىرمالىق كى موغام صنعتىنە يۇخارى تكىنەك يئىھىسى صەد آغا رەحيمزادە اوز چىخىشلارىندا سەھنەدىن آشاغىداكى ايكى بىند شعرىن سئۇگى (سئگاه) موغامىنین موخالىفە اوخشار (مانند) بۇلۇموندە اوخويار كىن، اشىيدىنلەر والە اندر.

سەھنەدىھ
موسىقىنى
نەتلارىندا

اینسانیق اوجالان آن اوجا یئرین
بیر آدی سوگى دیر بیرى محبت
آختاردیم هر يانى من درین - درین
آرایا بیلمه دیم باشقا حقیقت

اشیق سندە بیزە ایستکدن دانیش
قوی محبت دوغسون صحبتین - سوژون
کؤنولدن - قلبدن اورکدن دانیش
قوی سارسیلان اینسان، تانیسین اوژون
سنهند

حیدربابا

سوژلر: اوستاد شهریاردان
بسنه کار: اوستاد سلیمی
اخویان: هوشنگ آذراوغلو

حیدربابا دونیا يالان دونیادیر
سلیماندان، نوحدان قالان دونیادیر
اوغلول دوغوب درده سالان دونیادیر
هر کیمسه يه هرنە وئریب، آلیبدیر
سلیماندان بیر قورو آد قالیبدیر

حیدربابا گون دالووی داغلاسین
اوژون گولسون بولاقلارین آغلاسین
اوشاقلارین بیر دسته گول باغلاسین
پئل گلنده وئر گتیرسین بويانا
بلکه منیم ياتمیش بختیم اويانا

Heydərbaba

ostad ali salimi

Moderato

The musical score consists of two staves of music. The top staff uses a treble clef and the bottom staff uses a bass clef. The key signature is B-flat major (two flats). The time signature varies between common time and 2/4. The music includes various note values such as eighth and sixteenth notes, with rests and dynamic markings like forte (f) and piano (p). The score is numbered from 6 to 81. Below the music, there are two columns of Persian lyrics:

سنهنده
موسيقى
نتلاريندا

رخان شمشاله افکسند
معتاد سوچ بیان کالی و نیاید

31

57

63

69

75

81

Fine

اوستاد عزیزی

شاعیر سهندین، "شهریارا مکتوب" اثربن بیرینجی او لاراق ۱۳۵۵ چاغلاریندا
کوتله آراسیندا تانیتدیران او چاغلارین رادیو - تلویزیون آپاریجی سی اوستاد
عزیزی جنابلاری اولموشدور.

بیلمه‌لیک کی او دؤورده اوستادین دیَرلی سسیله و آذربایجان سمفونیک موسیقی
مشايعتی ایله آنا دیلیمیزدہ آلتی کاسئت یا یلیمیش ایدی،

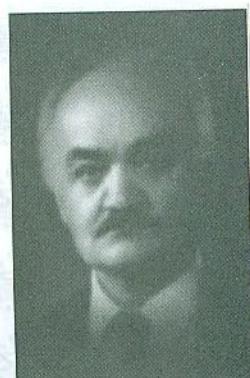
بو کاستتلرده آذربایجانین بؤیوک شاعیرلری او جومله‌دن اوستادلار شهریار،
شئیدا، سهند، ذوققار و باشقالارینین میلی روحلو شعرلری سسله‌نیردی و بو پارلاق
اولدوزلارین بیریسی ده او چاغلاردا قدر افل آرا آز تانینان بؤیوک شاعیر سهند و
اونون "شهریارا مکتوب" پوئماسی ایدی. دaha دوغروسو بو کاسئت سهندین کیم
اولدوغونو بیر چوخلارینا تانیتدیرا بیلمیشدى، با خمایاراق کی هله سهند اۋزو بیر
نئچه ایل اوئنجه چوخلو شعرلره ياناشى دده قورقود بويلارينى نظمە چكىپ ایكى
جيىددە "سازيمىن سۆزۈ" آدیله چاپ ائتىدير بیلمیشدى، آمما هله تكجه معین
خېياللار آراسیندا تانينا بىلردى.

آدلارین چىكىيگىمیز کاستتلرده، اورمیيده اوستاد شهریارین اۇز سسیله خبىط
اولموش حىدربابا منظومە سینىدە يئر وئریلمیش ایدی، بو کاستتلر اۇز چاغيندا چوخ
سايدا یا یلیمیش و اولدوقجا تائىرلى اولدوغو اوچون، فارس شوونىز مىنە آرخالاتان
شاھلیق رژیمین قورخويا سالاراق، کاستتلرین مؤلۇقى اولان اوستاد عزیزى ساواك
طرفیندن ياخالانىب و بير نئچه آى دوستاغا سالىنمیش ایدی.

اوستاد عزیزى ايلك گۇرۇش مقالە سینىدە يازىر:

حسبىن قوتاردىقدان سونرا، شاعیر سهند منى ماراغا شهرىنە قوناق آپارىپ
اوخودوغوم کاستتلرە گۇرە تشكىر ائىر، باشقا اثرلىرىنە او خوماغىمى تكلىف ائتدى.
سهندىن اۆزونون يوخارى سس و دىكلەمە قابىلىتى اولدوغو اوچون امتناع ائتدىم،
آمما سهندىن سۆزلىرى منى قانع ائتدى و كۈنلۈ او لاراق قبول ائتدىم.

نه يازىق كى اثرلار اوستاد عزىزىنین آلينە چاتىنجا، شاعیر گۆزلەنيلەمە دە دونيادان
كۈچور، دaha او دولقون اثرلر و گۆزۈل سس، خلقىن قولاغىنا چاتا بیلمىر.

اوستاد علی فرشباف

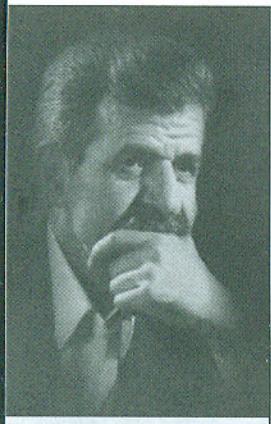
اوستاد شهریارین سهندیه منظومه‌سینه، ایلک بؤیوک اثر ۱۳۷۴ نجو ایلده اوستاد علی فرشباف طرفیندن یاراندی، بو اثر کی یوروش (چارگاه) موغامینا اساسلاینیردی، او چاغلارداکی تلویزیون اور کئستری اوستاد سلیمی نین دیریژورلوغو ایله بیر طنطنه‌لی کونسئرتدە سسلنەرک تاماشاچیلار طرفیندن سویله - سویله آلقیشلاندی.

بو چیخیشین سولیست اوخوياتلارى گوجلو واکال سس بیهسی کوروش خوشنویس و زیل سسلى موغام اوخويان علیرضا نجاتی ایدی، ائله‌جه ده موغام بؤلوموندە چالقى سولیستلری اوستادلار، تاردا محمود شاطریان، کامانچادا علی فرشباف و قارماندا یعقوب ایسفندی جنابلاری چیخیش ائدیردیلر. ایستر اوخويان و چالان سولیستلر و چوخ ساییلی، عین حالدا دولقون اور کئستر و هابئله گوجلو بیر کور قوروپو هر بیریسى اوز ایشین باشاريقلا ئئتیرەرک، اوستاد شهریارین سهندیه‌سیندن بیر نئچە صحنه‌نى بوتون گۆزلیکلری ایله جانلاندیردیلار.

بو طنطنه‌لی کونسئرت اوامود وئریجى و اوندولماز ایدی. آمما دئمه‌لییک نه يازيق كى، دولت ياردىمى اولمادىغى اوچون بو اثرده بقال لاله و حسن انعامى نين حيدربابا اثرى كىمى يالقىز قالاراق هله ده قالماقدىر.

فرشباف آدينا موسىقى مكتىبىنин كادرىندان گۆزلەنيليركى، اوستاد فرشبافا ياردىمچى اولوب، سهندیه اثرين بير داها سئن اوسته چىخارتماغا همت گۆسترسىتلر.

بو دىرلى، عین حالدا اوندولماز گۆزل اثرين بير داها گۇرمە‌سینىن آرزمىسىندايق.

تبریز فتح خیر تالاری / اوستاد سلیمان نین دیریژور لوغو ایله سهندیه کونسٹرتو

موغام اوستادی حسن ایرانی

موغام و ماهنیلارین باشقا فرهنگي خئيرلری اوز يئريندە قالاراق، بىر بؤبۈك فايىداسى دا شاعيرلرى كوتله توبىلۇمۇنا (جامعه) تانىتىدىرمۇقىدىر. مىشال اوچون فضولى، على آغا واحيدى و باشقا شاعيرلرى آرتىق تانىتىدیران آذربايچانىن اوستاد موغام اوخويانلارى اولمۇشدور. بو اوستاد موغام و ماهنى اوخويانلارين بىرىسى ده گوجلو سىس يئيهسى - موغام معلمى و ماهنیلار قوشان حسن ایرانى جنابلارى دىرى.

ايرانى، هله ۳۵ ايل اوئنجه اوئىرنجىلىك چاغلاريندا اوز كونسېئرلىرىندە، ائلەجەدە اورميه راديو و تلوiziyonunda اوستاد شەھريارىن حىدرىبا بااثريلە ماھنى اوزىرىندە، و يئرى گلدىكىدە موغام بىلۈملىلە چىخىش ائىردى. اوستادىن بىر نجىب ايشى اوز زامانى اوچون بىر اوئىملى ايتىكار و يئنى لىك سايىلىرىدى و اوستاد شەھريارىن حىدرىبا سىين تانىتىدىرمۇقا، موئىتىت نقشى وارايدى. اوستاد ایرانى هله دە سىين قوروپىوب ساخلامىش و اوز چىخىشلاريندا شەھريار غزللىرىندەن فايىدالاتار. ايندىلىكىدە ايرانى شەھريار اثرلىرىنه اوچ ماھنى يازمىش. ماهنیلارين بىرىسى سئگاھ موغامى قامىندا خان ننه شعرى، ايكىنجىسى ايسە حىدرىبا منظومەسىنە عايىد بایات شىراز و اوچونجو، يوروش (چەھارگاھ) موغامى قامىندا يازىلمىش ماهنیلاردىر. اوستاد شەھريار گۇرکىمىنە مقالەلر يازان اوستاد ایرانى نىن گۆزل سىسى اولدوغو كىمى گۆزلەدە قالمى و فلسەنى موغام بىلگىسى وار، و ھابئلە موسىقى ساھىسىنده چاپا حاضىر اولمۇش بىر نئچە كىتابى وار. اوستادا جان ساغلىغى ايلە ياناشى همت دىلە بىرىك و آرزى ائدىرىك كى، بلکە تىزلىكىلە يازىلمىش اثرلىرى ايشيق اوزو گۇرسون.

خان ننه ۲/۴

سوئزلىر: اوستاد شەھريار دان

بىستەكار: حسن ایرانى

خان ننه جانىم نولئىدى - سىنى بىر دە من تاپايدىيم ۲

او آياقلار اوستە بىر دە - دؤشەنېب بىر آغلا يايىدىم

قولو حلقة سالماشىش اىپ تك - او آياغى باغلا يايىدىم ۲

سەھنەدە
موسىقى
نەتلارىنىدا

ناغارات

کی داھا گئدنمہ یئیدین - کی داھا گئدنمہ یئیدین ۲
 خان ننه آمان نولئیدی - بیر اوشاقلیغی تاپايدیم ۲
 بیردہ من سنه چاتايدیم - بیر اوشاقلیغی تاپايدیم ۲
 یئنی دن اوشاق اولارکن - سنیلن بیر آغلاشایدیم

ناغارات

Xan nənə

ostad hasan irani

Moderato

The musical score consists of six staves of music. Staff 1 starts with a forte dynamic (f) and ends with a trill (tr). Staff 2 begins with a trill (tr) and ends with a trill (tr). Staff 3 begins with a trill (tr) and ends with a trill (tr). Staff 4 begins with a trill (tr) and ends with a trill (tr). Staff 5 begins with a trill (tr) and ends with a trill (tr). Staff 6 concludes with the instruction "D.C. al Fine".

اوستاد کامبیز رحیمی

آنا بوردونوز آذربایجانین داها بیر موسیقی عالیمی، حیدربابا و سهندیه اوزریندە بیر اولمز - اونودولماز اثر یارانمیش. اوستاد بو اثرلری سمفونیک ژانریندا یازدیغی اوچون داها آرتیق اونم داشییر و علمی بیر اثر او لاراق حیدربابا و سهندیه منظومه‌لرینین اعتبارین داها دا یوکسلتمیشدیر.

۱۳۶۷ چاغلاریندا تبریزین ارشاد ایداره‌سی اوز گؤره‌وین (وظیفه) یئرینه یئتیرسین دئیه بیر اوکئستر اولوشدورموشدور. بو اوکئسترین اوئدر (رھبر) لیگى نى تهراندا یاشایان آذربایجانلى موسیقی عالیمی کامبیز رحیمی جنابلاری عهدله‌لمیش ایدى و باشاریقلالا ایره‌لیبە دوغرو گئدیردى. اوستاد بو چاغلاردا حیدربابا سمفونوسون یاراتدى تبریز و تهران تلویزیونوندا کاستئه یازیلدی و یاپیلدی. بو اونودولماز اثرلر، آز اولسا دا بعضًا تبریز رادیو- تلویزیونوندان اشییدیلیر. حیدربابا اثربینن سولو بولومون اوخويان واکال سسلی آغاى خسرو نزادآريا، ائله‌جهده کور قوروپو و اوکئستر هر بیرى اوز یئریندە یوکسک درجه‌دە چیخیش ائتدیکدە، ثبوت ائدیرکى هم اوستاد شهریارین هم ده اوستاد رحیمی نین یاراتدقلارى اثرلر تاریخى و قالارقى مدنی ثروتلاردىر. بو اونودولماز اثر ۱۳۶۸ - ده اون گون آردیجیل تبریزین تربیت تالاریندا سئن اوسته اولوشدور. اون گون آردیجیل کنسئرت اثربین گؤزلیگین ثبوت ائدیر. اثر باکى يا دعوت آلیر آمما مالى ايمکانسيزليق ايجازه وئمر، آنجاق بير نئچە شهردە او جومله‌دن رشت و تبریز دانشگاهيندا سئن اوسته گئدیر.

يئنه ده آرتیمالیقى کى، بو علمی اوکئسترده حیمایت اولمادیغینا گؤره باشقا موسیقى تۈپلۇملارى كىمى اوز موقدس ايشىنە دوام وئرە بىلەمە بىب داغىلەمیشدىر و اونون حۇرمىتلى اوئدرى مجبور او لاراق، فارس موسیقى سى اوچون یارانمیش ايمکانلارдан فايىدالانسىن دىيە بىرداها آنا بوردون ترك ائدر، تهرانا سارى يونەلمىشدىر. سايىن اوستادا جان ساغلىقى ايلە اوغورلار دىلە بىرىك.

بلى دئىيل بو محتشم آذربایجان مىلتى اوچون یازىلمىش بو ترازىدى نه زامان سونا چاتاجاق؟! آمما

بیر عزیز شاعیر دئیر:

او میدین کسمه مایوس اولما ایستیقبال میلندن
سوزون قورتار آیا (معجز) آیلمیش بیر قدر ملت
و باشقا بیر عزیز شاعیر یازیر:

او موددان نالومود اولما بو گونلر ده گئچر (یالقیز)

او مودوم وار بو گونلرده دعالر مستجاب اولسون.

سنهنه
موسیقی
۲۰
نت لاریندا

تبیر - تربیت نالاری
اوستاد کامبیز رحیمی دیریزوریغی ایله حیدر بابا کنسرتی

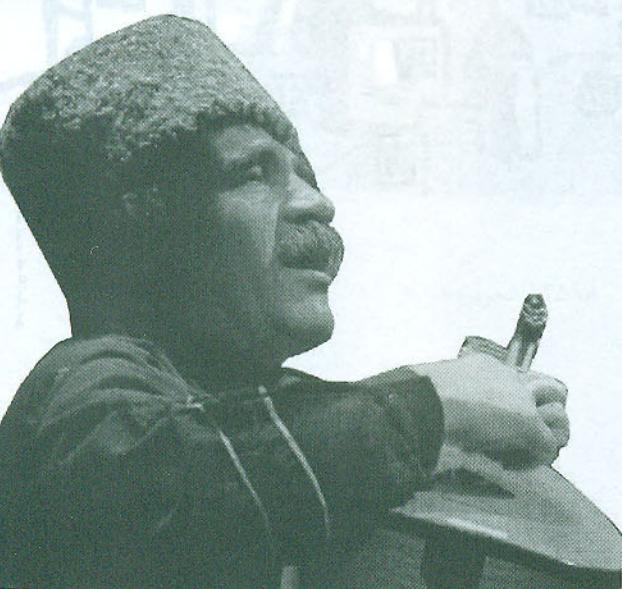
عاشق حسن (ترلان) *

اوزون ايلر آذربایجان عاشق صنعتىين اوئوندە گئدن سايىن اوستاد عاشق ترلان، بير چوخ ايستكىلە گۈره ۱۳۷۲ -جى ايلده اوستاد شەھريار اثرلىرى اوزرىندە بير كاسىت ايشلەمگى دوشۇنور و اوز باشارىلارينا آرخايىن اولاراق سازى باسېر باغرىينا.

حىدرىبايما سلام منظومەسى، ۱۱ لىك ھىجا وزنىنده يازىلمىش و عاشق صنعتى ايله اوىغۇن اولدوغو اوچۇن، بىللىدىر كى اوستادى چتىنلىك قارشىسىندا قويا بىلمز. اوستاد شەھريارين عروض وزنىنده يازىلمىش سەندىيە مصراعالارين عاشق ھاوالارينا گىتىرمك اوستادىليق و مهارتىن آسىلىدىر.

سايىن عاشق ترلان بوچتىن ليگىن عەهدسىنдин گلمگى اولدوچاسىس گۈزلىيگى و بوغازبىزكلرى ايله باشارمىش و اوستاد امكداشلارى ايله بىرلىكده ۱۰ ماھىنى كى كاسىتتە يازدىرار، آلرە چاتدىرىمىشدىر. اوستاد عاشق ترلان جنابلارينا جان ساغلىيغى و گلهجك ايشلرىندە داها باشارىلار دىلە بىرىيک. بو كاسىت كى سون چاغلاردا CD صفحەلرinen كۆپورولموش، عاشق ترلان اوستاد شەھريارين ناز ائىلەميسىن مطلعلى غزلين اوپىود (شور) موغامىنин دىلكش بۇلۇمندە اولدوقجا دويغوسال و اورهەگە ياتىيم حالتىدە اوخوموشدور. اوستاد آشىق طرلان جنابلارينا جان ساغلىيغى دىلە يىب و بەرەلى ئۇمرۇنۇن خاطىرەلرini قىلمە آلماسىنى گۈزلە بىرىيک.

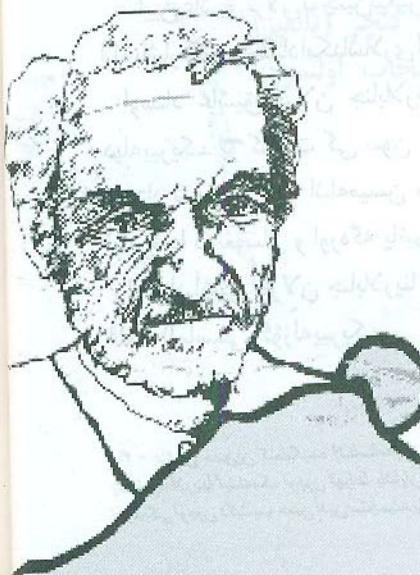
* - عاشق حسن بىن كىيىلىكىنيدە (شىناسنامە) يازىلان اصىلىن آدى ترلاندىر. يىشى پىتمە چاغلارينا ايشلەمك اوچۇن تەھراندا ياشابايان چاغلارينا، ترلان آدى گۈوانج تۈرلەتكى اوچۇن دېگىشىپ حسن آدىن سەچىميشدىر.

نمایش

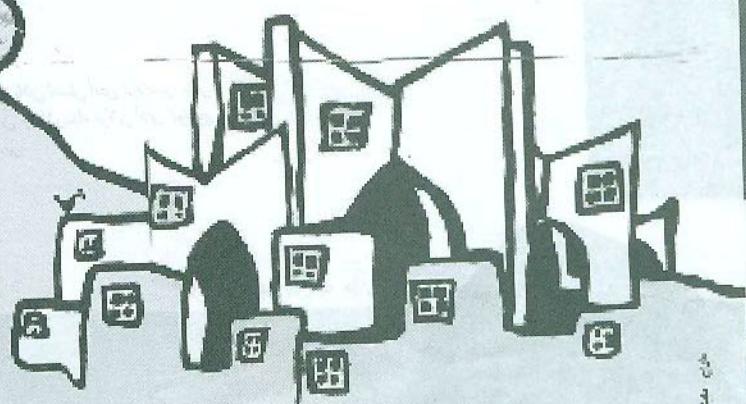
شہرِ رہبادِ اسلام

رسیتیار تهرانی: انتخاباتی در ایران
آندریه مکلین: انتخاباتی در ایران

موسیقی: بیک، هلال - صید بعلی - رضا
پاگران - تاریخ در تاریخ - شریون شیرپور - حسین
لطفی - فرهاد انصان - سرین فردیز - مصطفی
عیسی پهلوی - رامین خنجری - محمد کاظمی عوچنی -
الشیر خودی - چنگیز معماری - رضا آزادگان -
اصدیق سرتانی - یوادا کاشانی - هنرخانه صدیقی -
ابوالحسن ابرانتی - قلیخان مکتوبی - مسیده
مکبی پور - آرش بعلی - رضا نجفی و ملکی
کاظمی - بهروز گلستانی

بازار نگران: مهدویان تبریز و طوشن - بیداران
مکن - نجفی پشتند - همام خوارز - همسه
سرداری - شرکت علیانی - ابراهیم شفیعی -
مهدویان صدیقی - روابط خوارزی - سعید
پر کلکش - نوریه سایه‌گانی - فروزان طبلیان - ایجادگان
تهران گلکش - هروزان خردگانی - هدایت چهاردری - ابر
طبیولوژی - مختاری خودمنان - میلادت نادری - آهنگ
پوچانی - احسا میانیان - حسین علیخانی - خانه
کارگردان - نوشتوان چهاردانی - مهنا احمدیفر - مالک‌ورد
چهارمی - لاله پرورشی - سروما بسطمری - احمد
فراسانان - قریبا زن نعمتی - سعید قوهانی - یلدیز
جعفری - میدان پوچان - هریون علاقه

مکان: تالار شعبید علوی، شیراز تلفن: ۰۷۳۶۱۰

۱۳۷۷: نهادیت ۷۸ فروردین

ساخت اجرایی مدنی از تئوری

تئاتر چالیشقا نلاری

محشم تبریز شهری چوخ زنگین تیاتر تاریخینه مالیک دیر. تبریزده او زون زامانلاردان تئاتر قوروپلاری چالیشارکن، ۱۸۸۸نجی ایله شکسپیرین او تئللو اثری، و سونرالار او زئیر حاجی بی لینین لیلی مجنون، اصلی کرم. نامیق کمالین وطن فاجعه‌سی، نریمان نریمانانوفون نادر شاه و بیر چوخ باشقا اثرلر آردیجیل او لاراق سئن اوسته گئتمیش.^۵ او رنک او لاراق همن چاغلاردا تزار دؤرونده، تبریزدن باکی یا نمایش اوچون تیاتر قوروپو گئتمیش ایدی.^۶ تهران و باشقا بؤیوک شهرلرده تیاترین نه او لدو غونو بیلمه بین چاغلاردا، آذربایجانین او جومله دن تبریزین گوجلو نمایش قوروپلاری و هابله تایی برابری اولمايان تیاتر سالونو وارايدی. بو سالونون عؤمور تاریخینده بؤیوک نمایشلر و تاریخی توپلاتی لار کئچیریلمیش ایدی، نه یازیق کی، ۱۳۵۹دا تهران حکموايله بئله بیر تاریخی بینانین دؤرد بوجاغینا بومب قويار، دارماداغین ائتدیلر.

تاریخ اونوتماز—تبریزین شیرخورشید تئاتری

بومبلا گؤیه سورورلدو بو زیورلی تیاتریم
صدام اؤیمی بیخماغا بو حیرصیله گلمز. «۱۳۵۹ شعرلریندن»

^۵- وا رلیق در گیسی
ع- احرار در گیسی

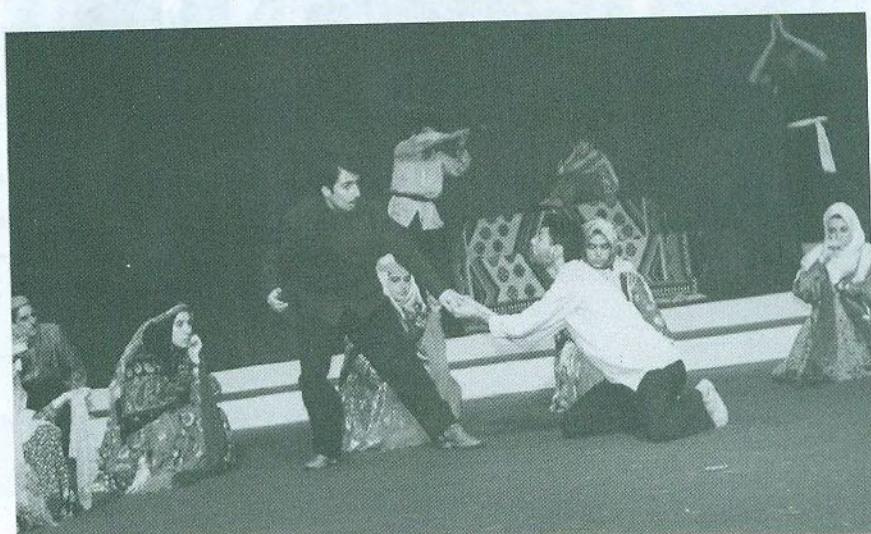
تبریز تئاتری اوزون عۆمروندە فاجعلی تاریخ یاشادیغی حالدا حاجیزاده‌لر، صباحی‌لر، محمدی‌لر کیمی داهی آکتیور‌لار بیتیشیدیرمیش و دائمی چتینلیکلرە باخمیاراق بو بؤیوک اینسانلارین آردی آراسی کسیلمەدن اوز مقدس یولالار بنا دام وئەرك ایندیکى چاغمیزدا داچالیشمقدادرلار. یاخین ایللرده بو عزیزلر بابک، کوراوغلو، مشروطه، سارای، سارای گلپین و باشقۇ دېرلى اثرلرله چیخیشلار ائندىكىدە، اوستاد شەھر بارى دا اونودمادان بقال لالە آدینا تیاتر قوروپو حیدربابا منظومە سى اوزریندە بىر گۆزل و اونودولماز اثر یاراتمیشلار و ۷۰ نفرلیک گنج قوروپ ایله چیخیش ائدیردیلر و اثر ائلە اوغورلا ایرەلی گنديريدىكى، هر دۇنە چیخیشلارى بىر نىچە گون تمددىد اوولوردو.

بو اثر اوپئرت ژانریندا يازىلەميش ايدى، سیناریوو یوتەمنلىگىنى (كارگىران) ع - ح بقال لالە و موسىقى سىين دە واکال سىسىلى آدلیم اوخويان حسن انعامى و ناصر كمالى جنابلارینىن بؤیوک رولو اولمۇشىدى، ائلەجهدە باشقۇ آپارىجى ساحەلرەدە سايىن ھۇنرمۇنلاردن بابک ھىلال موسىقى اوندر(رهىبر)لىگىن، خانىم ملکە انعامى و ابراهيم گران رکاب رقص اوپيرەمنلىگىن و شەھر بارى رولون م -ع نۇرۇش اوغلو عەھدەنمىش و اوغورلا چیخیشلار ائتمىشلر. بو مەحتشم اثردە آكتىولارىن آماتور اوللوغۇنا باخمیاراق حیدربابا منظومە سىينىن صحەنەلرین اولدوقجا باجاريقلى چیخیشلارى ايلە جانلاندىرييالار. اثر دۇنە - دۇنە تبریزدە، تەراندا، باكىدا، نخجواندا و سومقایىت شەھرىنده چیخیش صحەنە سىينە گىتىدى و تاماشاچىلارى حىئىرتدە قىيدو، آمما نە يازىق كى ۶-۵ اىلدىن آرتىق صحەنە دە قالا بىلەمەدى، چۈنكۈ بىلە بىر آغىر اىشلەر دەلت ياردىمىي گەرەكلى دىز. بىلە بىر حاقلى ياردىمەن اولمادىغى اوچون ۱۳۷۶ -جى اىلده تبریزىن تربىت تالاریندا كىچىرىلەميش اولوسلار آراسى (بىن الملللى) شەھر بار تۈرەنинدە تور كىھلەلەر طرفىنندىن آلينان دعوت جاوابسىز قالماشىدىر.

آزىزمىزدىرىكى، آلتى اىل بويوندا (حیدربابا ياسلام) آدینا اثرين چیخیشلارى اوچون ماشىنین ساتىب بو مقدس یولدا خەنچەن بقال لالە جنابلارى بىر داھا قول چىرمائىب بىر نىچە ايسپۇنسئر ياردىمىي ايلە بو اونودولماز اثرى تیاتر ساحەسىنە چالىشان جاوانلار اوز امكلەلە بىر داھا صحەنەلشىرىدە بىلەلر.

سەھنەبە
موسىقى
نەتەلاریندا

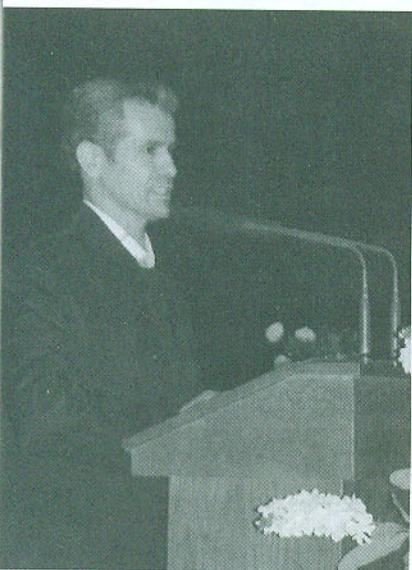
رشید دانشجوئی

آیدیندیرکی، تبریزده بیر کونسیرت موجویزی آلماق، بیر کارخانیا موافقت اصولی آلمقدان چتین او لماسا دا - آسان دئیلیدیر، هله او لسون کی بو موجویز، آذربایجان آموزشگاهیندا پارامیش سهندیه اثری او لموش اولا. تقریباً اون ایل او نجه بو اثر او چون موجویز آلماغا چو خلو چالیشدیق موفق اولا بیلمه دیک.

ایل یاریم سونرا رشید دانشجوئی جنابلاریله بیر گوئرو شده بئله بیر سورغۇ وئردى: سیز نه عجب، شیرازدا گۆردۈيەمۇز سهندیه ایله او ز شهریمیزدە چىخىش ائتمىرسىئىز؟ دئدیم: چوخ چالیشدیق موجویز آلا بیلمه دیک. بو دانیشىغىن سونوندا دانشجوئی سۆز وئردى کى چالىشىن بلکه آلا بیلدى. آنچاق دئدیكلىرىنە صاديق قالاراق چو خلو چالیشدیقدان سونرا موجویز آلماغا موفق اولدو. ۱۳۷۸ ده باشلانان کونسیرت تاماشاچىلار طرفىندن ياخشى قارشىلاندېغى اوچون ایکى گوندە تمدىد اولدو. بو چىخىشдан سونرا باشقا بیر اثىرمىز، يعنى مشروطە حماسەسى اوچون بىرداها چالىشىپ موجویز آلا بیلدى و بئله لىكلە بير نئچە ایل آردىجىل بويىکى اثر سئن اوستە گىتتى. آمما يىئنە دئمەلىيک، يازىقىلار او لسون کى بو مقدس ايشىن ده قاباغىنى ھله لىك دايىنديرمىشلار: آمما يىئنە ده ايانىرىق كى، شاعير دئمىش肯:

(همىشە گون بولود آلتىندا قالماز خلق ظولمتدە،)

آنچاق بئله بير مقدس يولدا باش جانىلە چالىشان و بير چوخ موسىقى قوروپلارينا ياردىم او لان جناب دانشجوئى نىن چكدىگى امكىر او نو دولماز دىر. محكم ايراده سىنه عشق او لسون.

آذربایجان موسیقی آموزشگاهی

سنهنديه اوچون يازيلميش موسيقى لى اثرلردن بيريسى ده تبريزين آذربايچان آدینا موسيقى اويرهتيم اوينده يارانميش سنهنديه ديركى، چوخ سايلى كونسئرتلارده چيخيش ائديلميش اثرلردن بيريسى حساب اولور.

بو اثر، موغاملار گلينى بايات شيراز مقاميندا يازيلميش، شهريار ايله سنهندين دئيشىمەسىنى گۈز اوئوندە جانلاندىرىر.

بىر واکال سىسىلى اوخويان سنهندي، ائلهجهه بىر موغام سىسىلى اوخويان شهريار مقاميندا سىسلەنۈرلەر. سنهندي، سۆزلىرىن ماھنى ايله سۆزلىپىر، شهريار ايسە موغام بۇلۇملىلە جاواب وئىرىپ. اىرده سنهندين سۆزلىرىن چاتديرماق اوچون آلتى ماھنى يازيلميش و شهريار جاواب اولاراق بايات شيراز موغامىنин بوتون بۇلۇم (شعبە)لىنى گزىشىر كن موغامى باشا - باش اوخوبور و سونا چاتديرپ.

بو اثرين يارانماسىندا ايكى مقصىد نظرده توتولوموشىدى. بيرينجىسى، ايكى بؤيوک شاعيرين قىزىل سوپىو ايله يازىلمالى اولان سۆزلى خلقە چاتديرماق و ايكتىنچىسى آذربايچانىن ٧ اساس موغامى نىن بىريسىن تام قداسىلە چيخيش ائدبى موغاملارىمېزىن وار اولدوغان مىلتىمىز اوچون آيدىنلاتماق دىرى.

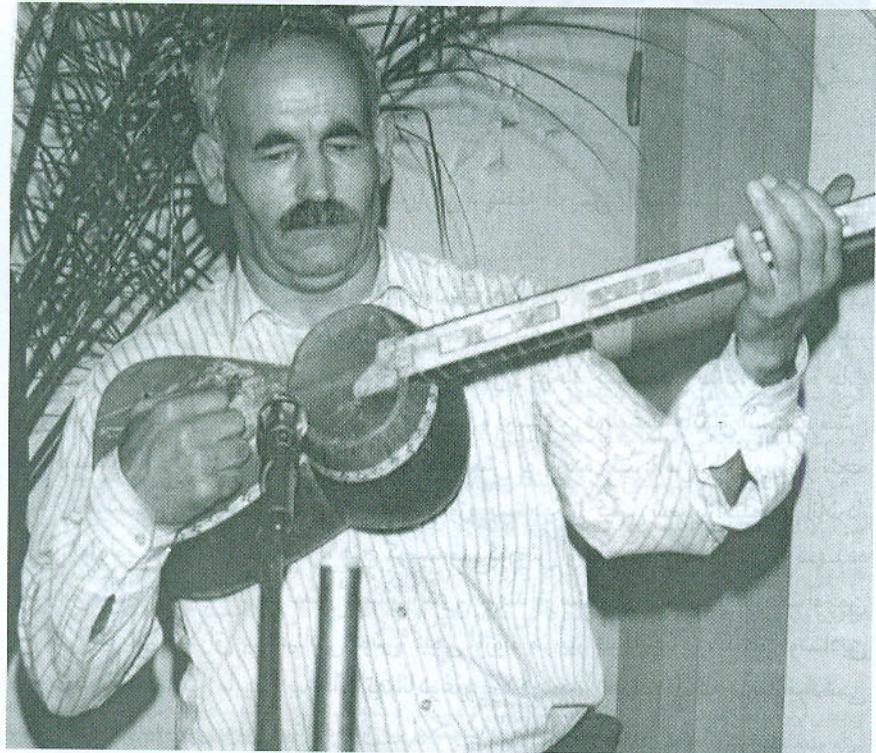
بو اثر كونسئرتلر و راديو تلوiziyon دالغالاريندا سىلسىنلىكىدە و ائلىمىز طرفىندىن ياخشى قارشىلانماسى گۆئىستىدىكى، اثر اوز اىستەدىكىلىرنە چاتمىش اولوب. يئرى گلمىشكەن آرتىرمالىيق كى آذربايچان آموزشگاهى اور كىئستىرىنин سنهنديه ايله چىخىشلارى بئلە سيرالانىر.

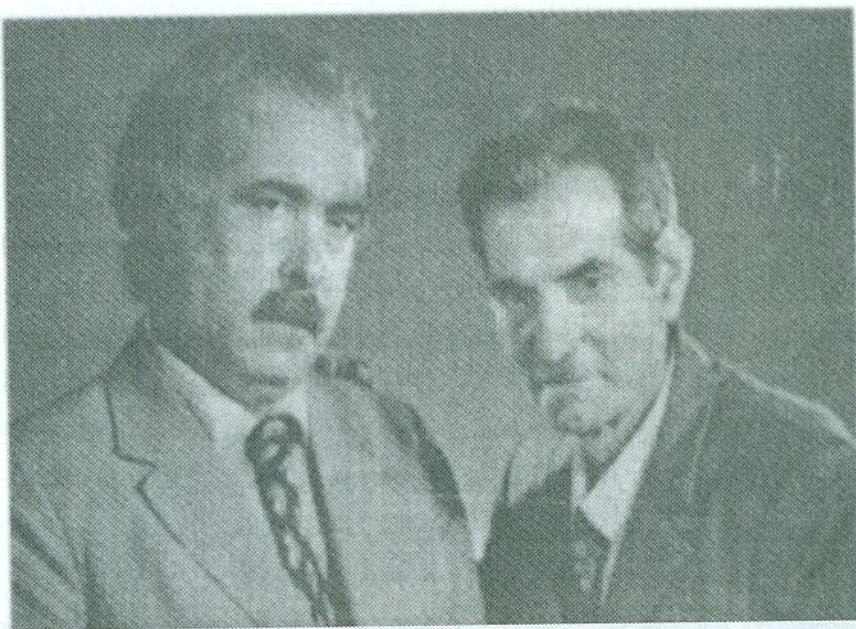
١٣٦٠ دن باشلايلاق تبريزىدە، اورميه ده، زىگان دا، تهراندا، شيرازدا و ايكى دونە باكى تلوiziyonوندا. ارزروم بىليم يوردونون چاغىرىشى ايله آتا تورك قورولتانى و آنكارا شەھرى. سوئد، آلمان اولكەلرinden سئن اوستە گىئمىشىدىر.

اثر ايكى دونە اولكەدە اوستانلار آرا ياريشا چىخمىشىدى. بيرينجىسى ١٣٧٤ ده تهران يارىشىندا كىچىرىلەمىش ايدى. آمما ايكتىنچى دونە تبريز تلوiziyonوندا ضبط اولوب يارىشى گۆئىدىلەمىش دىر و بو يارىشدا سنهنديه اوستانلار آرا بىرینجى يئر توتاراق آذربايچانىمiza اوچ قىزىل نىشان گتىرمىشىدى.

بىرىنجى بئر توتانلار نادر رامدى سەھىنەد روپۇندا، اھد يارى شەھىيار روپۇندا، حسن دەميرچى (مۆلەف) بىستەكارلىق اوچۇن. بو اثىرىن بوتون اجراسى ۳۰-۳۵ دقىقە زامان آپارىرىر. نىچە ئىلدىن بىرى تېرىز راديو تلویزیونۇندان اتشىتىدىيگىمиз سەھىنەدە، اثىرىن تكىجە ۶ دقىقەلىگى ضبط اولوب و يايىنلانىر. اينسانلاردا ياشابىشا دوغرو اینام يارادان سۆزلى اوزرىنىدە يازىلاڭ بۇ موسىقى اثرى، ۶ دقىقەلىك يوخ. باشا - باش بؤلۈملەرى ايلە خلقىمىزىن قوللۇغونا چاتدىرىيەلمالىدىر.

شاعیر سهند ایله اوستاد شهریارین گؤروشو

بیلمه‌لی و بیلدیرمه‌لیک کی، اوستاد شهریارین سهندیه اثربنین یارانماسینین قایناغی شاعیر سهند او لموشدور.

بو حاقدا، آچیقلایان یازیلار، هابئله اوستادین ۳۰ ایلیک یاخین قلم يولداشی شاعیر و آراشدیریجی بؤیوک نیک اندیش جنابلارینین یازدیقلاری و دئیکلرینه اساسلاناراق بیلمه‌لیک کی، شاعیر سهندین ۱۳۴۳ -جو ایلده دده قورقد بوبیلاری (داستان) چوخلو چتینلیکدن سونرا تبریزده چاپ اوولور. سهند، او ایللرده یاشادیغی تهراندان تبریزه گلیر و اوستادین قوللوغونا چاتماق ایسته‌بیرمیش کی، اوستادین قبولونا دوشیبیلمه‌بیر. اوستاد نیک‌اندیش بو باره‌ده دئییر: (من ایللر بوبیو بیر نئچه دؤنه گؤرموشم کی، اوستادین طبعی سۇئموش و اوزو ایسته‌دیگى کیمی شعر یازا بیلمه‌مین آنلاردا، احوالى پوزولوب غم دریاسینا جومار و هئچ کیمسه نى گؤروش اوچون قبول ائتمز ایدى. و سهندده اوستادین بئلنچى بیر چاغلارینا تووش گلمیش ایدى). سهند اوز سئوگىلى اوستادین گۈرمك اوچون اوچون گون تبریزده قالاراق بیر عینادلى قوش کیمی اوزونو ھر بیر قاپسما چىرىپير، آنجاق اوستادین قوللوغونا چاتا بیلمه دن مأیوس بیر حالدا تهرانا دوغرو يولا دوشور،^۲ آمما بئلەلیکله سهند ایراده‌سى سینان دئییل دىيىه، يول بوبیو اوستاد اوچون بیر مكتوب یازماقى دوشونور.

سهندیه
موسیقى
نەتلاریندا ۲۸

یوخ من ده سهندم باشیم او جادیر - ایچیمده سؤنمەین عشق آتشی وار
مندە صفاتی وار گوللو باهارین - باشیمی توتسا دا قارا بولوتلار
پولاد ایرادھلی سهند، گوجلو بیر شاعیر اولدوغو اوچون اوز اورک سوئزلین، کسگین قلمی ايله
(شهریارا مكتوب) آدلی شعرینى يازاراق اوستادا گۈندرير.

بىر اليمدە قلم بىر الدە كاغىذ
خىالىم بويالانىر دامدان دوواردان
باشىمدا يار باغىن گزمك هاواسى
قاپىلار باغلىدىر يول تاييم هاردان

بو اوندولماز و تارىخي منظوم شعرى آذربایجان موسىقى بىلگىنى بېرىز دېلىم، اوستاد
شهرىارين آليه چاتىرىدىقدا آذربایجان ادبىاتى اوچون بىر بئيپوك خوشختىك اوز وئىرى و اوستادىن
سهندىيەسى يارانىر. بئيپوك معلمى اوستاد سليمى ايله بىرگە، اوستاد شهرىار ايله گۇرۇشوموزدە،
سهندىيە ئىرى نىچە ياراندى سورغمۇزو اوستاد شهرىار بىلە جاوابلاندىرىدى:

(سهندىن مكتوبون اوخدودقا بىر نىچە دۇنە أغلادىم، توكلريم بىز - بىز دوردو، بدنىمە لحظەمى
بىر تىترەم و قىزىشما گلدى، آياغا قالخىب اوتفاقدا بىر نىچە دۇنە او باش - بو باشا گىتىرىكىدە
سانكى سهندىن زېروھلىرىنە اوچوردورم و گۆزلىكلىرىن گۆز اۇنۇنە گۇرۇردورم، بو لحظەلرەدە منىم
اوچون ايلاھى بىر ايلهام گلدى، (سهندىيە) و همن لحظە او توردورم سحرەدك بى منظومەنى يازىب
قورتاردىم، آيدىنديرىكى بىلە بىر منظومەنى بىر گىتجەدە ياراتماق، آنجاق شهرىار كىمى نابغەلىرىن
ايши دىر.

تىش داغىم چال پاپاگىم ائل داياغىم شانلى سهندىم

باشى طوفانلى سهندىم - دلى جىئيرانلى سهندىم

اوستاد بىرداها سوئزون آردىن توپۇ دىئى: (بو منظومەن بىر مدت سونرا، نىك اندىش ايله
كرج شهرىنندە بىر تېرىزلى رېقىمەن ئوينىنە قوناق اولدوق. بىزىم اورا ياخىچىلىكىزى سهند هاردانسا
بىلەميسىز ايدى، ايڭى ساعات اوتمەمىشىدى كى، سهند اۇزونو بىز اولان ائوه چاتىرىدى.

من او گونە كىمى سهندى گۇرمەمىشىدىم، گۇرۇشوب اوپوشوب آغلاشىدىقدان سونرا سهند چوخلۇ
اسرارلا قوناقچىمیز ايله بىرلىكىدە بىزى گۇرۇدو تەرانا و بىئەلىكىله ايڭى آى سهندىن ئوينىنە قوناق
قالدىق. هر گىتجە آذربایجان شاعير و يازىچىلار يەلە گۇرۇشوموز اولوردو كى، او گىتجەلردىن چوخلۇ
خاطىرلەرىم وار. سهندايلىك باكى سفريميز اولا جاغىدى كى، نانجىيلر قوبىمادىلار).

٧ - گىزىلتەمە يىك كى بوايشىن آجيغىن ۱۳۵ دا سهند بىزدىن آچدى.

اونجىدىن قرار كىسيپ گۇرۇش اوچون، موسىقى امكاشلار بىزى، او جوھىلەن اوستادلار، شاطىريان، فرشىساف، كاظمەم، آرس و شاعير داود ئاتلىن ايله
بىرگە جمعە سەحر ائزە ماراڭا شهرىنە چاتىق، آمما گۇرۇش اپزى لا بىلەمەدىك. او گون آخشامادك بىر نىچە دۇنە مراجىھەن سونرا، گۇرۇش
حسىرتىلە تېرىزە قاپىيدىق.

شاعير سهندىن بئلهنجى مدنى چالىشمالارى، ائلەجەدە شعرىينىن گوجلو و گۈزلىگى اينجه
صنعت خادىملىرىن سهند ياردىجىلىغينا سارى يوتتمەلدىر، داها دوغروسو سهندىن كىيم اولدوغو
ھله لا يقى جە آچىقلانمايىدىر، بۇ حاقدا اينجه صنعت خادىملىرى اوز بورجلارين اوەدەمەلدىرلر،
گلمىك نسلين دوشونجە ساغلاملىغينا ياردىيم ائتمك اوچون، ايسانلىغا دوغرو ياردىجىلارى
تائىتىرىماق گەركىدىر و بۇ يولدا موسىقى ژانرلارى داها ائنملى گۈرەو (وظيفە) داشىپير.
بئلهلىكلە موسىقى نوتلارىنىدا شاعير سهند ايلە - اوستاد شهرىيارى جانلاندىرىپ و اونلارين
دېيىشىمىسىنин شاهدى اولوروق.

اوركسترين /اعضاىسى:

حسن دھيرچى	: تار	مختار خىلبانى	: قارمان
ھمايون نسيمى	: تار	رامىن سلطانى	: قارمان
على بصارتى	: تار	رسول زارع نيا	: قره ئىنى
مازيار هرگلى	: تار	محمد روزمه (اثليار)	: اوڭى
شاهين صفى	: تارباس	كريم شتريانى	: قاوال
بهمن عطاپور	: كامانچا	آيدىن نامدار	: قوشما ناغارا
رضا حسنى	: كامانچا	مهدى تباھت	: ناغارا
مسعود نامورى	: كامانچا	آپارىچى	: رشيد دانشجو

نادر رامدل سهند رولوندا^۸

یاشاییشدا، اینسان اوغلونون ایشلری همیشه‌ده اوز اوریی جه او لا بیلمیر. طبیعی دیر کی، اینسان بئله بیر دورومدا دویغو باخیمیندان راحتیسیز اولور، ائله‌جهه‌ده ماددی باخیمدان عؤمور بویو دالی دوشور.

اما آز اولسا دا گئرونوب کی، بعضی استعدادلی اینسانلارین سینیقلیغا اوغراماسی ائل خئیرینه قورتارمیش اولوب.

میثال اوچون اوستاد شهریار سینیقلیغا

اوغراماسایدی دوکتوراسینی آلا بیلسه‌یدی، داهما ایندی کی شهریار یوخ بلکه اورتاباب بیر حکیم اولوب بعضاً بیر شعر یازاردي، داهما حیدربابا - سهندیه یارادا بیلمز ایدی. باشقما سؤزله دئسک ۱۳۴۳ ده شاعیر سهند، اوستاد شهریاریله گئروشه بیلسه‌یدی، داهما او ایکی تاریخی پوئما یارانا بیلمز ایدی.

ایللر بویو مشروطه حمامه‌سی اثرينده علی میسيو، هابئله سهندیه‌ده شاعیر سهندین مقامیندا چیخیش ائدن رومانس ماهنیلارینین اوستاد اوخویانی نادر رامدل جنابلارینین دا یاشاییشیندا سهند - شهریارا اوخشار بیر او لا بی اوز وئرمیشدیر.

بیر گون سهندیه کونسئرتی قورتاریدقان سونرا، تاماشاچیلار آردیجیل آقیشلارین گئردوکده سهندیمیزه اوز توتوب دئدیم: نادر آغا، بیر باخیمدان ائله یاخشی اولوب کی سیز تورکیدن دوکنورا ايله قاییدما بیسیز. چونکی اوندا سیز سیزدنهن و هوئریزدن ائل خئیرینه بو سایاق فایدالانا بیلمزیدیز. اوzon ايلدردیر تبریزده و بیر چوخ شهرلرده، هابئله باشقما اولکەلرده آذربایجان موسیقى سینی لایقی جه تمثیل ائدن نادر آغا رامدل ۱۳۷۸ نجی ایل موسیقى ياريشلاریندا سهند رولوندا کی چیخیشی اوچون ایراندا بیرینجی يئر توتاراق بیر قیزیل نیشان آلماش ایدی، ائله‌جهه‌ده ۱۳۷۹ دا اوغلوم ماهنیسین گۆزل اوخدوغو اوچون اثر بیرینجی يئر توتوو و ایکی قیزیل نیشان آپاریر.

جانی ساغ اولسون، سسی گور گلسين.

شعر: سولیمان رستم
اوغلوم - ماهور ۶/۸
بسننه کار: دمیرچی
اخویان: نادر رامدل

	اینسان	شرفی	بزه‌گی	منجه
۲	اینان نه ایپکدیر، نه تیرمه، اوغلوم			
	یاخشی دان اول ائللر ایچینده			
۲	کیمسه‌یه بیر زیان یتیرمه اوغلوم			
	یتیرمه اوغلوم - یتیرمه اوغلوم			
۲	کیمسه‌یه بیر زیان یتیرمه اوغلوم			

ناغارات		یئرسیز گولومسنه‌مه	آغلاما	یئرسیز
	۲	بیر اورک قیرماییب، سینه	داغلاما	دردینی ائللردن گیزلی
			ساخلاما	دیلینه یالان سوژ گتیرمه
	۲	اوغلوم		اوغلوم گتیرمه
		اوغلوم		- گتیرمه اوغلوم
	۲	اوغلوم		دیلینه یالان سوژ گتیرمه

سنه‌ندیه
موسیقی
۳۲
نوتلاریندا

لَهُمْ لِيَوْمَ الْحِسَابِ مَا سَعَى
وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ إِنَّمَا
oglm

H. Damicei

Moderato

The musical score consists of ten staves of music. The first staff begins with a dynamic of *f*. The music is in 3/4 time and has a key signature of one sharp. The notes are primarily eighth and sixteenth notes, with some quarter notes. The score is divided into measures by vertical bar lines. Measures 1 through 10 are on the first staff, followed by a repeat sign and another staff. Measures 11 through 20 are on the second staff, followed by a repeat sign and another staff. Measures 21 through 30 are on the third staff, followed by a repeat sign and another staff. Measures 31 through 40 are on the fourth staff, followed by a repeat sign and another staff. Measures 41 through 50 are on the fifth staff, followed by a repeat sign and another staff. Measures 51 through 60 are on the sixth staff, followed by a repeat sign and another staff. Measures 61 through 70 are on the seventh staff, followed by a repeat sign and another staff. Measures 71 through 80 are on the eighth staff, followed by a repeat sign and another staff. Measures 81 through 90 are on the ninth staff, followed by a repeat sign and another staff. Measures 91 through 100 are on the tenth staff.

لَهُمْ لِيَوْمَ الْحِسَابِ مَا سَعَى
وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ إِنَّمَا
لَهُمْ لِيَوْمَ الْحِسَابِ مَا سَعَى
وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ إِنَّمَا

1300

Fair

لَهُمْ لِيَوْمَ الْحِسَابِ مَا سَعَى
وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ إِنَّمَا
لَهُمْ لِيَوْمَ الْحِسَابِ مَا سَعَى
وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ إِنَّمَا

سَهْنَدِيَة
موسيقي
نت لاریسا

۳۳

حمید ناموری شهریار رولوندا

اوج اوکتاو سس دیاپازونونا مالیک اولان موغام اوستادی حمید ناموری، سهندیه اثربینین بیرینجی شهریاری دیر، بو اوستاد اوخویان شهریار مقامیندا تبریزده، اورمیه‌ده، شیرازدا و بیر نئچه دئنه تهران کونسئرترلرینده با جاریقلا چیخیشلار ائتمیش و عهده‌سیندن گلمسیدیر.

شهریار وقارلی، موغام بیلگینی ناموری، بیر گون تهران کنسئرترلرینین بیریندۀ شهریار رولون آرتیق تأثیرلی کئچیدیگی اوچون، تبریزین آدلیم موسیقی چیلریندن بیری سایین عاشيق حسن کی تالار دیمیش، گوزلری یاشالارکن گلیب حمیدین او زوندن اوپر، دئدی: من چوخ چتین موسیقیدن بو لذتی آلا بیلر دیم اللرینیز آغیریماسین. سونرا سایین دوکتور صدیق (دوز گون) بیزه یاخینلاشیب دئدی: احسن سیزه کی، شهریارا لایق بئله اوخویان سئچمیش سینیز.

سایین ناموری ایندیلیکده شاطریان موسیقی آموزشگاه‌هیندا موغام تدریس ائدیر. یاخشی اوخوانلار یئتیشدیر بیلر. اوستاد اوزو هله‌ده مئیداندادیر. اگر سهندیه ایله بیرینجی اولاراق ۱۳۷۷-جی ایله شیرازدا چیخیش ائتمیش‌دیر، سون شهریار رولون ۱۳۸۶ دا کرمان‌دا، آذربایجان اویره‌نجیلرینین شهریار آدینا درنگی تشکیل ائتدیگی کونسئرتده کئچمیش‌دیر. سسینه ساغلیق دیله‌بیریک. ۱۳۷۰-جی ایله دوکتور علی کمالی‌نین ساووه‌ده اوج گونلوک ساوالي تورک شاعیر تیلیم‌خان اوچون تشکیل ائتدیگی قوروکلایانین خاطر مسینه یازیلمیش شعردن بیر بؤلوم گتیریریک:

ساوه نی اوج گون گره‌لی
کریم^۹، بهمن^{۱۰}، گوزه‌لی^{۱۱}
حمید^{۱۲} و نادیر^{۱۳} مزه‌لی
اوخوندو تورکون غزلی
آلماغانار باهـانه‌دیر

حمید نامورینین سهندیه اثربینین یارانیب یاشاما سیندا، چکدیکی امکلز اوندولمازدیر. اونا جان ساغلیغی، موسیقی و ادبیاتیمیز ساحه‌سینده اوغور لار دیله‌بیریک.

۹ - کریم شتریانی قاوال ۱۰ - بهمن عطابیور کامانجا ۱۱ - کریم گوزل اوخویان
۱۲ - حمید ناموری اوخویان ۱۳ - نادر رامدل اوخویان

سهندیه
موسیقی
نوتلاریندا
۳۴

احد یاری شهریار و ولوندا

هارایلی، هایلی تبریز
 بايات کورد ۱۶/۴ اوپرشن ۱۳۸۵ - حق اینده موعتم کلام است ناش
 شعر و سنته کار: دمیرچی
 اوخوبان: حمید ناموری

تبریزیم چوخ زاماندیر، قاراباغدا قالاندیر
 ائللرین گؤزو سنده، اویان - اویان آماندیر - هئی

هارایلی،	هایلی	تبریز
تاریخی	قانلی	تبریز
{	یادلا را	یول وئرمەییب
	شرفلى	شانلى

ناغارات

تبریزیم وار، باکیم وار
 اورمیهم وار، شکیم وار
 اردبیل ایگید آرخام
 آستارام وار، ماکیم وار - هئی ...
 ناغارات

تبریزیم	یاشا	جانیم
اولو	یاشا	زنجانیم
ماراغام	علم	اوچاغی
آذربایجانین	یاشا،	هئی

ناغارات

نهضه ای ایران

Tebriz - Qarabaq

H. Demirci

ModAllegro

tr

The musical score is composed of five staves of music. The first staff starts with a forte dynamic (f). The second staff starts with a dynamic (tr). The third staff starts with a dynamic (tr). The fourth staff starts with a dynamic (f). The fifth staff ends with a dynamic (f). The music consists of continuous eighth-note and sixteenth-note patterns, with occasional rests and grace notes.

احد يارى شهريار رولوندا

سنهنديه نين ايكنجى شهريارى اوستاد اوخويان، خوش سىلى سايين احدياري اولموشدور. ۱۳۶۵-جى ايلده موغام كلاسيندا تانيش اولدوغوموز يارى، ايللر بويو مشروطه حماسهسى اثرينده باقرخان، هابئله سنهنديه ده شهريار رولوندا چيختيش ائتمددىر.

احد يارى آذربايجان موسيقى آموزشگاهينين موغام معلمى دير، شهريار مقاميندا تبريز و بير چوخ شهرلرده او جومله دن بير نىچە اوروبا شهرلرinden گوجلو چيختىشلار ائدرك اوغورلار قازانمىشدىر.

اوستاد شهريارين سنهنديه اثرينين ميسراalarى عادي غزللر كيمى بير ساياقدا دئيل، شاعير يئرى گلدىكده اوزون، ائلهجهدە قىسا ميسراalaran فايدالاتنىشدىر. بو ميسراalarى موغامدا اوخوماق اوچون اوستادلىق گر كدىر و اوخويانين بوغاز گريشمهلىرى گوجلو اولمالىدىر. خوشدور كى، حميدنامورى و احد يارى جنابلارينين بوغاز خيدالىقلارى گوجلودور.

احد يارى ۱۳۷۸-جى ايل يارىشمالاريندا، شهريار مقاميندا چيختيش ائتىكىدە موغام ژانرىندا ايراندا بيرينجى يئر توتاراق قىزىل نىشان آلمىشدىر. سىينه ساغلىق صنعتىنە اوغورلار دىلە يېرىك.

نادر رامدل، حميد نامورى و احد يارى جنابلارى بير چوخ امكداشلارى كىمى مادى خىئير گودمه دن قارشىيا چىخان چىتىلىكىلاردن قورخماپىب اوز خوش سىسلرىلە تام اوركلە موسيقىمизىن كىشىيگىنده دايياناراق، هئچ بير ياراما زىغا قاپىلماپىب ھونر مدنىتىن ايتىرمىن اىستەر تبريزدە، اىسترسەدە باشقۇ يئرلرده مىلى موسيقىمizى تانىتىرى ماقدا اللرىندىن گلەمنى اسېرگەمە يېلىر.

نه خوشدور كى بئلە ھونرلى اوغوللار آذربايجان موسيقىسى قولوغوندا، آز دا دئيل.

سۆزلىرى: سەھراب طاھير
بىستەكار: دەميرچى
اوخويان: احمد يارى

ئەنچەمەن ئەتكەنەن ئەتكەنەن
ئەتكەنەن ئەتكەنەن ئەتكەنەن
ئەتكەنەن ئەتكەنەن ئەتكەنەن

ياخشىلىق ائت ياخشىلىقدان اوترى
ياخشىلىق ائت قوى اولماسىن خبىرى
ياخشىلىغىن بىرە مىندىر ثمرى
قىزىل بوغدا دنهسىدىر ياخشىلىق
كىمە ائنسىن دونهسىدىر ياخشىلىق

ياخشىلىغا قويولمايىپ ترهزى
ياخشىلىغىن يوخ دونيادا عوضى
ياخشىلىقلار سىل قلىيندن قرضى
آرشىنىنان اوّلچولمەيىپ ياخشىلىق
مېثقالىنان چكىلمەيىپ ياخشىلىق

صادقىدىن سخاوتدىن اوجادىر
گون كىچدىكىجە اينسان كىمى قوجادىر
دونيا بوبدا آنجاق اوچجە هيجادىر
اينسان گىئر آدى قالار ياخشىلىق
ياخشىلىغىن دادى قالار ياخشىلىق

سەھنديه
موسيقى
نىتلازىندا

YAXSILQ

H.Demirci

Allegro

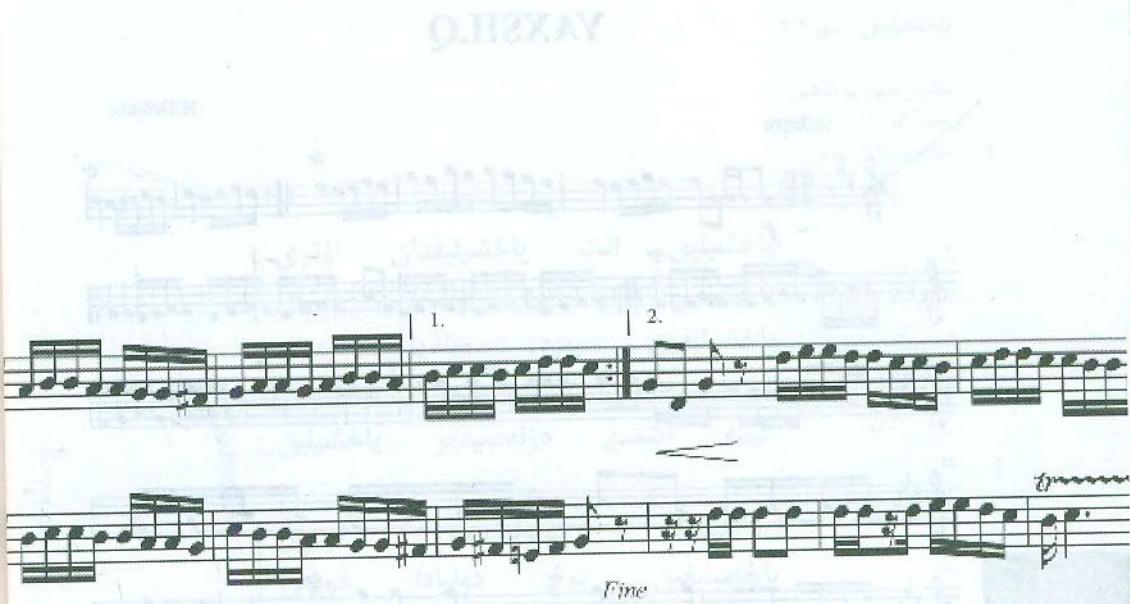

سەننیيە
موسيقى
نەتلارىنىدە

٣٩

بۇ جەنلىقى كۆتۈر كەلەپىن بىرچىسى سىز ئەلا سىلار ئوچۇن بىر كىن، ئەملى ئاپلىقىن

ئوچۇنىڭلىرىنىڭ ئەملى ئاپلىقىن

پرد ۵ آجیلیر

موسیقی باشلانگمالیدیر...

سنهندیه

اثر: دمیرچی - ۱۳۷۲

سوزن اوتستاد شهریار و سنهند

نوت یازیلارینی دوزنه ین مازیار هرگلی

بیر اليمده قلم - پيرينجي ماهني

باشلانيش اوچون اركستر طرفيندن ماهنيين مئلودوسو چالينير،

پيرينجي اولارق شاعر سهند سوزه باشلائيز:

بیر اليمده قلم بیر الده کاغيذ
خياليم بويلازير - دامدان - ديوارдан
باشيمدا يار باгин گزمک هاواسي
قاپيلار باغلی دير يول تاپيم هارдан

حاصارين داليندان کونول وئردىيىم
او يار بير باغ سالىب سويو بولولدىن
ھئيواسى كەربا نارى ياقوتدان
تاغى فيروزىدىن ديوارى گولدىن

ماوى ايوانىندا ساز چالىر زؤھەرە
بورجوندا ياي چكىپ دايانيپ كېيوان
لايقيم وارمى، گىرم قصرىنه من ده
قىلىلى پاپاغىملا قىريق سازىملا

او، بو احتشاملا بو طمطراقلار
قاپيسىين اوزومە آچماسا نه وار
شاهلا رعييتىن صوبتى توتماز
من بير اوپالىيام اودور «شهريار»:

شهريار موغاملا جواب وئرملىدىر. اوخويان گۈئورگە (برداشت) بولومون بير اوكتاۋ زىل
يئردىن اوخويوب و تمل بؤلۈمونه آياق ائتمەلىدىر:

بىلمەلىيىك كى، بىيات شىراز موغامىينىن گۈئورگەسىن اوچ يئردىن چالىب، اوخوماق اوilar^{۱۴}
بو چئشىدىلى^{۱۵} گۈئورگەلىرىن پيرينجي سى اورتا سىلى لر اوچون دور كى، (سول) نوتوندان
اوخونمالىدىر.

۱۴ - آذربايچان موغامىلار كېيىانى

۱۵ - چئشىلى = نوع بە نوع

bir elimde qələm

Ustad - Hesen Demirci

Flute

f

1.

2.

Fine

D.S. al Fine

ایکینجی سی زیل سسلی لر اوچون، زیل بایات شیراز آدلان، (دو) نوتوندان اوخونمالیدیر.
اوچونجو گؤتورگه ایسه داها زیل سسلر اوچون دور کی، اوخویان زیل (ر) نوتون توتوب
اوخومالیدیر.

هر اوچ گؤتورگه آنجاق تمل بولومونه یعنی بهم (سول) نوتونا آیاق اولمالیدیر.
ماهنی نی اشیدن شهریار سوزه باشلایر: گؤتورگه: همچنان میباشد

شاه داغیم چال پاپاغیم ائل دایاغیم شانلی سهندیم
باشی توفانلی سهندیم، دلی جئرانلی سهندیم
اوره بی قانلی سهندیم
باشدا حیدربابا تک قارلا قیروولا قاریشیبسان
سون ایپک تئلی بولودلارلا اوقدا ساریشیبسان
ساواشارکن باریشیبسان.

اوخویان (سول) نوتون اساس گؤتوره رک رپرتواریندا اولدوغو سؤزلری چاتدیردیدا بیر
اوکتاو تمام بمه دوغرو ائش ائدیب بهم (سول) نوتوندا سؤزو موسیقی یه وئرمەلیدیر.
زیل سسلی اوخویانلار اوچون گؤتورگه اوخوماق زیل بایات شیراز یئری (دو) نوتونا
اساسلانیر.

birinci Götürge

mugam

Tenor

Fine اورتا سسلی اوخویانلار اوچون گؤتورگەنین يازىلمىش نوتلارى.

اوخويان، زيل بيات شيراز سيايغيندا سؤزلرين چاتديرديقدا، بير اوكتاو ياريم بمه دوغرو
آياق وثريب بيم (سول) نوتوندا موسيقى يه يول آچماليدير.
سوزلر همن شاه داغيم و ...

داها زيل سس دياپازونونا ماليك اولمايان اوخويانلار، بو بؤلومون عهدهسييندن گله بيلمزلر.
(ر) نوتونا اساسلانان گۇتۇرگە، اوخوياندان ايکى اوكتاو سس گۇزلهيير، يوزده بير اوخويان

ikinci Götürge mugam

cello

14

20

Fine

بو گۇتۇرگەنى اوخوييا بىيلر و اونون سسىيئە بوتون سس دئمك اوilar.

سۈزلىر ھمن شاه داغىم و ...

TEMEL

سسىيئە خاتىلەس رەپس رەپس رەپس رەپس

ن سىچىن ئەرىجى ئەرىجى ئەرىجى ئەرىجى ئەرىجى

ن سىچىن ئەرىجى ئەرىجى ئەرىجى ئەرىجى ئەرىجى

Üçüncü Götürge

mugam

Piccolo

The musical score for the Piccolo consists of four staves of music. Staff 1 starts with a dynamic *p*, followed by a forte dynamic *f*. Staff 2 starts with a dynamic *p*, followed by a forte dynamic *f*. Staff 3 starts with a dynamic *p*, followed by a forte dynamic *f*. Staff 4 starts with a dynamic *p*, followed by a forte dynamic *f*.

شهریار تمل (مايه) بؤلوموندە:

گۆيدن ايلهام آلالي سيررى سماواته دئىرسن
هله آغ كوركۇ بورون يازدا ياشىل دون دا گىئىرسن
قورادان حالوا يېيىرسن

آد آلېب سندن او شاعيركى سن اوندان آد آلارسان
اونا هرداد وئرەسن يوز او مقابل داد آلارسان
آداش اولدوقدا سن اوندان داها آرتىق اوجالارسان
باش اوجالدىقدا دماوند داغىيندان باج آلارسان
شئر ئىيندە تاج آلارسان، تارى دان هر زاد آلارسان:

اودا شعرين، ادبىن شاه داغىيدىر، شانلى سەندى
اودا سن تك آتار اولدوزلارا شعرييله، كمندى
اودا، سىميرغ دان آلماقدادى فندى،
شعر يازاندا قلمىندن باخاسان در سېھلندى،
سانكى اولدوزلار ئىندى،
سۆز دئىيندە گۇرۇسن قاتدى گولو، پوسىتهنى، قىندى
ياشاسىن شاعير افندى

هله ايشين باشلانىشىدىر، ايکى شاعير گۈزلى مىصراعلار ايله گول دئىيب گول اشىدىرلر.
سەندى، يىنه دە ماھنى ايله جواب وئرمەلى دىر. ايکىنجى ماھنى والىس رىتمىندە

لِلْأَذْكَرِيَّةِ
Laleli

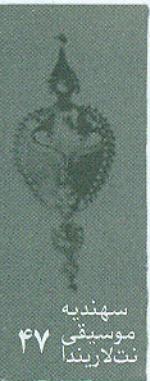
LALELİ ÇİÇEKLİ

Rhythms

TEMEL

(Ground)

1
2
3

سەندىھە مۇسىقى نىتلارىنىدا

٤٧

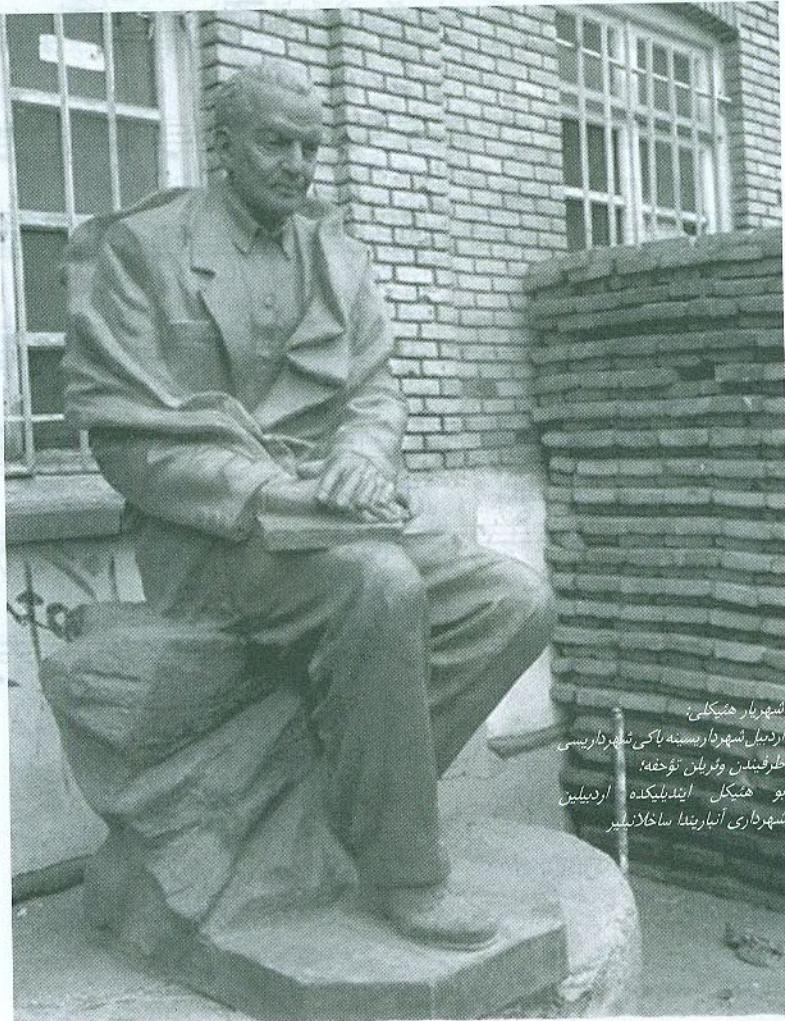
لاله‌لی چیچکلی

گرک رو خست آلام حیدربادان ۲
 یوخ جوابی منه، بلکه وئرمه سن ۲
 بیر ده شهریاردان فرمانیم واردیر ۲
 اولورمو، بیر - بیرین شاعیر گوئمه سین ۲

لاله‌لی چیچکلی چمن لریمده ۲
 گلیب یورد سالسا دا چوبان چولوقلار ۲
 یالوارام صفامدان اوز دوندرمه سین ۲
 شهریارا لا بیق شاه یوردم دا وار ۲

یوخ من ده سهندیم باشیم اوجادیر ۲
 ایچیمده سؤنمەین عشق آتشی وار
 منده‌وار صفاتی گوللو باهارین ۲ | ۲
 باشیمی توتسا دا قارا بولودلاز:

دیوارلار - دیوارلار پولاد اویساز دا ۲
 الاما موشار اوللام کسیب بیچرم
 بورج آلام کولونگون فرهاد بابمین ۲ | ۲
 بیستون اویساز دا چاپیب کیچرم

شهربار هشمتی
اردبیل شهرداری سینه باکی شهرداری ارسی
ظرفیت و تبریز توحفه؛
بو هشیکل ایندیلیکنده اردبیلین
شهرداری آنساریندا ساخلاندیر

سهندیه
موسیقی
نت‌لاریندا ۴۸

LALƏLİ ÇİÇƏKLİ

H.demirci

Moderato

Violin

7

14

20

27

30

Fine

Bayati Isfahan

mugam

Alto

5

11

Fine

سنهندیه
موسيقی
تئاتر و رقص

۲۹

شهریارین جوابی. بایات اصفهان بولومونده:

گاه گورن حافظ شیراز ایله ایواندا دوروبلاز
 گاه گورن اورتادا شطرنج قورار کن او تورو بلاز
 گاه گورن سازیله آوازیله آینجه قورو بلاز
 سانکی ساغر ده ووروبلاز.

اور کئستر چالقی سی بیر شنلیک دو غوران دیرینگه ایله جواب وئریر و سونرا شهریار،

Dəraməd Bayati Isfahan |Composer|

Allegro

Violin

The musical score consists of six staves of violin music. The first staff begins with a forte dynamic (f). The second staff starts with a dynamic ff. The third staff starts with a dynamic ff. The fourth staff starts with a dynamic ff. The fifth staff starts with a dynamic ff. The sixth staff ends with a dynamic ff. The music is in 2/4 time throughout.

سهنده
موسیقی
نوتلاریند
۵۰

ماعن من من اونه بورو جالب خه ترمه ده
زظر بایات شیار مارس لکه هیکل عده لجه هایه مانهونه
که همی خاکه که دیچه هر لجهه رهانه ها
فلا ایده لرا جو پنهانه اندیشیده
تسلیم اونه قوه میانی هدایت ایونه
خیلی سپی خیره نایا اول تعریف
او تسلیم بدهیما فراغیاه ای افلا قویه
دده قوه لقیمه ای لقیمه اندیشه هایی میانی
ارجحه دور و هکله ای سینه که اعلاء سرمه لاله
۲: بجهه لغله بجهه شیه بهانه

زهره ائیواندا ایلاهه، شینلیندہ گورونور کن
با خسان حافیظی ده اوردا جلالته گوررسن
نه سورسن ۳

سهند کی شهریارین حدیندن آرتیق فارسی
ادبیاتينا ماراقلانماسی اوچون راحاتسیز و اعتراض لی
ایدی. شهریار اونوندہ آجیقلانا راق بیر بایات ایصفهان
ماهنه سیله چیخیش ائدیر و جسارت ائدیب تیکانین
باتیریر، آتماجا سوزلریله سؤیله بیر.

اوزگه چيراغى ۲/۴

بو گون من سپهندم، سن ده شهريار |
گل باشين اوجالداق قوجا تبريزين
بيز كره يادلارين داشينى آناق ۲
چكق قايغيسينى اوز ائليميزين ۲

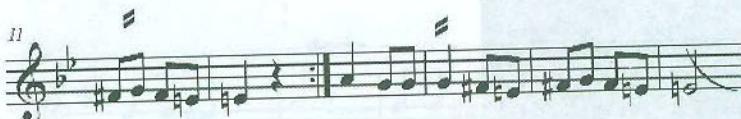
اوزگه چيراغينا ياغ اولماق بسدير ۲ |
دوغما ائللريميز قارانليقدادير
يانيب يانديرمماياق يادلار اوجاجين ۲
أئوييميز سوپوقدير قيشدير شاختادرير: ۲

Özə çırağı

H.dimirci

Moderato (♩ = c. 108)

Piccolo

23

D.C. al Fine

ماهنى نىن سون اووئر تورو چالىنib قورتاردىقدا، سەندىن سۈزلىرىندىن غۇضبىلەن شەھىيار زىل بايات شىراز بۇلۇمۇن توئاراق بىر آتا، بالاسىنا اوپىود وئرن كىمى، سىسىن اوجالدار و كىچىمىشى خاطىرلا يېب دېيىر:

قاناد اىستر بو فضا قوى قالا ترلانلى سەندىيم
ائشىيد اوز قىيىھەمى دىستانىمى دستانلى سەندىيم
سنى حىدرىبا با اول نعىرلىلە چاغىراندا
او سەفىل داردا قالان تولكۇ قووان شئر باغىراندا
دده قورقۇد سىسىن آلدىيم، دەندييم آرخامدى ايناندىيم
آرخا دوردوقدا سەندىيم، ساوالان تك هاوالاندىيم
سئلە قاروشى قووالاندىيم

شەھىيارىن جاوابى منطقى و قانع ائدىجىدىير. شەھىيارىن سۈزو بونو يئىتىرىرىكى من او چتىن لىكلەلە ۱۳۴۳ دە حىدرىبايانى يازدىيم ياراتدىيم و يايدىيم، هله ۱۳۴۳ دە سازىمەن سۈزو (دده قورقۇد سىسىن آلدىيم) بىلە بىر حقىقى مىصرالار سەندىن فىكىرىنەدە اثر قويىموش و بىر دردلىشمە ماھىنىسى ايلە چىخىش ائدىر و بارىشماغا دوغرو ائلەجەدە شەھىيارىن اورگىن آللە آلماغا چالىشاركەن سىسلەنىرى:

zil bəyati şiraz

muqam

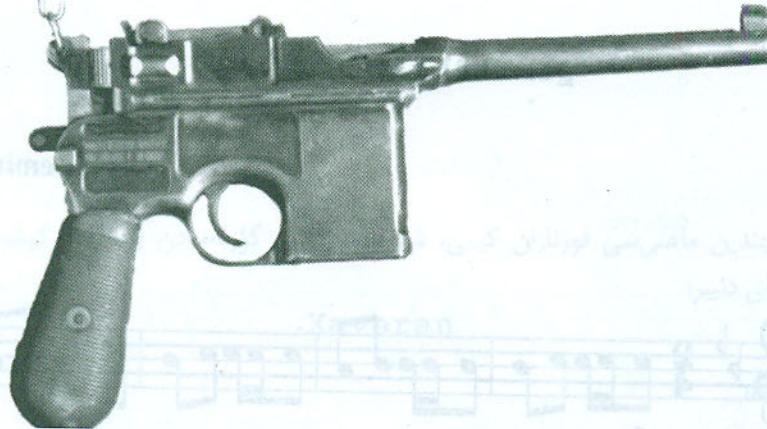
Flute

The score consists of eight staves of handwritten musical notation for flute. The key signature is one flat. The time signature is 2/4 throughout. Various dynamics are indicated by hand, including trills, grace notes, and slurs. The first seven staves are in common time, while the last staff is in 3/4 time. The score begins with a dynamic of forte (f).

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16

Fine

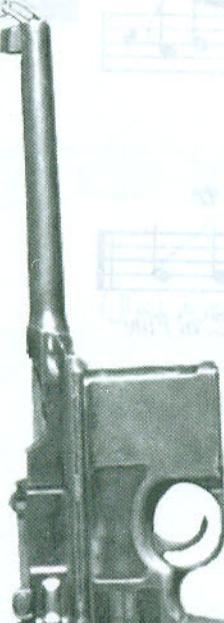

قيريان زنجير ۲/۴

شاعيريم دونيانى نئجه گۈرورسن ۲
دوز يئيب دوز قابين سينديرانلار وار ۲
قدير بىلن يارا، جان قوربان ائيله ۲
قدير بىلمەينه حىيفدىر ايلقار: ۲

شاعيريم ! سۈزۈمۈ قوربىته سالما ۲
قولاق وئر دونيادا گۈر بىر نه سىسىدىر ۲
باغريوى سىخىمىسىن بو هاي هارايلار ۲
قيريان زنجيردىر سينان قفسىدىر. ۲

QIRILAN ZƏNCİR

H. Demirci

Allegro

Acoustic
Guitar

f

5 *tr*

10 *tr*

16 *tr*

22 *tr*

28 *tr*

D.C. al Fine

The musical score is handwritten on six staves. The first staff begins with a treble clef, a B-flat key signature, and a 2/4 time signature. It features eighth-note patterns and a forte dynamic (f) at the start. The second staff continues the eighth-note patterns and includes a trill (tr) and a repeat sign. The third staff also contains eighth-note patterns and a trill (tr). The fourth staff follows the same pattern. The fifth staff ends with a trill (tr). The sixth staff concludes with a trill (tr) and the instruction 'D.C. al Fine'.

Uzgal Raga

سەندىن ماھنىسى قورتاران كىمى، شەرىyar چالقىنى گۆزلەمەدن (خاوران) گوشەسىن توقاراق دىئىر:

Xavəran

mixam

Tenor

Fine

سەندىن
موسيقى
نەتلارىنىدا

57

داغلى حيدربابانىن أرخاسى هر يئرده داغ اولدو
داغا داغلار داياق اولدو
آرازىم آينا چيراق قويىمادا آيدىن شفق اولدو
او تايىن نغمهسى قووزاندى اور كلر قولاق اولدو
يىنه گۆزلر بولاق اولدو.

بورادا يوتون موغام چالقىچىلارينا تانىش اولان (عزآل) رينگى چالىنير و شەرىyar (عزآل)
بۇلۇمۇنده آشاغىداكى مىصراعلارى اوخويور:

QUTUBIAN ZENCIR

Üzzal Ringi

[Composer]

Allegro

§

Guitar

A handwritten musical score for guitar in G minor, 8/8 time. The score consists of ten staves of music. Staff 1 starts with a dynamic of ***ff***. Staff 2 begins at measure 6. Staff 3 begins at measure 12. Staff 4 begins at measure 18. Staff 5 begins at measure 24. Staff 6 begins at measure 30. Staff 7 begins at measure 36. Staff 8 begins at measure 41. Measure numbers are indicated above each staff: 1, 6, 12, 18, 24, 30, 36, and 41. Performance instructions include ***tr*** (trill) and slurs. The score concludes with **Fine** at the end of staff 5 and **D.C. al Fine** at the end of staff 8.

D.C. al Fine

(عزال بؤلومو)

رینگ قورتارديقدان سونرا، موغامين لاب زيل بؤلومو اوخويانين قارشيسيندادير. اوخويان بو بؤلومده گلين موغامي قاميnda يوخ، داها نيسگيللى اولان سئوگى (سئگاه) موغامى قاميnda گزىشمه لىدىر. شهريار وار گوجو ايله آشاغيدا كى بئىتى، مىصراع - مىصراع اوخويور:

عزال

دئدىن آذر ئىلىنىن بىر يارالى نيسگىلى يەم من
نيسگىل اولسام دا گولوم بىر ابدى سئوگىلى يەم من
ابدىت گولويم من

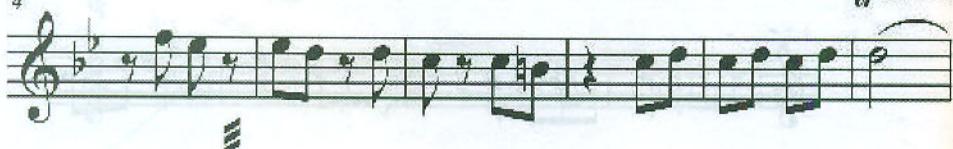
Üzzal

mugam

Alto

4

1386

10

Fine

او خویان دینج آلسین، هابله اشیدنلرده یئنى، شن احوال يارانسىن دئىه بىر دىرىنگە به مئىدان آچىلىرى.

دىرىنگە چالىندىقدان سۇنرا، شەھرىيار، بىرداها سۆزه گلىر و (سى) سىگاھىندا اوزونو سەھنەدە تو تاراق دئىير:

نيسگىل اول چىچىيە قالسىن كى جواھىر ندى قانمىير
مدنیت دېين ائيلير بدويت بىر اوسانمىير
گون گندىر آز قالا باتسىن گئىجه سىيندن بىر اويانمىير
بىر اوز احوالينا يانمىير ۲

شەھرىارىن سوزو قورتاردىقدا، سەھنەد بىر دۇنه جاوابى بىر سئگاھ ماھنىسى ايلە وئرير و شەھرىارىن اوز آنا يوردو آذربايچانا اوركىن باغلى اولدوغۇن دوياراق اوز بؤيووك اوستادىندا

Ring

[Composer]

Moderato

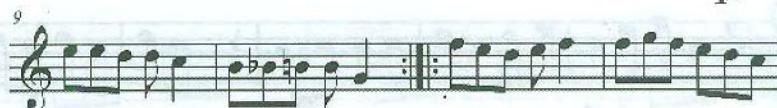
Electric
Guitar

f

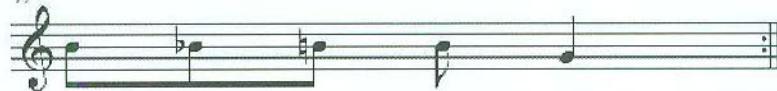
p

13

17

باغيش ديله مك قرارينا گلير.

عزيز شهر يار

٦/٨

دئميرم يانماياق آلولانماياق ٢|
 يانماسين نيله سين يازيق بروانه
 يانماياق وفاسيز يارين اودونا ٢
 ياناق ائليميزه ياناق وطنه: ٢
 megum

عزيز شهر ياريم باغيشلا منى ٢|
 اينجيشه داري خما فيكرин هاردادير
 مرؤتسيز دئيل سنين قارداشين ٢
 آنحا سنن، كمه او دا، دادير. ٢
AZIZ ŞEHİRİYARIM

H.DEMIRCI

Moderato

Piccolo

D.C. al Fine

پیلا تیریا نهاده، نهاده

دیل روبای داشیان

نهاده، نهاده، نهاده، نهاده، نهاده، نهاده، نهاده، نهاده

(دیلروبا)

ماهنی قورتار دیدا شهربار دایانمادان ریتمیک نوتلار داشیان (دیلروبا) گوشہ سینده دئیز:

نهاده غمل قالا، اولده - ننه گهله، بله، اولده:

DIL RUBA mugam

Alto

7

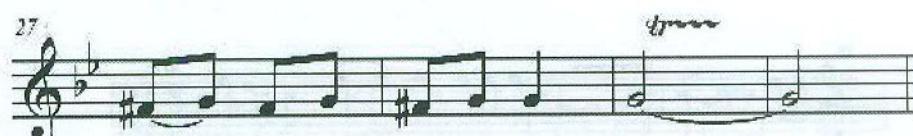
15

22

27

Fine

بایان جمع‌جمیلیة حملة ها بجهیزه المتنبی افشد

بوردا شهريار موغاما سون قويماق اوچون بمه دوغرو آياق وئيرير و تمل بؤلوموندە سۆزو وئيرير سهندە. واکال سىلى سهند ايسيه اوز ساياغيندا موغام اوخومالى اولور و سهند ايله شهرياريin باريشماغا دوغرو گىنەن آردىجىيل دئيشىمەلرى بورادا باش توتور و سهند سۆزە گلىپ دئىير:

او گۆزل شەھرەدە عزيز دياردا
شاعيرى جوشدوران صحنهلر چوخ وار
نيسگىللەر چوخدور، دردى تبريزين
بىرى سن اوْزونسىن عزيز شهريار

شهريار:

آمما ظن ائتمەكى داغلار يئنه قالخان اولا جاقدىر
محشر اولماقدادى بونلار داها وولقان اولا جاقدىر
ظولم دونياسى يانار كن ده تىليت قان اولا جاقدىر
واى نه طوفان اولا جاقدىر. ۲

ايلىر بويو ميللى مبارزىدە چتىنلىكلار اوتوندە سينه گرمىش، دىرىنېشلەر گۇستىرمىش سهند اوز سارسilmaz پولاد ايرادەسىنە سۈيکەنر ك شهرياري ظولم اليندن سولقون احوال گۈردو كده يوروش حالتى توتوب جوشاراق دئىير:

چكىلىن - چكىلىن يول وئرين كىچىم
اورىيىم اود توتوب آلوو ساچارام
شهريار بويىنونا زنجىر وورالار
چئىرەم گمىررم دارتىپ آچارام:

دونيانىن اىستى - سويوغۇن گۈرموش شهriyar، گنج شاعيرىن جوشماسىن گۈردو كده، اونو هللىك دۆزۈملو اولماغا چاغىراراق آرام موقع توتور و يوموشاق لحن ايله جاواب وئيرير:

آمما مندىن سارى سن آرخايىن اول شانلى سهندىيم،
اور گى قانلى سهندىيم
من داها عرش اعلا گۈلگەسى تك باشدا تاجىيم وار
الدە موسى كىمى فىرعونە قنىم بىر آغاچىم وار

باشداد سینماز سیپریم، الده کوتلمز قیلیجیم وار:

سنهند عؤمور بیویو چالیشیدیقلارینین ندئارین آشاغیداکی میصرالار ایله چاتدیریر و شهریارین اوړگیندن خبر وئریر:

هله لیک کیچیک بیر داملا اولساق دا

سوژولک دوزولک داماک، گول اولاد

بیزده باشیمیزی قاتاق باشلارا

قاریشاق سولارا، آخار سئل اولاد

بو سؤزلره تام راضیلاشان شهریار سؤزون آردینې توټوب سون اولادق اوړک سوژلرین بئله جه آچیقلاییر:

يئه قارداش سایاغی سؤزلریمیز بیر سایاق اولدو

لاله بیتدی یاناق اولدو

قونچه گولدو دوداغ اولدو

سؤزلریمیز بیر سایاق اولدو ۲

بو میصراع بیرداها تکرار اولور و سنهند ده شهریار ایله سس - سسه وئریر سون میصراعنى بیرلیکده اوخويورلار و موغام سونا چاتير. و بئله لیکله حیاتدا اولدوغو کیمي، ایکى شاعير آراسیندا قیریلماز باریشیق باشلاییر و ایکى شاعير بیرلیکده سون ماھنینی اوخوياراق، اثر سونا چاتير:

شاعیریکه بختیار

۲ | بیرگه سنهند: چایلارا سد ووراق دره لر دولسون
شہریار: داشقین آخان سولار هدر آخماسین
بیرگه یاشارسین قوروموش کوللارین کوکو ۲
زمیلر سوسوزدان گؤیه باخماسین ۲

۳ | سنهند: سنهند گول آچسین حیدربابادا
شہریار: اوزریندہ چادیر قورسون شهریار
بیرگه باخاق چیچکله نن یوردا شعر یازاق ۲
شاعیر ده بختیار شعر ده بختیار: ۴

H.DAMERCI

سون

Moderato
Sairde Bəxtiyar

Oboe

8

12

16

20

Fine

سەنندىيە
موسىقى ٦٦
نەتلارىندا

ايىنجى بؤلۈم، ادبيات

بو ساھىدە قلم چالان عزيزلىرىن چىكىيگى امكلرى
دىيەلندىرماڭ اوچون، آزاھىق يىلىكلىرىمىزى
پايلاشماق ايستە يېرىك.
أۇنچە موضوعمۇزون ايکى داھى سىنىدىن
باشلايىرىق.

قلم قهرمانی

تهرانین غیرتی یوخ شهریاری ساخلاماغا

قاچمیشام تبریزه قوی یاخشی یامان بلنسین

اگر ستارخان مشروطه اینقیلا بیندا ۱۶ سیلاحداشی ایله داملا را وورلوموش آغ بايراقلاری
ائتدیردیکده، اینقیلا بیئنی بیر گوج باغيشلاسیب و اینقیلا بین غلبه چالماسی ایله یئکونلاشیر.
شهریاراد، بیر ایگید قوشون باشچی سی دؤبیوش مئدانینا گیرن کیمی، قلم سیلاحی الده،
حیدربابا بايراغی چینینده ۱۲۵ یاردیمچی سی آرخاسیندا ادب مئدانینا گیرمیش.

بئله بیر گوزله نیلمز قهرمانلیق ۱۳۲۵-جی ایلده سینیقلیغا اوغرایان و آنا دیليندہ کیتابلاری
یاندیریلان آذربایجان ادبیاتینین سون نفسلریندہ دادینا چاتمیش و مرکز شوونویستارینه غلبه
چاللاراق، بیرداها آذربایجان ادبیاتینا یئنی بیر توکنمز گوج باغيشلامیشیدیر.
آیدیندیرکی او چاغلاردا اوستادین اورک یاندیران یارديمجيلاري او لماسایدی، او تاريخی
اثرین بیر صفحه سیندہ بئله چاپ ائتدیرمک او لمازیدی.

یئری وارکی ایلک اوئنجه هله یارادیجینین اوزو یوخ بو یولدا اونا یارديم ائدن وطن سئور
اینسانلاردان یاد ائدیب اونلارین امکلرین ابدی او لاراق اور کلریمیزدہ یاشاداق. پروفسور
محمدزاده او عزیزلرین آدلارین بئله سیرالاندیریب: "میرزا طاهیر خوشنویس گوزل خطی ایله
شعرلری قلمه آلماش ایدی. رسام مرتضی نخجوانی شکیللرین چکمیش ایدی. گراورلرینی
میرزا عبدالوهاب شعاعی حاضر لاماشیدی. حسین آغا زفیرینین چاپ خاناسیندا چاپ او لموش
ایدی. حسن تقویمی بوتون چاپ و سایلین حاضر ائتمیشیدی. مهدی روشن ضمیر و عبدالعلی
کارنگ مقدمه یازمیشلار. اوستاد شهریار اوزو ده خلاصه شکیلده اثرین ایضاح وئریب
آذربایجانلیلارا تقديم ائتمیشیدیر." آرتیرمالیق کی اثری معرفت نشر ائوی یایمیشیدی.
بئله لیکله آدلارینی چکدیگیمیز عزیزلرین همتی ایله آذربایجان ادبیاتینا یئنی حیات

باغیشلایان بیر چای، چاغلاماغا باشلاییر. اوستادین اوزونه گلديکده، او بير قهرمان داغچى كىمى، شعر زيروهلىرىن فتح ائدن، دونيا شهرتى قازانان، تعرىفه سىغماز بير اوستاددیر. آيندىليكده اونون ياشايىشنى سريال فيلمه چىكىرل!!!، كىچميسىدە اونا حقلى اولاراق سۆز مولكونون سولطاني، شعر عالمىنده قرنين نابغەسى آدى وئرمىشلر.

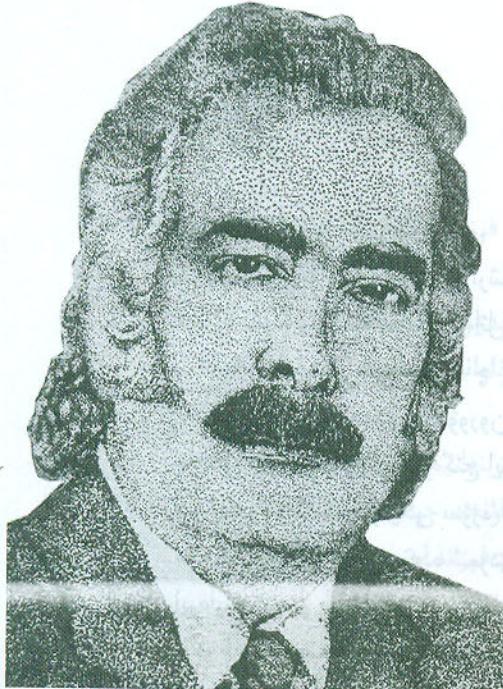
بو داهى شاعير كىچميسىش ۱۳۳۷ -جى ايللرده اسفند آيىنин ۱۴ نجو گونون شهرىار گونو آدلاندىراراق شىنىك تورەنلىرى قورموشلار. ائلەجىدە ۱۳۸۳ دن بىرى بو داهى شاعيرين دونيادان كۆچن گونون اولكەنин باشا - باشىندا (شعر و ادب گونو) اعلان ائتمىشلر. بو قلم قهرمانى انىشتىن كىمى دانىشمندى اوز سئحركار شعرىلە قىشقىرماغا وادار ائتمىشىدىر. بو نابغەنин اوزاق گۈرئىلىگى مىثال وورمالىدىر. هله ۴۰ ايل اۇنچە ائرمنىلىرين، داغلىق قرهباغا آخىنин دويىوقدا بير شعرينىدە يازىر:

قرەباغىم چىخىپ آللەن سئاكاھىم قوى يىتىم اولسون ايگىدلر يوردوسا بير گون گورولدار طبل و شىپىورى.

او، توركىيە، روسىيە، باكى شهرىن، ائلەجىدە اوز سەند داغىمىزى گۈرەمەدن، گىرمەدن بىلە، خىالى سفرلىرىنە بير ماھىر رسام كىمى اونودولماز صحنهلر يارادمىشىدىر. بو آذربايچان افتىخارىنinin شعرلىرىنە يوزلوجه شاعير نظيره يازمىشلار، حىدرbabانىن بوتون صحنهلرى مىنياتور صنعتىنيدە جانلانىر، اوستادىن تور كىتابلارى باكىدا و توركىيە دۆنە دۆنە چاپ اوولور، هر ايل بىر نېچە اولكەدە شهرىار قورولتايى كىچىرىلىرى. آذربايچانىن داهى شخصىتلىرى او جومەدن محمدمايمىن رسولزادە، صمد بەرنىگى، پروفسور زەتىابى، دوكتور فزانە، پروفسور محمدزادە، دوكتور سردارى نيا، دوكتور رحيم رئيس نيا، شاعير حسن مجیدزادە (ساوالان) و بىر چوخ گوجلو قلم يىئىسى اونون حاقىندا مقالەلر و كىتابلار يازمىشلاركى، واحد دئمىشىكن: "تقرىباً اگر سايسان اونو قافيلە ئىيلر". بو بؤيووك عزت نفسە مالىك اولان اينسانى دوزگون آراشدىرىپ تانيماق اوچون، تېرىزىدە شهرىار شناسىلىق اوزەبىي (مرکز) آچىلماлиدىر كى، شهرىار اوزو دئمىشىكن: "ياخشى - يامان بللىسىن". ايناييريق كى بىلەدە اولا جاق و گون گلچىك كى، يونسکو سازمانى ايللىرىن بىرىن شهرىار اىلى اعلان ائتسىن.

غريبلىرى غملى - غملى گىزندە
سرگىرداڭ تك دالغالاردا اوزەندە
حسرت ياسىن اينجى كىمى دوزندە
قولاغىما چاتدى سۆزون شهرىار
آرزۇلادىم گۈرۈم اوزون شهرىار
«پروفسور زەتىابى»

من او پروانه يم کي، دونيا دا حيات آدل
شعله يه وورولموشام. يانسامدا قورخوم
يوخدور، از لدن بو سئودادا يانماغا دغولموشام
(سهنند)

بولود قاراچورلو (سهنند)ين اولومو آذربایجان خلقى
اوچون ميللى بير فاجعه، يئرى دولماز بير ايتنىدەر.

او، اوز ياراديجىلىغى، تالانت و استعدادى ايله آذربایجان ادبىاتينا آن قىمتلى و اولمز اثرلر
ۋئەپىلىدى. هنر و شعرىلە پارلاق بير اولدوز كىمى پارلادى. او، درين گۈرۈشلو بير شاعير
اولاراق، اوز خلقينين گۈزۈ، دوشونن بئينى و دؤيونن قلبى اولدو. وطنين تالان،
خلقينين اسارتىده، فلاكت، بدېختىليكده ياشادىغى، وارلىغى چىئىنهنىدىغى گۈرۈشكە، آلولانىب،
شعله چىركەك آزادلىق!... دئىه، باغىریر، اسارت زنجىرلىرىنى چىئىنه يىپ پارچالاپىر. كسىگىن
قلمى ايله مبارزە يوللارىنى ايشيقلاڭدىردى.

او، ياخشى بىلىرىدىكى، حيات و ياشاماق حقينه مالىك اولماق ايسىتەين اينسان، گرک اوز
جانىندان كىچسىن. (گىنجلۇ صباحى، خزر درگىسى)^{۱۷}

معاصير عصرده ايكي وقتسيز اولوم، آذرباي詹انين چاغداش ادبىاتى اوچون اولدوقجا آغير
باشا گلەمىشىدەر.

بىرىسى ۱۳۴۷ -جى ايلده دونيا ادبىاتينا بويلانان صمد بەرنىگى، ايكىنچىسى ايسە ۱۳۵۸
دە شاعير بولود قاراچورلو (سهنند).

بو اوندولماز ايكي قلم يئيه سينين، ياشام چاغلارينداكى ياراديجىلىقلارى گۈستەريركى،
اونلار ھله نەھلر يارادا جاغمىشىلار. نە يازيق كى أجل دئى، عۆمۇرلىرىنин داها بەرهەلى و سون

۱۷ - ۱۳۸۱ - نىچى ايلده خزر درگىسىنىن (سهنند دۇنياسى) آدى ئىتىندا سەند اوچون بير دوقۇن اۋزەل سايىن يابىلدى. ئۇ درگىيە زەرە وقاتى، دكتىر دۈرگۈن، متوجەر غېزىرى، بەھرۇز اپمانى، دكتىر فەزانە، رضا ھەمارز و گىنجلۇ صباحى جىڭىلارى سەندىن كىيم اولۇمۇقۇن اۋاشىدېمىشىلار. ئۇ درگىنى توپالاپىلار امير چەرەكشا، رضا عالي، مەھدى يېقىپىن، سەھرەب موسقىنى شىشەوان، محمد حسپىن مۇيدى اولۇمۇشىلار، اللەرنە ساغلىقىن.

ياراديچيليقلارينا آمان وئرمەدى.

بوز ايللر بويو كيتابخانالارين آرشيولرينىدە قريپ قالان دده قورقۇد بويلارىنى نظمه چكىپ دونيايا تانيتىدیران شاعير سەندىن، ائل آراسىندا هله اولدوغو كىمى تانىنمايىدىر.

آذربايجان مىللەي حکومتى چاغلارىندا پروفسور زەتاتىپ نىن باشچىلىغى ايلە جاوانلار تشكيلاتىنин، ائلەجەدە او دۈورون شاعىلر محليسىنин گنج عضولرىنىن بىرسىيەدە رازى تخلص ائدن بولود آدلى بىر گنج ايدى. سونرا لار سەندىن آدىن تخلص سىچىن بولود قاراچورلو هر ايکى توپلومدا وئردىگى سۆزە صاديق قالاراق عۆمۇرونۇن سونونادك آذربايجان يولوندا، نە مبارزەدن ال چىكى نەدە شعردن، ايسىتە ئىنىشىدە - ايسىتە سەددە يوخوشدا هر ايکى يۇندە ايرهلىيە دوغرو يوروش دن جان قاچىرمادى.

بو قەھرمان شاعيرى نە زىندانلار قورخۇتدۇ، نە دە يازىپ يارادىيە دىئرلى اثرلىرىنىن ياساق اولدوغو اونون ايرادەسىن سارسىدا بىلدى.

بۇتون عۆمۇرنەدە بىر نىچە شعرى اۆز ايسىتە دىگى دوراندا (١٣٢٥ دە) راحتىجا چاپ اوپور.

بىرىنچى يايىلان شعرينىن بىر بولۇمو بئله باشلانىر:

تارىخلۇ بويوجا اى بؤيوڭ وطن
ياغىيا دوشمنە باش آيمەدەن سن
بوگۇن طبىعتەن ايلەham آلدىم من
كىچىدى بو سحر وقتى بو سۆز اوركەن
اينسانا روح وئرن دىلىنە آلقيشى

گۈرۈپ گۈرهجىگى بىر نىچە شعر اولان شاعير تىزلىكىله حبسە آلىنىر. بىرىنچى زىندان دۈرۈندە خاطرە پوئىماسىن يازىر، بو اثر آذربايجانين مىللەي فاجعەسىن تمىزلى ئەدىر.^{١٨} شعردن خلاصە:

اون ايکى ياشىندا كېچىك بىر چوبان
چىكىنىنىن آسىلى بوش داغار جىقدان
ايتنىيظار گۈزلىرى يولدا قالمىشىدى
بىلەم توتكىنى هاردا سالمىشىدى
اونوندا قلب ئوپىن ظلم الى بىخىميش
بۇتون نغمهلىرى يادىندان چىخىميش

سەندىن
موسىقى
نەتلىارىندا ٧٠

١٨ - اوستاد فەزانە، مقالە لىر كىتىپى، صفحىع ٢٣١ ائلە بۇ اثردە آذربايجان فاجعە سىلە ئايىگىلىيىدىر.

آراز باشليغى ايله ايكينجي اثر ايكينجي دئنه اوستاد فرزانه ايله بيرگه ياشاديغى تبريز زيندانيندا يارانميشدير.

من آرازىن آديله - چوخ زاماندىر تانىشام

آن كىچيك ياشلاريمدان - اونو راوانلامىشام*

١٣٣٢ نجى ايلده اوستاد فرزانه ايله بيرلىكده تبريز زيندانىدان چىخاركىن تهرانا تبعيد اوولورلار. تهراندا اىجاره ائوده بيرگه ياشاييان چاغلاردا، اونجە حيدربابا ايله تانىش اوولور و يازىب ياراتماق اىستىگى داها دا گوجلنir. بو چاغلاردا اوستاد فرزانه اونو دده قورقود داستانلارىلە تانىش اندىر. اوستاد فرزانهنىن مقالالەر كىتابىندا^{١٩} گلىپ.

(تبريزدن گتىريلن باغلامانلى آلدىقدا، سەندە تعرىيف ائتىدىگىم دده قورقود داستانلارىن اونا ئەردىم. سەندە گىچە سحرەدك ياتمايىب اوخوموشىدى و سون درجهدە خوشونا گلمىشىدى.) فرزانه سەندىن نئحە گوجلو شاعير اولدوغون ياخشى بىلىرىدى، اونا دده قورقودو نظمە چكمگى تكلىف ائتمىشىدىر. سەندىن اىستىگىنە گۈرە بىرداها فرزانه ايله بيرلىكده ناغىلالارى اوخويورلار و سەندە، بويilarى شعر اوزىننە نظمە چكمگە سۆز وئرير و اون ايل بويوندا يكونلاشدىرىر.

١٢ بولۇمدن عېيارت اولان دده قورقود بويilarين آلتى بولۇمون نظمە چكىر و سازىمین سۆز و آديله ايکى جىلددە چاپا حاضىرلانتىر. آذربايچانين مىلىي هوتىين داشىيان بو دېرىلى كىتابا و اوستاد فرزانهنىن بىر دولقون مقدمەسىلە چوخ چتىنلىكلەرلە ١٣٤٣ دە گىزلى اولاقق تبريزدە چاپدان بوراخىلىر.

شوونىستلەر غلبە چالان سەندە، بو چاغلاردا شهرىyar قوللوغونا چاتماگى دوشونور، آمما موقۇق اولا بىلدىرى. (بو ماجرانىن شرحى قاباقداكى صفحەلرده گلەجىكىدیر.)

دوكتور فرزانه يازىر: "او زامانلار مشهور شرقىشنىس پروفېسور رىستم علىيئۇ تهراندا ايدى، ساحىمىن سۆز و كىتابىنى وئردىم اوخوسون. سحر ايش يئرىيمە چاتىقىدا گۈرۈدۈم رىستم قاپى قاباغىندا وارگل اندىر. دئىدىم؛ اوستاد خىئر او لا نە عجب، دئىدى كىتابى اوخويوب گىچەنلى ياتمامىشام بو سەندە كىيمىدىر، اونو بىرداها گۈرمەلىيم. دئىدىم؛ تىزدىر گل بىر چاي اىچك سونرا گىئرىك. دئىدى: گىندك چاي دا ائلە اوردا اىچرىيک^{٢٠} و ائلەدە اولدۇ.

"آرشىرمالار گؤستىريركى، دده قورقود بويilarينىن يارانماسى ١٣٠٠ ايل اونجە يە قايىدىر و آذربايچان توركلىرىنە عايىدىرىر. بىرىنجى اولاقق ١٨١٥ م آلماندا دىتسن، ١٩١٦ دا توركىيە

١٩ - بو كىتاب آذربايچان ملتت اوجاچان همتى ايله و گنج يازىچى رخا همزاڭ چالىشمالارى ايله ٨٣٠ صفحەدە چاپ اولموشىدىر.

٢٠ - گىندىپ گۈرۈشىدۇك رىستم - سەندىن ياغىرلما ياساراق كىتابىن تىركىلە باكىدا چاپ اولماسىنى سۆز وئردى.

* يو شعر مسعود اميرسەھر جىابالارى طرفىن دەن راك ماھنەسىي اسايسىندا بىستەلەنلىپ و اوخۇنۇمۇشىدور، ھابىلە مسعود بىي و ياردىجى قۇرۇپ ماراقللى بىر كلىپ دە هەمنىڭلەرنە كىكمىشلىر.

دە معلم رفعت، ۱۹۳۸ دە توركىيە دە اورهان شاييق، ۱۹۳۹ دا باكىدا حميد آراسلى چاپ ائدىب يايىشلار. ۱۹۶۴ دە بوتاي آذربايچاندا سەندىن سازىيمىن سۆزۈ كىتابى ايکى جىلدە يايىلىر. سەندىن كىتابى ايکى باخىمدان داها آرتىق دىئر داشىپير. اگر اوئنلار (اوروبا عالىملرى) بئله بىر مقدس ايشلىرى دولت ياردىمىلە گۇرۇرلۇر، أمما سەندىن چىكىيگى زەختلىرىن آرخاسىندا دولت سورغۇلارى دايانيز. أمما اىكىنجىسى فتنى اولاراق بودوركى شاعير، داستانلارى چوخ اوستادىيقلان نظمە چىكمىش و هەر بىر بويون باشلانىش و قورتارىشىنا، اوز ئالىينىن دردلرىن نظرده توئاراق مقىيمە يېرىنە دولقۇن شعرلۇ يازمىشىدىر. مىثال اوچون (قاراجىق چوبان) داستانىنин گىرىشىنندن اوج بئيتىنەد بئله يازىر:

حاصارلار آلييىب اوردو باسىلىپ
دوداقلار تىكىلىپ قوللار باغلانىپ
التولو، بان ئولور تالانـا گندىپ
أئـو يئـيهـسـى گـئـجـهـ كـوـچـهـ دـهـ يـاتـىـرـ
بـوـزـ بـالـتـاسـىـ تـكـ جـومـرـدـ اـيـگـىـدـلـرـ
ديوارلار دـىـيـيـنـدـهـ پـورـتـاغـالـ سـاتـىـرـ

بئله لىكلە دە قورقۇد كىتابىنین گۆزلۈكىنى داھادا آرتىران سەندىن سازىيمىن سۆزۈ كىتابى باكىدا، ھابئله توركىيەدە سوئىددە دۇنە-دۇنە چاپ اولۇر ساتىشا گىدىر. بو دىئرلى كىتاب بوراجان اوچ دۇنە تېرىزىدە چاپ اولۇپ. دە قورقۇد سئونلار قالان آلتى بويون چاپ اولۇپ يايىلماسىنین آرزايسىندا دىيرلار^{۲۱}. رەحمتىلىك سەندىن ساغ اىكىن قالان آلتى داستانىن، اوچ بۇلۇمۇن دەھمەن كىتابىي آدىلە و اوچون قارداش آندى آدى ايلە چاپ اوچون حاضىرلامىشىدىر. نە يازىق كى ۱۳۵۸ يىن بايرام آيىندا قارا تورپاق بو اونو دولماز شاعىرى ئىلدىن آيىرىدى. بئله لىكلە كىتابىن چاپ اولۇغۇن گۇرەبىلمەدی. گىجىلى صباحى دەمىشىكىن بو آجى كۈچمك آذربايچان ادبىياتى اوچون بىر فاجعە اولۇ.

بو ائل شاعيرىنinin ۴۰ تۈرەنلى تېرىزىن تېرىت تالارىندا كىچىرىلىدى و شاعير سۈنمىزدىن نىسگىلى مصراعالار گۆزە چالىردى.

بو قارا تورپاغا گىجىگىم گلېر
گون بە گون آرتىرىر اۋز خزىنهسىن
او نىجە باسىبىدىر قارا باغرىبا
(سەندىن) تك بىر دولو سۆز خزىنهسىن

باکی

اوستاد شهريار باكيدا هر بير يئردن چوخ حؤرمت بسله بيرلر، ائل آراسيندا اوشاقلى بؤيوكلو شهرياري تانيار و سئوه - سئوه آدينى چكىلر. و حيدربابادان بير نئچه بند اوخويورلار. باكيدا شهريار آدينا كوچه(خيان) توپلانتنى سالونو و بير نئچه يئرده هيئىكلەي واردىر.

بعضى عايىلەر اوغلان اوشاقلارينىن آدىنى شهريار قويوبلاز، او تاييلاردان چتىن بيريسى تاپىلار كى، تبريزه گلدىكىدە شهريار زيارتىنە گئتمەيە و بير نئچە بئىت اوستادىن شعرىندىن بىلەمەيە. اوزەللىك لە باكى موسىقى چىلەرى اوستاد شهريارا معنوى بير آتا كىمى باخارلار،^{۲۲} ائلە اونا گۈرەدە حىدرىبا باكتابى اللىرىنە چاتان كىمى بير اوندولماز ماھنى بستەلەيىب و اوخويانلارينىن دىللەرنىن ازېرىدىر. بو ماھنى اۋىيدۇ (شور) قامى اوزەرىننە يازىلمىش و بؤيوك اوخويانلارдан بيريسى آذرىياجانىن خالق آرتىسىتى اردىبىلى روپابەخانىم موراداوا، اولدوچقا احساسىلە اوخوموشدور. بو ماھنى قدىمي اولدوغۇنا باخما ياراق ايندىلرەدە وقت آشيرى باكى راديو - تلوiziyonوندان يازىنلارىن و سئوپلەر.

اوستاد شهريارين بؤيوكلوينو باكى شاعيرلارينىن شعر قالىيىننە يازدىغى مكتوبلازدان باشا دوشىمك اولاز. باكىنин بؤيوك شاعيرلەر، او جومله دەن سولئيمان رستم، مەد آراز، مدینە گولگۇن، بختىار و ھابىزادە، محمد راحيم و ... اۋۇرک اىستكلىرىنى يازاراق شهرياردان لا يېقىجە محبتىلە دولو، جاوابلار آليلار.

مېشال اوچون شاعير راحيم يەن جاوابىننەن بير بئىتىننە يازىز:

او گونكى راحيمىن مكتوبو گلدى چاتدى بىلدىم كى

آنام قانىيلە قلبى چىرىپىنانلاردان قالان واردىر

باكيدان شهriyar گۈندىرىلىميش چخلۇ شعر ايلە يازىلان مكتوبلاز گلمىشدىر و او شاعيرلەر كى، شهriyar dan جاواب آلمىشىلار اونلار اوچون بير باشقان اعتىyar و گۈونج گىزىرىمىش دىر. دونيا شهرتلى بختىار و ھابىزادە بير موصاچىبەدە دئمىشدىر:

چوخ گوننیرهم کى، آديم شهريار آديله هم قافيه دير.
 شاهليق دئوروننه شهريار باكى نين يازىچىلار بىرلىگى طرفينىن شاعير واقفين ۲۵۰ ايللىك
 يوبىئىنه قوناق چاغىرىلىپر آمما دعوتتامه تۈپلاتتى تارىخىنندن سونرا اوستادىن الىنه چاتىر.
 بو حاقدا ائل شاعيرى محمد آراز نىسگىلى بىر شعرده يازىز:

باخىشلار ئاسىلى طىارەلەدن
 او مودلار يوللا را سرىلى قالدى
 بو آغىر خبردن، بو نحس خبردن
 گوللر - گولدانلاردا درىلى قالدى

باكىدا اوستاد شهريارين حيدربابا و باشقى اثرلىرى، ائلهجهد شاعير سەندىن سازيمىن سۆز و باشقى شعرلىرى دئنه - دئنه چاپ او لموشدور. قارداش قايدينا قالان بو مقدس ايش ھله ده اۋز اخارى ايله داوم ائتمىكده دير.

مېثال او لاراق سون ايللەرde باكى علمىر آكاديمىاسىنىن عالملرىنىن بىرى پروفسور صابر نبى او غلونون شهريار - سەندى يارادىجىلىغى اوزھەرينىدە يازىدىغى كىتاب او چالىشمالارين داۋامى دير. او زۇنۇ سەندىن وورغۇنو بىلەن عالىيم، ايللە بويو امك صرف ائدىب ارشادىرمالار آپاردىقدان سونرا، ۲۰۰۶ - جى ايلدە سەند ياشايىشى، يارادىجىلىغى و ائل يولوندا آپاردىغى موباريزەلر حاقدا بىر دىرىلى كىتاب يازمىشىدیر. حۇرمەتلى عالىيم نبى او غلو بو كىتابى آنجاق شاعير سەندە حصر ائتمىش، ائلهجهد كىتابا "سەند" آدى وئرمىش ايدى.
 آرتىرمالىيق كى، كىتابدا سايىن پروفسور صبرى تېرىزىنин يازىدىغى گوجلو بىر اون سۆز گۆزە چالىر.

بو بؤيوک عاليمین ايكىنجى كىتابى اوستاد شهريار يارادىجىلىغينا حصر او لموش و (شهريار فارس دىلللى ادبىيات شناسىلىقدا) آدىلا ۱۸۲ صفحەدە هەمن ايلدە چاپدان بوراخمىش ايدى. قان قارداشلارىن اونو دىمایان و گونئى عشقىلە ياشايان عالىيم دوكتورا تىزى وئرىدىگى ايلدە، سەند يارادىجىلىغى ايله ديفاع ائتمىش و همن دفاعىيەنى باشقى عالىملىرىن بوراخدىغى كىتابىنин بىر بؤلۈمۈنده گىتىرمىش ايدى.

بو كىتاب سايىن اكرم رحيملى، محرم قاسىمىلى و ائلنارە على اكىرىلى طرفىنندن، (بو كاروانىن يولو گونئى دندىر) آدىلە ۴۴۰ صفحەدە ۲۰۰۷ نجى ايلدە يايلىميش ايدى. گۇرۇنور كى سەند

سەندىن
موسىقى
۷۳
نەتلىرىنىدە

يارادىجىلىغى او تايلى - بو تايلى آيدىنلارين دقت مركزىنده دير.
اونك اولاراق شاعير بختيار واهابزادهنىن سەندە يازدىغى جوابىيەسى، سەندەن كىم
اولدوغون بىر بالاجا آيدىنلادير.

سەندە، سۆزلىرىندەن اودلار تۆكولدو،
اوخودوق شعرىنى گۈز ياشلارى ايلە.
آتا مالى كىمى يارىيا بۇلدو،
قارداشىن، عىنى دردى قارداشلارى ايلە.

او آجي فريادلار، شىرىن نىسلەر،
منىمەدە كۈنلۈمۈن آھى نالەسى.
قارداشىم تېرىزىدەن گلن بى سىسلەر،
باكىنин سىسى دير، باكىنин سىسى.

دئىرسەن يارىيا بۇلۇنلىرىن،
دردىنى دۇنيادا بىر بىلمەين يوخ.
بىزدە بۇلۇنمورشۇك، آنجاق بى دردى،
اوجا كورسولىدەن بىر سۈيىلەين يوخ.

يىخىلار گىرىدىن ايتەلنەنلەر،
تکانى ياراداڭ اوزوموز گەرك.
يئنە دە اولاريق «ھمان خاڭ» اڭر،
بىز اۋز اىچىمېزىدەن ايتەلنمەسک.

خىردا تېھلىرى سئللەر اوياندا،
اسر بى حملەيە داغلار دا زاغ - زاغ.
بىز اۋز دردىمېزە آغلاماياندا،
بىزىم يئرىمېزە كىم آغلایياجاق؟

سەندەن موسىقى
نەتلىرىندە ٧٥

گوناهکار تو تماياق بوردا هئچ كيمى،
دريليب آيريلديق بيز قونچا - قونچا.
آنا دا سود وئرمز، جيڭر پاراسى،
نالەلر قوپارىب، آغلامايىنجا.

چوخ واخت اۋۇزمۇزو بىهندىك بىز،
دئدىك فلان كىسەگەرەك اوخشايانق.
ياندى اۋۇز باغىمىز، فيكىر چىشىمەمۇز،
اۋۇزىدە باعلاربىنى سوواردىق آنجاق.

سالدىق اۋۇزمۇزو، اۋۇزمۇز گۆزدن،
كول ايلە اوينادىق، ال چىكىپ كۆزدن.
كۈلگەلر نور ئالدى، شفقىمۇزىدەن،
گونش بىزىم اولدو، سحر اۋۇزگەنلىن.

ھله تانىمايير، دويمايير بىزى،
اۋۇز شەھرىم منىم، اۋۇز كىندىم منىم،
كىمسەدەن او مامايانق طالعىمۇزى،
اۋۇزمۇزىدەن او ماقا، سەھىندىم، منىم!...

سەھىندىم
موسيقى
نىتارىندا

تورکیه

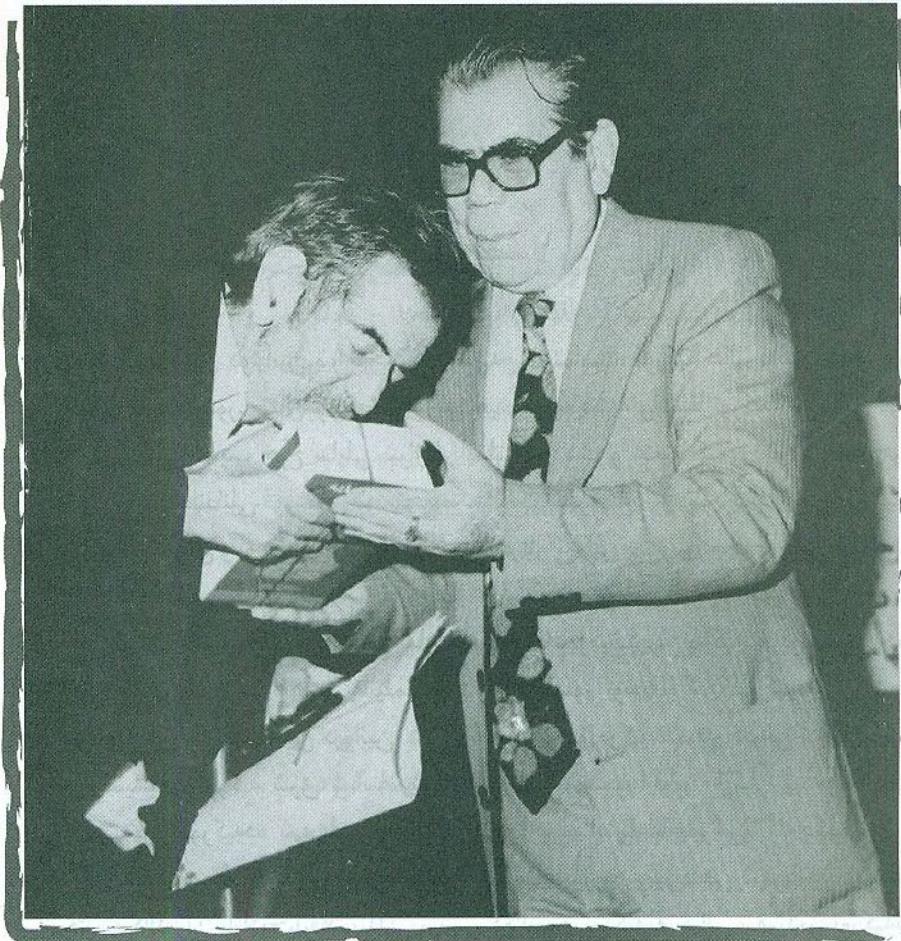
اولو شهریارین دونیانین بیر نئچه اولکه‌سینده تانینماسینا، تورکیه عالیم‌لرینین داها چوخ امکلری اولموشدور. میثال اوچون شاعیرین حیدربابا، سهندیه و باشقا تورکجه غزللرین دؤنه - دؤنه چاپ ائدیب چوخ سایلی تیرازدا یایماق. بیر دَب و عنعنه کیمی هر ایل آردیجیل شهریار آدینا طنطنه قورولتای لار کىچیرمک. وقت آشیری رادیو و تلویزیوندا شهریار حاجیندا وئرلیشلر آپارماق و بو دَبلى ایشلرلە ياناشى شهریار اثرلرین پروفسور محرم اركىن طرفیندن آمان و فرانسە دىللرینە چئوپریب اوروبا اولکەلریندە یایماق اوستاد شهریارى دونيا خلقىرنە داها آرتىق تانىش ائتمىكده اوندولماز خدمت گۆسترمىشدىر. تورکیه‌دە پروفسور احمد آتش چالىشمالارى و داها بير تانىنىمىش عالىم پروفسور يوسىف گدىكلى نئچە ایل اونجە بىرىنجى اولاراق اوستادىن دیوانىن لاتىن خطىنە كۈچورەرك شهریار دیوانى آدилە ساتىشا بوراخمىشدىر. تورکیه شرق شناسلارىندا بىرىسى پروفسور ياوز أغپىنار بير موصاھىدە دئمىشدىر: "تورکیه‌دە شهریار يارادىجىلىغى اوزەرىنده ايش آپارىلىرىكى، گله جىكىدە اوکول درسلىكلىرىنە سالىناراق تدرىس اولۇنسۇن." اولدوچا گۇوندىيىمىز داھى شهریارين، اىنسانى حىئىته دالدىران يارادىجىلىقلارىندا بىرىسى دە اونون تورکىيە يە خىالى سفرىدىر. تورکىيەنى گۇرمەدن او صحنه‌لرى ياراتماق آنچاق شهریارا يارايار.

تورکىيەدە شهریاردان سونرا - سهند اون بىلاندارىدیر. اگر تورکیه عالىملرى حیدربابا و شهریار ايله ۱۳۳۲-۳ ايللىرىندن بىرى تانىش اولموشلار، سازىيمىن سوزو - سهند ايله ۱۱ ايل سونرا ۱۳۴۳-۴ نجو ايللرده تانىش اولوب و اونا اىكىنجى حیدربابا كىمى ياناشىلار.

۱۹۸۰ نجى ايلده سازىيمىن سۆز و سهندىن باشقا شعرلرى، دوكتور فرزانەنин اون سۆز و دوكتور هئىتىن سهند اوچون يازدىغى بىوگرافى ايله چاپ اولموشدور.

تورکىيەدە سازىيمىن سۆز و كىتابى، دده قورقۇد آراشدىرىجىلارين حىئىته سالاراق، اىكىنجى آلتى بويو چاپ ائتمىك اوچون حاضىرلىق بىلدىرىمىشلر.

آرتىرمالىقى كى، اىكىنجى بؤلوم و هابىلە شاعيرىن باشقا شعرلرین رحمتلىك اوستاد فرزانە سوئىدين استكھلم شهرىنده، دورنا دارنه گىينىن امكداشلارلە بىرگە دوزنلەيىب، "ددهمىن كىتابى" آدىلا تربيون درگىسىسىنده چاپ انتدېرىمىش ايدى.

سهنده
موسیقی
نیت لاریند

دوکتور فرزانه
شهریارا یاخین دوست، سهنده اوستاد ^{۳۳} ساییلان فرزانه، ۱۳۲۷ نجی ایله‌دک آدیله تانیش اولدوغو سهندين اوزو ايله تانیش اولدوقدا، گنج سهندين گوجلو شاعير اولدوغون و نئجه سوز باشاريقلی اولدوغون گيزلتمه‌دن اوزونه سياراق اونو دادها گرگين ايشله‌مه‌گه آقيشلايير. ۱۳۳۲ دان یده‌دک تبريز زيندانيندا ياشاييان بو ايکي يولداشين آذربايجان ادبیاتي ساحه‌سيinde چالishمالارى اوزلو گوند بير كيتابلىق سوزدور.

زيندانان سونرا تهراندا كيرايه ائوده اوزون زامان كاسىب دورومدا ياشاييب نهلر ياراددىقلارى يئنه ده بير داستاندیر.

- ۳۳ - اوستاد شيندانين بازدغينا گوره، بويوك يازيجى گنجىلى صباخى دا ايکى ايل بولوندا سهنده اوستادلىق ائتمىشدىر.

بو چاغلاردا فرزانه‌نین بىرداها ياخالانىب دوستاق اولماسىله، سەندىن ايله گۈرۈش آراسى كىسىلىرى. ۱۳۴۱ دە بىرداها گۈرۈشلەر باشلايىر و بللى اولوركى، سەندىن اوستادىن تاپشىرىقلارىنى يېرىنە يېتىرىپ، دەقۇرقدۇ بويىلارىن، نظمە چىكىپ و سازىمەن سۆزۈ آدىلە اىكى جىلدە حاضىرلائىپ و سەندىن صىبىرىسىزلىكىلە اوستاد فرزانەدەن مۇدىمە گۈزلە يېر. هەئىچ بىر چىتىلىكىن بوبون قاچىرمایان اوستاد كۈنۈل خوشلۇغۇ ايلە او دولقۇن مۇدىمەنى يازىر و كىتاب چاپ جىنگىنин مىئىانىنا گۈئىدرىلىرى.

گۈونمهلىدىرىكى، بو مىئىاندا فرزانە و ياردىمچىلارى بىر شطرنج تاكتىكلىرىنە اوخشار حركتىلە شۇونىستەرلە غلبە چالاراق اينانىلمازدان ۴۳ -جو اىلە كىتاب ايشيق اوزو گۈرۈر و اىكىنچى حىدرىبا با او لاراق بىر معجزە كىمى مىئىانًا گلىرى و تىزلىكىلە اىكى آذربايچاندا و بوتون تۈرك دىلىلى ئۆلکەلرده اۆز اوستۇن يېرىن تاپىر.

دوكتور فرزانه‌نین اىزى شهرىyar - سەندىن ياردىجىلىغىنىدا دا قابارىق شكىلە گۈرۈنور. مىثال اوچون (شهرىyar و حىدرىبا با، مكتوبالار و نظيرەلر) كىتابى، و بىر چوخ مقالەلر چاپ اتتىرىمىشىدىر. اوستاد فرزانە حىدرىبابانىن يايىلماسىندان بىر اىل سۇنرا تەراناندا بىر نىچە قىلمداش ايلە بىرگە شهرىyar آدینا درنگ قوردوقدا، بو نجىب اىشدن اىلەham آلاراق بىر نىچە باشقا شهردە ياشىيان آذربايچان آيدىنلارى او جوملەدەن كرجىن حسن خان قلعەسىنده، ساوهدە، اسلامشەردە و بىر نىچە خارجى اولكە شهرلىرىنده شهرىyar آدینا درنگ قورورلار.

دوكتور فرزانه‌نین حىدرىبا با اوزھىرىنده چالىشماقلارى، اوستاد شهرىyarى و جىدە گىتىرىھەك بىر شعرينىدە يازىر (باخ كى تەراناندا فرزانەلر اولمۇش والە). اوستاد فرزانە ايلە - اوستاد شهرىyarin خاطىرەلرى اۆزۈ بىر حىكايىتتىرى. آلتىمىش ايل آردىجىل آذربايچان اولا يالارىلە (حادىثە) ياشىيان اوستاد فرزانه‌نین، اثرلىرى بىر نىچە غىئىرتلى ضىالى طرفىنiden سوئدىن يوتوبورو شهرىنىدە بىمە او لاراق ساخلانىر و سۇينىمەلىدىرىكى، سايىن عاڭىلەسى اۆزەlliكىچە حۇرماتلى حىات يولداشى اونلارى گۆز بىهگى كىمى قورۇببور، اوستەلىك اونلارى يېرى گىلىدىكە چاپ ائنلەرە ياردىم ائدىر. مىثال اوچون شاعير سەندىن اثرلىرىنىن قالانلارى كى چاپ اولا بىلەمەيىب، ائلە او خزىنەدە ساخلانىر. مىثال اوچون بو گۈنلەر سەندىن دەھمەن كىتابى اثرى اوستاد فرزانه‌نین اون سۆزۈ و گۈئىرىشلىرى ايلە سايىن قارداشى و اوغلۇ طرفىنiden يايىتلەنمىشىدىر. ائلىنىدەن اولوسوندان آيرى دوشوب قوربىت يئرلەدە ياشىيان آمما اورگى آذربايچان اوچون چىرىپىنان سوی داشلاريمىزىن ھمتى ايلە، او دىرىلى اثرىن چاپ اولماسىنى آرزيلا يېرىق.

دوكتور جواد هيئت

بؤبؤك عاليم پروفسور، دوكتور هيئت جنابلارى ايله باكيدا گئروشدو بوموزده، ايستگىمى قارشىلايىپ و شهريار - سهند اوزره خاطيرملرين بئلهجه يازىپ وئردىلر.
«اوستاد شهريار و سهند ايله خاطيرلاريم»

اوستاد شهريارلا منىم تانىشلىغىم ۱۳۲۰-۱ ايلىلدەن باشلار. او زامان يئنى اسمىگە باشلايان آزادلىق هاوسىندا آتام ميرزا على هيئت تهراندا بىر نىچە آذربايچان رجالىلە آذربايچان جمعىيتىنى قورموشدو، مرحوم دوكتور ابراهيم بىزگىدە بىر جمعىيتىن دىبىرى و فعال عضوو ايدى. اجالاسلار اوّل لر بىزىم ائودە اولوردو سونرا شاهآباد خىابانىندا بىر يئر توپولو و بىر دە آذربايچان قىزىتى چىخارماغا باشلاندى. قىزىتىن امتياز صاحبىي و مسئولو دوكتور بىزگىر و رئداكتورو مرحوم دوكتور

حمید نقطی ایدی. قزئت فارسجا چیخیردی آمما اجلاسلاردا چیخیشلار آنا دیلیمیزدہ تورکجه اوپردو. من او زامان طب فاکولتیسیندہ طلبہ ایدیم و اجلاسلارا منتظم اشتراك ائدردیم. مرحوم شهریاردا بو اجلاسلارا گلردى و شعرلریندن بیزله اوخوياردى.

من اوستادلا (او زامان جوان ایدی) او اجلاسلاردا تانيش اولدوم سونزالار تانيشلیغیمیز دوستلۇغا چىتۈرىلدى، آمما من بىر ايل سونرا استانبولا گىتتىم و علاقەلىمیز من استانبولدا و پاريس ده ایکن کسىلىدى آنجاق پارىسدن قايداندان سونرا من هر ايل يايда تېرىزه گىتىردىم و اورادا اوستادلا گۆرۈشۈر و شعرلرینى دىنلەردىم.

۱۳۵۰ ده مشهور ایران شناس مرحوم پروفسور روستم على ئىيۇ تەھرانا گلەمىشدى، منيمەلە گۇرۇشوندە شهریارى سوروشدو، من گىلەتلىنىدیم و دئىدیم کى شهریار آنا دیلیمیزدە شعر يازمىر و آنجاق فارسجا يازىر. روستم دئىدی کى بو سىزىن تەضىيرىزدىر. سىز اونو آرانىزا آلىپ آنا دىلەندە يازىب ياراتماغا تشويق اتتمەلىسىنىز، بو سۆز منيم عقلىمە باڭدى سونرا رەحمتلىك سەھنەلە دانىشدىم او دا روستمى تايىد ائتدى، من ده اوستادا تلفن ائلهدىم و اونو عائىلەسىلە تەھرانا، ئۆيىمە دعوت ائلهدىم. اوستاد قبول ائلهدىكەن سونرا سەھنەدى تېرىزه گۇندردىك، سەھنەد اوستادى عائىلە و اوشاقلارىلە برابر تەھرانا گىتىرىدى و منيم راضىلېغىملا اونلارى ايکى ھفتە ئۆينىدە ساخلادى و سونرا اوستاد عائىلەسىلە بىزە كۈچدۇ و ۵ آى يارىم بىزدە قالدى. من او زامان اميرآباد دا هيئەت خىابانىندا اوج مرتبەلى بىر ئۆيىم وارايدى. بىر مرتبەسىنى اوستادا و عائىلەسىنە اختصاص وئردىم آمما، يىمك، ايچمك و اجلاسلار بىزىم مرتبەدە او لاردى.

بىز بو فرصتىن فايدالاتاراق ئۆيىمیزدە ادبى مەھفل تشكىل وئردىك و دوستلارلا برابر اوستاد شهرىيارىن اشتراكىلە ادبى - شعر اجلاسلارى تشكىل ائتمىگە باشلاadic. بو اجلاسلاردا توركجه و فارسجا شعرلر اوخونوردو و تەھرانداكى آذربایجان شاعيرلرى حتى فارس شاعيرلرى ده اشتراك ائدىردىلر. اوستاد شهریاردا يئنە آنا دىلەندە شعر يازىر و اجلاسلاردا بىزە اوخوياردى.

بىر گون فرھىن دفتر رئىسى بىزە گلدى و اوستاد شهرىارا شەھبانۇنۇن سلامىنى چاتدىرياندان سونرا دئىدی کى شەھبانو سىزە تەھراندا بىر اۇ آلماق اىستەبىر و بونون اوچون سىزىن راضىلېلىگى نىزى آلماق اىستەبىر. اوستاد اونا بئلە جواب وئردى: مىندن شەھبانويا سلام سوئىلەيىن و تشكۈرۈمۇ بىلدىرىن و دئىنەن کى من بوردا راحاتام و آىرى ئوه احتىاجىم يوخىدو، شەھبانو منه لطف ائتمىك اىستەبىرسە اجازە وئرسىن منيم توركو دىوانىم دا چاپ اولسون او زامان من اونون ساتىشىنдан اوزومە ئۇدە آلا بىلرم!

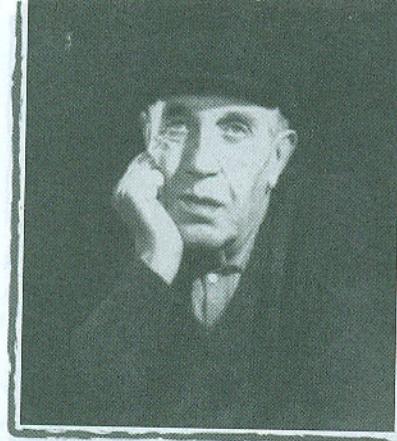
آمما اوستاد شهريار بيلميردي کي شهبانو دا بو سدى سينديرماغا و توركجه كتاب چاپ ائتمگه اجازه وئره بيلمز چونکي ملکه مادر^۴ ده نئجه کي اوز خاطيره لرينده يازيب توركجه شعر کتابينى چاپ ائتديرمگه اوغلوندان اجازه آلا بيلمه يېب و ال يازمالاريني اوئلنده بئويك قيزى شمسه اماتت وئریب و کيم بيلير او شعر مجموعه سينين باشينا نه گلېب!

اوستاد شهريار ۵ آى ياريم عائله سيله بيزده قالديلاسونرا ائويمىزىن قارشى سيندا اونلارا مناسب بير ائو توتدوق و اورا ياك كۈچدولر. بير مدت سونرا اوستادىن خانىمىي بئىن قاناماسيله آنى وفات ائتدى اوندان سونرا اوستاد تهراندا قالا بيلمه دى و يئنى دن تبرىزه قايىتدى.

من اوستادىن وفاتينا قدر اونولا علاقىدە ايدىم و اسلام انقلابىندان سونرا اوستاد وارلىغىن تحريرى يەھىتىنىن عضوو كىمىي بيزيمله امكداشلىغا باشلادى و يازىدigi يئنى شعرلىرىندن بيزه گۈندىر بيزده وارلىق دا چاپ ائردىك. وارلىقىن ايلك سايىنا (ازادىق قوشو وارلىق) آدىلە بير شعر يازدى بيز ده اونو وارلىق دا نشر ائتدىك.

وارلىغى چىخاراندا رحمتلىك سەھندي ده دعوت ائله ميشىدىم تاسف کي آز مدت سونرا سكته ايلە وفات ائتدى. من اونون خاطيره سينى ياشاماق اوچون درگىمizىzin آدىنى سەھنند قويماق ايستەدەيم. رحمتلىك دوكتور نطقى دئدى کي بو آدادا تبرىزده قىئت چىخمىشىدى اولا بىلسىن قۇزىتى چىخارانلارين عائله سى اعتراض ائتسىنلار. اونا گۈره وارلىق آدىنى تكليف ائتدى بيز ده قبول ائتدىك و درگىمizىzin آدىنى وارلىق قويدوq و بىرىنچى سايىنىن قاپاغىنى سەھندين شكلينى سالدىق و اونون ترجمە حالىنى وئردىك. تاسف کي سەھنند ايلە دوستلوغوموز چوخ چكمەدى. آمما اونون خاطيره سى هميشه منيم ذهنىمده و محبتى قلىبىمده ياشاماق دادىر. سەھنند عاريف بير شاعير ايدى. خلقينه وطنينه اور كدن باغلى ايدى. او دده قورقود داستانلارينى شعره چىكمىش و سازىمەن سۆزۈ دە كيتاب شكلينىدە نشر ائتمىشىدى. اونون شعرلىرى مىللى روحا و چوخ دا گوجلودور. اونون توركجه شعرلىرىندن باشقا گۈزل فارسجا شعرلىرى ده واردىر.

اوستاد شهريارا يازىدigi شعرىنى و اوستادىن اونا يازىدigi جوايىتكى من او زامان استانبوللا آپاردىم و رحمتلىك پروفسور محرم ارگىنە وئردىم اودا ايکى شعرى استانبولدا چاپ و نشر ائتدىردى. سەھندين سازىمەن سۆزۈ كيتابى دا توركىيەدە لاتىن حرفلىلە ۲۰ مىن نسخەدە چاپ اولموش و منه ده ايکى نسخە گۈندىريلمىشىدىر. اونون اوستاد شهريارا خطاباً يازىدigi شعرى ده (سازىمەن سۆزۈ) كىمىي ادبىيات تارىخىمېزدە قالان اثرلردىر. اولو تانرىدان اونا و اوستاد شهريارا رحمت دىلە بىرم. روحlarى هميشه شاد اولسون.

اوستاد شئیدا

گورکي تبريزده نه شاعيرلرى شئيدا الله ديم (اوستاد شهريار)

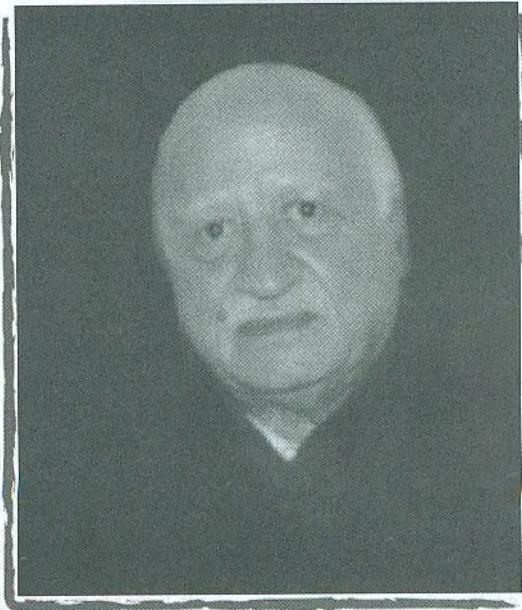
ايل آراسيندا بول - بول شاعير وار، آمما هر بير شاعيرين شعرى اينسانلارин قبولونا دوشمور، داها دوغروسو اور كلرده يئر آچا بيلمير. اونون قارشىسىندا اور كلرده يئر آچىپ خلقين سئويملىسى اولان شاعيرلرين شعرلرى بير مىلتىن ديلينى و ميللى وارلىغىن قوروپوب ساخلاماقدا ائله اوئىلىدىركى، بير مهريان آنا، بالاسين قوروماقدا.

هر بير ضيالى بىلنچى ايل شاعيرينين اثرلرين چاپا چاتديراندا شاعيرين اوزو قدر ميللى وارلىغينا قوللوق ائتمىش اولور. بو يئندن باخاندا اوستاد شئيدا مىثال وورمالىدир. بو حؤرمىلى اوستاد ايل شاعيرلرين شعرلرين توپلايىب چاپ ائتديرمكده قاباقجىل دير. اوز ديوانين چاپ ائتديرمگە وقىتى اولمايان شاعير، چالىشاركىن 7 ايل شاعيرينين ديوانين اللره چاتديرىب، او جومملەدن معجز، شهريار، بىرما و باشقالارى، هابئله اوج جىلد ادبىيات اوچاغى كى، بوتاي آذربايجان شاعيرلرينин آتولوزيسى (تائىتىمى) دير.

يوزه ياخين تور كويتابلارا مقدمىمه يازان اديب اوستاد شهريارين ساغلىق چاغلارىندا ۱۳۶۲-جى ايلده حيدربابادان سونرا بيرينجي اولاق توركجه ديوانى اوستاد شئيدانين چالىشمالارى اوزىرىنinde چاپдан بوراخىلدى. بو كيتابدا شهريارين غزل و قوشمالارى، حيدربابا منظومەسى، سەھنديه، سەھندين شەھريارا مكتوب پۈئاماسى، باكى شاعيرلرين شەھريارا، شەھريارين اونلارا يازدىقلارى شعرلر توپلاشىب بير گۆزلى، گوللو چىچىكلى ادب باخچاسى يارادمىشلار. كيتاب شەھريار سئونلر طرفيندن سئۇينجلە قارشىلاناراق اوچونجو چاپا گىئدمىشىدیر. اوستاد شئيدانين كيتابلاردا، درگى و قىزتلرده شەھريار بارھىسىنده يازدىغى مقالەلر توپلانسا بير دىرلى كيتاب اولا بىلر. اللرىنه ساغلىق.

اوستاد شئيدانين اوز شاعيرلینه تبريزده بير نىچە آهنگ بىستەلەنىب. داها دوغروسو، بىلە بىر خالق شاعيرينه ياراشمىرىكى، بىر عئمۇر قلم چالا، قالاق - قالاق شعرلرى اولا - اولا، ديوانلار ايچىنده ديوانى اولمايا؟!

آذربايجانىمизىن گوركملى شاعيرى، عزيز اوستاديمىزا جان ساغلىغى دىلەيىب، صىپرسىزلىكىلە شعر توپلۇمونو گۆزلەيىرىك.

پروفسور محمدزاده

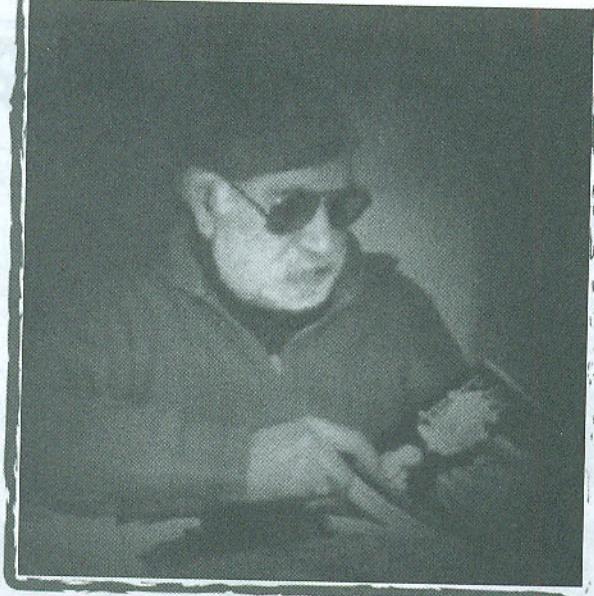
اوستاد شهریارین حیدریابايا سلام کيتابى يايylan ايلدن باشلايارات، اونو باكيدا كوتله آراسيندا ايلك يايالنارين بيريسى ده حؤرمتلى عاليم پروفسور حميد محمدزاده جنابلارى اولموشدور.

گوهر شب چيراق^{۲۵} (حیدریابا) کيتابين گؤزل بىچىمىنده، رنگلى مينياتورلار ايله ۴۰ مىن جىلدده چاپ ائديب ياييان، و اونون رىكلامىن هر بير فورصتده اون پىلاندا قويان عاليم، اوز دولقون مقاللەرى ايله و ادبى توبلانتىلاردا كسىگىن دانىشيق قايلىتى ايله چىخىش ائديب کيتابى تائىتىيرماقدا تارىخى نقشى اولموشدور.

۱۳۲۵ -جى ايلده تېرىزىن جاوانلار تشكىلاتىينين مسئوللارىندان اولدوغو اوچون، اوز دوغما يوردو تېرىزىن دىدرگىن دوشموش و ۴۰ ايل سورگون ياشايىشдан سونرا، عشقىلە ياشامىش آنا يوردو تېرىزە قايىداركىن، ادبىات ساحهسىنده چالىشمالارىينين آردىن توتابار، يول درگىسى و باشقۇ ادبى ايشلەرى ايله بىرگە، شهرىار ياردىجىلىغىن اونودمادان بىرداها بو اونملى ساحھنى اون پىلاندا قرار وئرير.

۲۵ - اوستاد شهرىار دىپىر: گىنجە يوخودا گۇرۇم گۈلە اوزوروم، سوپۇن تكىنە كىدىپ بارلاق بىر زاد تايىپ چىخدىم ائشىگە، نه اولدوغۇن بىلمىرىدۇم، اورا توبلاشان لار سۇونىجىك قىشىقىرىدىلار، گوهر شب چيراق - گوهر شب چيراق، حیدریابا يايىلدىقىدان سۇنرا بىلدىم كى گوهر شب چيراق همن حیدریابا ايمىش.

پروفسور علی مینائی تبریزی

مینائی یئنی یئتمه چاغلاریندا تبریز مینیاتور مکتبینده چالیشارکن، گؤئی مچید و باشقما اثرلر ياراتديقدا، بو گنجين يوخارى ايستعدادين گؤرن ميللى حکومت مسئوللاري، اونو تحصيل اوچون باكيا يوللايرلار.

بالي علتله گؤره گنج رسامين قاييتماسى ئۆمور چاتماز ايلله قالىر. بير نئچه ايل سونرا سارسيميش ياشايىشينا روح وئرن حيدربابا كيتابى الينه چاتير و ياراديجى فيرچاسىلە حيدربابا صحنهلىرين جانلاندىرماغا باشلاير و آرتيق باشارىلى و گوجلو رسام اولدوغو اوچون چكدىيگى امكلە زاي اولماسىر، قالارقى بير گۈزل اثر يارادير. ٦٠ صفحهلىك مقدمىمه يازاراق چاپ اتدىرمك آرزيسى ايله، ايللە بويو اوزونه حسرت قالان و جانيندان عزيز سانان آناسينا اتحاف ائديب بىلە يازير.

"عئومور بويو آغىر عذاب و مشقتلى حيات شراييطينىدە اىكىن، اوغول يوللارينا نگران گۈزىلردن قانلى حسرت سئلى آخىدان زاواللى آنام منظر بانو مينائى نين عزيز خاطيرهسىنە اتحاف ائديرم."

شاعير سهند دده قورقود بويلايرينين ايكينجى آلتى داستانىن چاپى حسرتىنده قالان كىمى، پروفسور مينائى دا حيدربابا مينياتورلارينين چاپى حسرتىنده قالاراق سهند كىمى نيسىگىل ايله دونيادان كۈچور.

عاليم رسام، شهريار ياراديجىلىغىن حىرت آميز آدلاندىرىر و مينياتورلو حيدربابانى چاپ اتدىرمك اوچون بغداد شهرىنه گىتىر، عراق توركىلرinden اولان شاعير عبداللطيف بىندر اوغلو ايله گۇروشور، آبجاق بىنداوغلو آلتى بىندر حيدربابادان عرب دiliyinە چۈويرir و چاپ ائدير.

آنچاق بو بؤبۈك و نىسگىلى عالىم ئۇمۇرونون سون چاغلارين آلماندا ياشايير و اورادا دۇنيادان كۆچۈر.

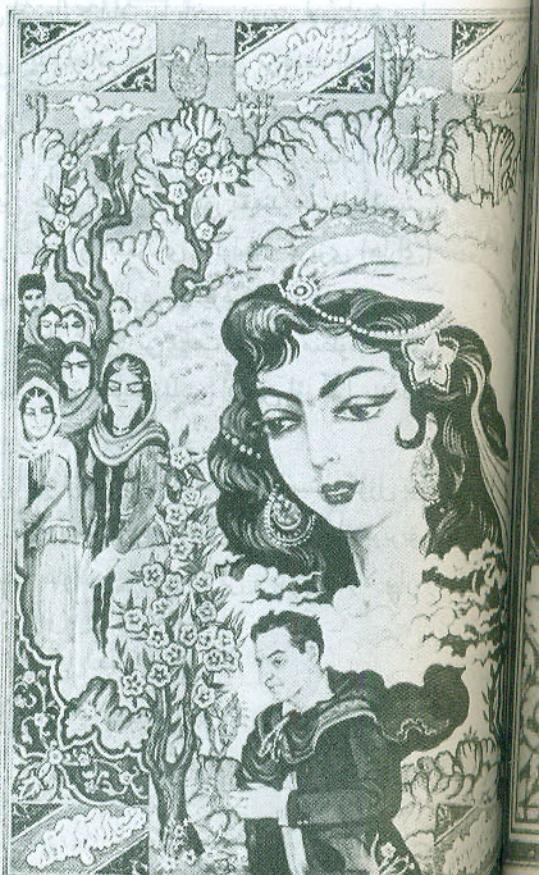
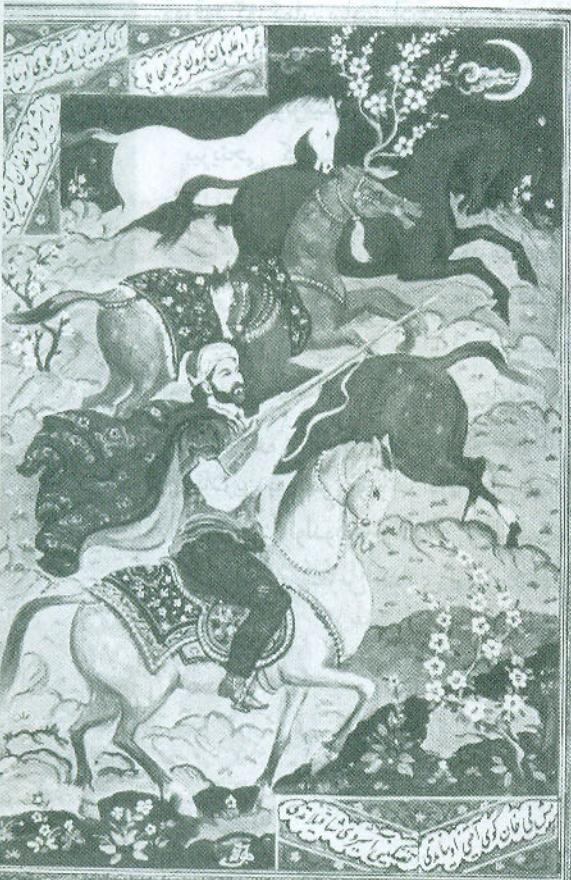
اوستاد شهرىيارى، اوزو اوچون سئوگىلى و نابغه بىلەن بؤبۈك اينسان (مینائى) آلمان سىنيرينا چاتماق خاطىرەسىنده بئلە يازىز:

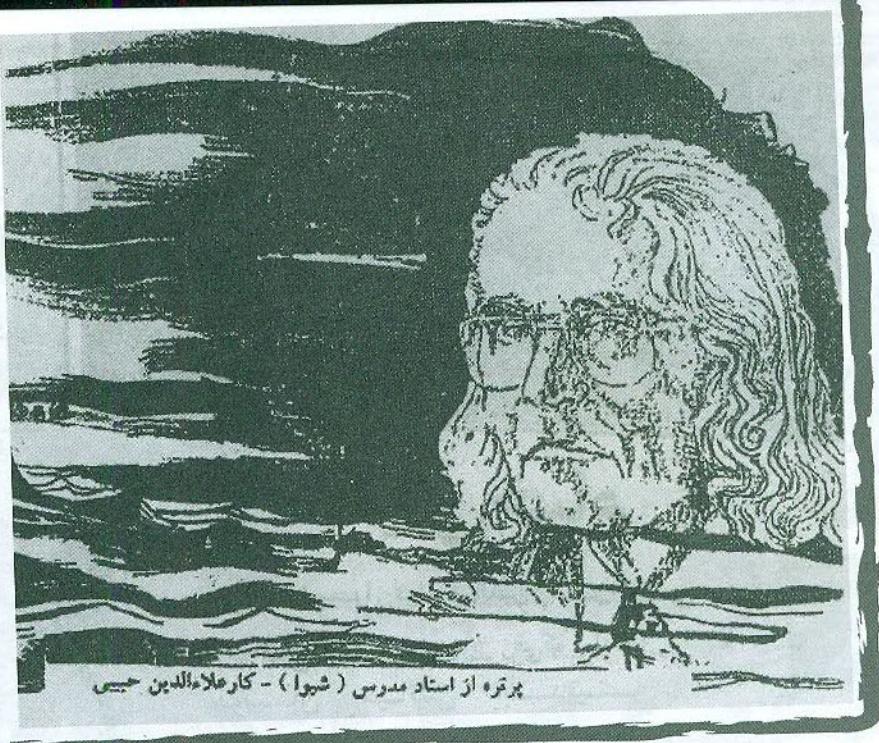
١٩٨٨ نجى ايلين قارلى — چوغۇرلو دسامبرى، آلمانا گىريش دروازاسىينين گۆزلمە سالونوندايام. بوردا منى قارشىلايانلارين ايلك ائلچىسى آن آغىر و دەشتلى بىر خىردىن عبارت اولۇ.

سحر كولكلرىنه قوشلوب گىدىن
بو فانى حياتى بىزە ترک ائدىن
قوشان حياتىنى ابدييته
بىزى قوشدوران ابدييته
كۆچدو بو دۇنيادان سۆز ووقارىمىز
قاپاتدى گۆزونو شهرىيارىمىز

ئېمىت ئالىساوا

ئەلاقىزلىقى

پرتره از استاد مدرس (شیوا) - کار علامه الدین حسین

اوستاد شیوا

حافظین غزلر - خیامین رباعی لرینی آنا دیلیمیز آذربایجان تور کجه سینه چنورین، دده قورقد گئرکملی سایین ادیب اکبر مدرس اوّل (شیوا) جنابلاریدا یاخین دوستو اوستاد شهریار و شاعیر سهندي اوونتمادان، اوّر گوجلو قلمی ایله اونلارین شعرلرینی ترجمه اند، ایکی کیتاب چاپا وئرمیش دیر.

بیرونیجی کیتاب ۱۳۷۵ - جی ایله سهنديه آدیله چاپدان بوراخیلیر. بو کیتابدا شاعیر سهندين (شهریارا مكتوب) شعرینی و شهریارین جاوابی اولان مشهور سهنديه منظومه سینی ارتقی محارتله فارس دیلينه چئویرمیش و بير نئچه اوّر شعرلری و اوستاد عزیزی (هارای) یازدیغی مقدمه ایله بیرگه ۵۰۰ جىلدده چاپ اتديریپ اللره چاتديرمیشدیر.

ایکینجی کیتاب ایسه ۱۳۸۱ ده یاپیلمیش و اوستاد شهریارین تخت جمشید منظومه سینین ترجمه هسي اوستاد شیوا طرفیندن یاپینلانمیشدیر و بو کیتابدا سایین ادیبين اوّر اثرلرینده نده بير نئچه هسي چاپ اولموشدور.

اونلارین بیریسى بؤیوک آذربایجان قهرمانى اولو اوّندر بابك حاقیندا یاپیلمیش گؤزل بير داستاندیركى، اولدوقجا اوخومالى و یازیلمالیدir. گنج موسیقى چىلىمیزین نظرینه چاتديریريق كى، بو معنالى شعرين بندلرى اوزرینىدە موسیقى هاوسى يازماق يئرلى و يارارلى اولا بىلر.

سهندىه
موسىقى
نەتلازىندا

بابکین قالاسینا

چو خدانيدي او كعبه يه بور جلو ايديم
الده قلم شانينده سوزلر يازام
او چوخ اوغا، من ده عاجز قورخورام
 يول داشليقدى، اوردا ايتيب يا آзам

مات قالميشام نه جور قوشوم دستانى
صحنه لرى نه جور ساليم نظره
بو داستانى باشلاييم من هارادان
قدم قويوم خطرلى بير گذرە

تارىخ ندىر؟ عبرتىن بير آيناسى
بو آينادا نقش اوينا بير اينسانلار
آمما حىيف بو صحنه ده هر زaman
يا خشىلارى آياقلابير يامانلار

بو قلعه ده ايگىت بابك شئر كىمى
ايل اوبانى گۈزتلردى دوشمندن
گئجه گوندوز ايگىرمى ايل ياتمادى
قوردلار قاچدى مئشه لردن چمندن

هارونون او قودوز تور نميش لرى
معتصم لر بىزىكدىلر سينمادان
تولكو كىمى حيله ائدib آخىر ده
تور قوردولار بو شئر قىيچىن مادان

سن باط بوطروق، افшиين ايله توولانىب
دوس تلوقولا يېرىدىلر مئدانى
شعار وئرىب ايرانىن بىرلىكىنى
بو شعارا او لار هركىس آلدانا

دین آدى يله حىلەچى غارتىگىرلر
بىر بەتروقى افشىن اىلە تولادى
ايکى تولكۇ ساغدا سولدا بوسقۇدا
بو آسلامى دىبىدە يوروب أولادى

سنباط اونو دعوت اندىب ناھارا
امما گىزلى قلىچچىلار دالدادا
سفره يئرده تۈكۈلۈلۈر عاگىلدا
آسلامان ايگىد دۈورەلندى آرادا

قوللارىلە چىگىنلىرى باغانلىپ
خبر گىتىدى او جلاڭ خليفە يە
سلطانىن مىستى باغداد خليفە سى
بوغازادىڭ قويلانىبىدىرى جىفە يە

امر ائلهدى دەمير قفس دوزەلسىن
قىسىدە شئر گۈندرىلىسىن باغدادا
شئر قىسىدە دۆزدۇ بۇ سرنوشتە
خليفە دە گۈز بىردى جلاڭا

نەلر چىكىدى يوللاردا شئر قىسىدە
يازماغىلىن باشا گلن دېيىلى
جەـجەـوار نەلر اندىب او شەرە
تارىخ بويو كيمىسى بىلەن دېيىلى

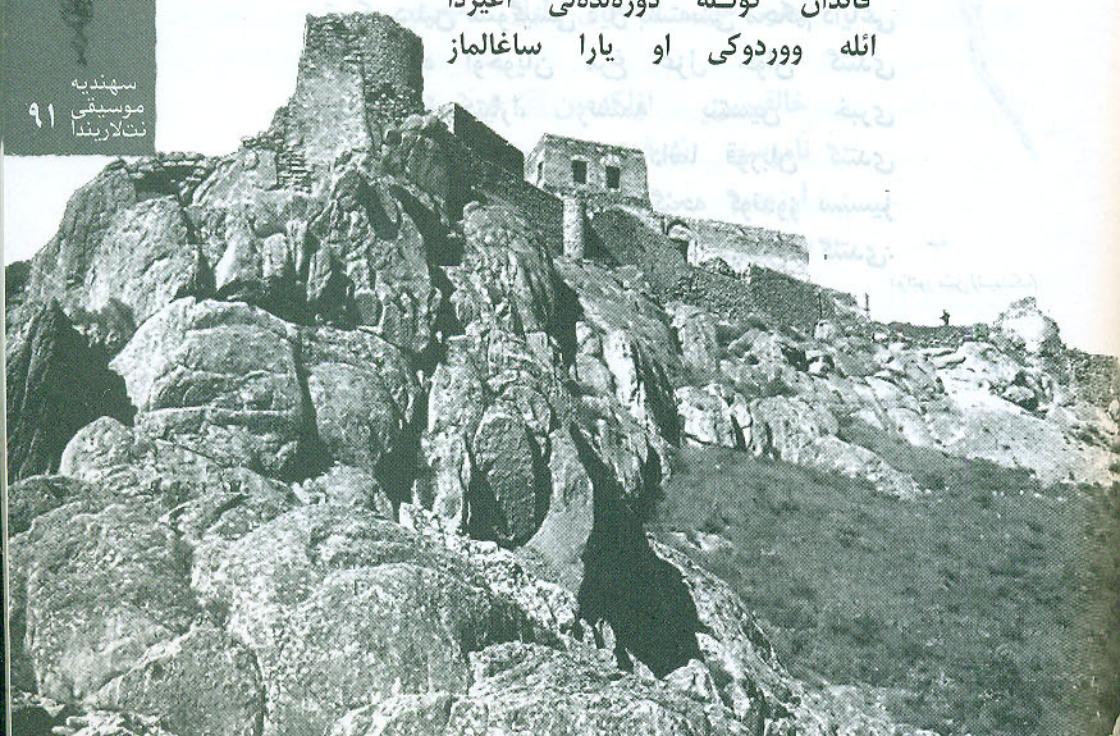
گۈز ياشىنى مىسىت دە مظلومون
آخسا اوـزـه كـيمـسـه سـيلـن تـاـپـىـلـماـز
دوزگون تارىخ سولطان لارىن ظولمۇندان
مىنـدىـن بـيرـى كـيـتـابـلـارـا يـازـىـلـماـز

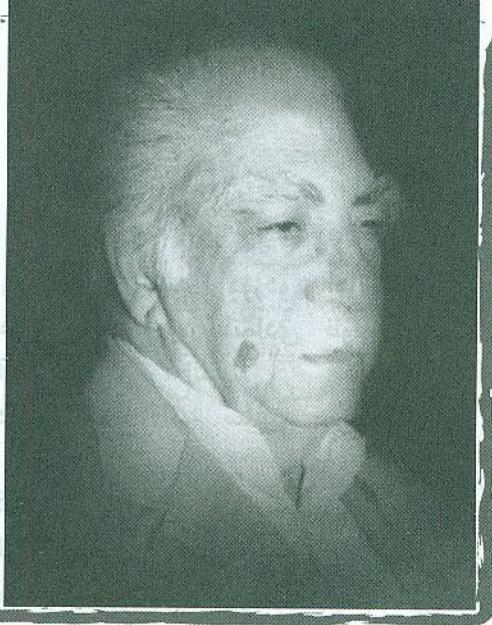
و شئر ايگيد دوزدو اهانتلره
هنج اوزونده تورشاتمادى ظولومدن
قوللارينى، الرينى كسىدلر
دئدى اخسا قانيم ساغىم سولومدان

قودوز ايته هنج وده شئر يالوارماز
ال آياغى زنجيرله نيب باغلاتسا
مرىدلر دوروب نامىدلره كىچىلمز
جلادلارين چنگالىندا ساخلانسا

ديل كسيلىپ ال آياقلار قطع اولوب
او شئر ايگيد ايتيرمەدى اوزونو
قان توپورجى گولله كىمى آغيزدا
گوللهلدى خليفەنин گۈزۈنۈ

ال آياغى كسيك باغلى شئر ايگيدار
قان قوتولدو ايرادەسى سارسilmaz
قاندانان گولله دوزەلدەلى آغيزدا
اىللە ووردوكى او يارا ساغالماز

دوكتور مبيين

اختر چرخ ادب شاعير دوران گئتدى
آمان آلاه نه دئييم سئوگىلى جانان گئتدى
موسيقى عالمينين زير و بمين، گوشەلرین
او، سهتار ايله چالان شورو و عشیران گئتدى
تورك ديلين سئوگىسى ديل بستهسى محكم داياغى
آنا ديلده اوخويان مرغ غزل خوان گئتدى
صمده، بختيار، رستمه يئتسىن خبرى
گؤزو يولدا قالان او، قارداشا قوربان گئتدى
ساوالان اود توتوب، أغلار گئجه گوندوز سنسىز
سازىنى سازلا سەندىم سنه مهمان گئتدى.

دوكتور مبيين (شيمشك)

او خودوغونوز شعر ئومور بويو ائلينين - ديلينين قايغى سين چك، آذربايجانىمизين افتخارى
دوكتور مبيين (شيمشك) جنابلارينين اوستاد شهريارين دونيادان كۆچمەسى مناسىتىله
يازدىغى غزلدن خلاصەدیر.
شهريارين وفاتىندان آز سونرا، شيمشك جنابلارينين چالىشمالارى اثريinde توپلامىش

۵۰۰ صفحه‌لیک بیان کتاب (بیان شهریار) آدیله چاپدان بوراخیلدی.

بو دىرلى كىتابدا يوزلرجه شاعيرىن اوئز سئويملى اوستادىنا اورك يانقىسى ايله يازدىغى دولو شعرلر ايىدى.

کیتابدا اوچ بؤیوک اوستاد، شهریارا لایق مقاله يازىلەميشدیر. اوستاد مهدى روشن ضمیر، دوكتور يحيى شئیدا و دوكتور مبین (شیمشک) جنابلارى اۋەز آخىجى قىلمىرى ايله شهریارا اولان محبىتلرین سۈپەلەمیشلەر.

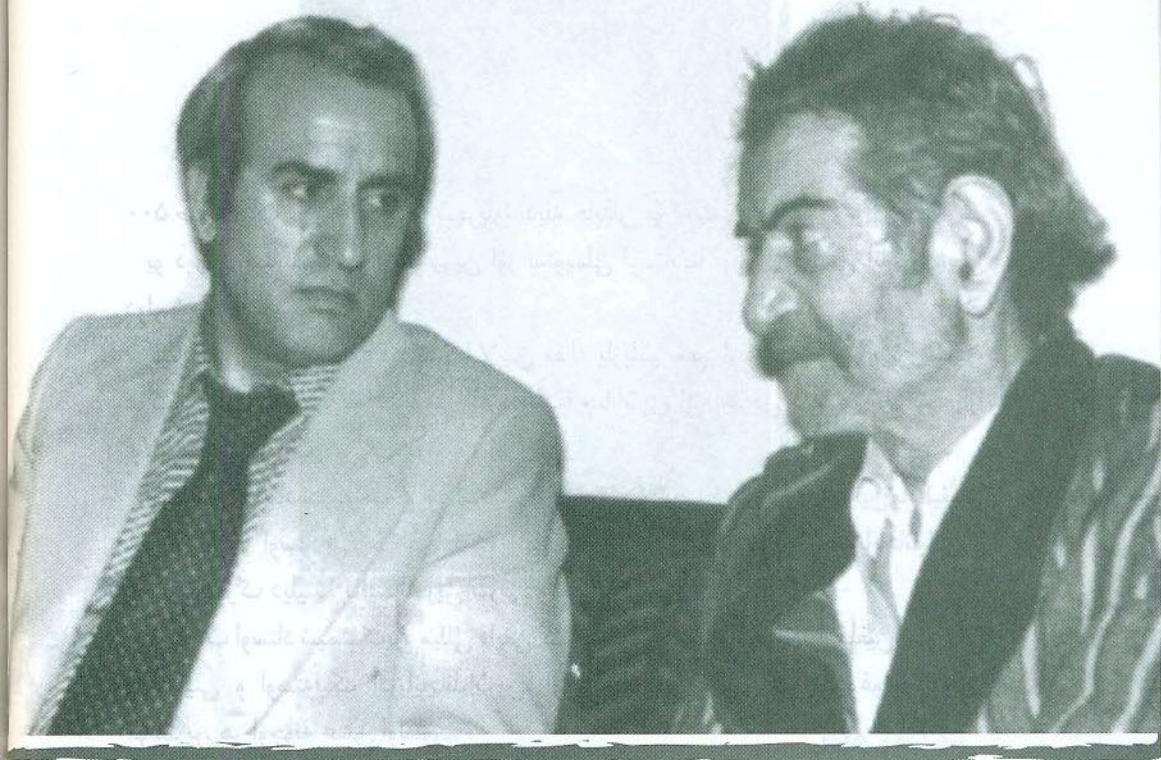
اوْزه‌لیکله اوستاد شیمشکین اوز آنا دیلیمیزده اولان ۴۷ صفحه‌لیک مقدمه‌نین باشلیغیندا غرورلا یازیر: "اوستاد شهریار آذربایجان - تورک ادبیاتینین پارلاق اولدوزو، آذربایجانلیلارین و یوهنه، تو، ک دیلینده دانشانلار، بن، شرف، و افتخار ددر."

بو کیتاب اوستاد شیمشکین میللى قایغى كش لیگینى، اوستاد شهریارین خلقين سئويملى او لماسینى و اوسته لیك آذربایجانلیلارین، اولدو قجا قادر بىلن خلق اولدو غونو آيدینجا گوستېر. هر اوجونه عشق اوسلۇن.

اولو شہریار

اٹلیمین فخری دیر، یوردون ووقاری
شہرتی بورو بوب بوتون دیاری
الیندہ دفتری، شعری، سہ تاری
شعر غزل سلطانی اولو شہریار

خالقیمین، اولکه مین هویتی دیر
ناموسو، شرفی، هم غیرتی دیر
آرزو سو وطنین هویتی دیر
بیلیمیردی نه ساغی سولو شهریار
(شیمسک)

اوستاد سؤنمز

ای منیم منلیگیم ایدادیمما بئت
منله گل بیرجه کونوش دادیما بئت
منی باس باگریوا فریادیمما بئت
بیلمیسن کی نتجه سنسیزله میشم
اوز دیاریمدا وطن سیزله میشم

بو مصراعلار آذربایجانین گورکملی شاعیری کریم مشروطه چی (سؤنمز) جنابلارینین
گوجلو قلمیله یازیلمش ائل دردیدیر. شاعیر عؤمور بويو ائل يولوندا چالیشدیغى اوچون
زیندان نوبهسىن قورتاردىقدان بير نئچه ايل سونرا حیدربابايا سلام منظومەسى الينه
چاتدىقدا، يئنى دَن نفس چاغلايىب كىسىن قلمىن ايشە سالار، آذربایجانين زنگىن ادبىاتىنин

داشیانلاردان بیرینه چئوریلیر. ۷۷۷۱ مەنھىنەن بەتىھىنەن دەنلىرى - ۶۷۷۱ بەتىھىنەن
آنا دىليمىزدە ۱۵ كىتاب تاليف ائدىن، شاعيرىن اىكى كىتابى، آنجاق بؤيوك شهرىارا
عايدىدىر.

ماراقلىيەركى حىدرىبا با اثرى فارس دىلينه چئورىمكده، آذربايجان شاعيرلىرى سانكى
ياريشا گىرمىشلر. بوگونەدك ۱۱ شاعير بو كىتابى و سەندىيەنى فارسجايا چئورىب چاپ
ائتىدىرىمىشلر!!!.

آرتىق زحمت آپاران بو ايشين خىرى فارسادىر، زيانى توركە. دونيا بىلىرىكى، ايراندا
تورك دىلىニين تدرىسى ياساقدىر، تكجە حىدرىبا با كىمى شىرىن كىتابلاردىرىكى، مىللەتە اوز
دىلين اوخوماغى اوئيرەدەبىلىرى، اونو دا اوز اليمىزىلە هەر يۈئىنە حىماتىتى اولان فارس ادبىاتىنا
تقدىم ائدىرىيىك!!!

آنچاق حؤرمىلى اوستادىمىز سۈنمىز جنابلارى دا حىدرىبا منظومەسىن فارس دىلينه
چئورىمىش و بو گونلارە ۴ - جو چاپى بازارا گلمىشىدىر.

دىلچىلىك عالىملرىنин دىيىگىنە گۆرە، گوجلو دىلدن - ضعيف دىله مطلب چئورىمك
اولدوچقا چتىن دىرى. نظرە بىلە گلىر كى، اوستاد سۈنمىزىن اوستاد شهرىارا علاقەسىنин
چوخلۇغۇندان دىرىكى بىلە بىر چتىن اىشە ال قاتىب و يېرىنە يېتىرىه بىلىپ.

(شاعير اوغلوم شهرىار) كىتابى شاعيرىن اىكىنچى ھەدىيەسى دىر شهرىار سۋەنلار اوچون، بو
چوخ دېرىلى كىتاب كى، اوستاد شهرىارىن يوز اىلىگىنە ايتاحاف اولوب، بو كىتاب بىر اوئن سۆز
و ۱۲۵ بىندىن عىبارتىدىر. كىتابدا، بو دۇنە حىدرىبا با داغى شاعير اوغلۇ شهرىار ايلە دردەشىر و
اوئز ئۇينە يېئىه او لا بىلەمەين مىلىتىن باشىنا نەلر گلدىگىنەن دانىشىر.

شاعير اوغلوم سىسىن گلدى يېتىشىدى
آلىشدىغىم غم غىصە ايلەن تانىشىدى
بىرە چوخىلا ياخالاشىدى تووشدو
يىندى ايلەن سوسقۇنلۇغۇن سىنىدىرىدى
آنالارى اوز دىلى ايلەن دىنىدىرىدى

شاعير دۇردونجو مىصراسىندا كى (يىندى ايلەن سوسقۇنلۇغۇ سۆزۈ) آذربايجان دوشمنلىرى

آل بير اولوب ۱۳۲۵ -جي ايله آذربايجانين ايرهليه دوغرو گئتمه سينين قارشيسينى آلماق اوچون يارانميش، ميللى حكمتىن يىخidiقda و اونون اثريندە ۱۳۳۲ -جي ايله دك ادبىات ساھەسىنەدە سوسقونلوق يارانان ايللە ايشارەدىر.

عۇمۇر بويو ائل دردileه آلىشان شاعير شعرىنин باشقا بير بندىنەدە حىدرىبا با داغىن اوزونە توتاراق، كىسگىن قلمى ايله دوغما خلقىنە گىزلىن - آشكار اولان ظولملرى، همىشە اولدوغۇ كىمى، چىكىنەدەن آيىن - شايىن سۈپىلە بير:

ايىندى گل گۈر بىزە مئىدان اوخورلار
خالقىميزا اوگىنى گۆزلە باخىرلار
كىيم دىللەنir اونا قارا ياخىرلار
بو سۆز آنجاق اىسلام دئىن سۆز دئىيل
امت ايچره آيرى سئچگى دوز دئىيل

اوستاد سۇئنمز قىلم يولداشلارىلە بيرگە، ۱۳۵۸ يىن ايكىنچى آيىندا تېرىزىن تېرىت تالارىندادا ائل شاعيرى سەننەدە لا ييق بير طنطنهلى ۴۰ تۈرەنى تشكىل اتتىمىشدىر. بو يادلاردا قالان تۈرەنەدە اوستاد شهرىيارىن چىخىشى خاطىرەلى و حادىشەلى دىر.

اوستاد شهرىyar، فارسجا يازمىش (سەندىن مرثىيەسى) آدلى بير شعرى اوخويوردو، سالون تام سىسيزلىكىدە ايدى. گۆزلەنيلەدەن ساللونون دىب طرفىندىن بير جاون كى، ايشچى پالتارى ايلە گلمىشىدى آياغا قالخاراق سىسيزلىكى سىندىريار اوجا سىس ايلە شعرىن فارس دىلىنەدە اولدوغۇنا اعتراض ائدرىك دئىدە: اوستاد شهرىyar سەند فارس دئىيلىدى بورادا فارس يوخدور تور كو دانىشسىن. سالوندا گرگىنلىك ياراندىقىدا، شهرىyar مىكروفونا ياخىنلاشماراق دئىدە: «بس اونداكى شهرىyar قويىموردىيالار شعر يازىسىن سىز ھاردىدېز.» بو فاصىلەدە اوستاد سۇئنمز كى اۆزونو ايشچى يە چاتدىرىمىشدى، اونو ساکىتلىكى دعوت ائتدى و قال ياتدى.

بو تۈرەنەدە اوستاد سۇئنمزىن اوخودوغو (سەندىن كىملىكى) آدلى شعرىندىن دؤرد بولومون گتىرىرك:

سەندىن
موسىقى
نەتلىرىدىن

سہن دین کیم لیگی

سنهندين کيمليگين سورسانيز مندن او، بير داغ گليشلى، قارتال باخىشلى آغ باشى چولقانميسن دوماندان، چندن ايلديريم چاخىشلى، آراز آخىشلى

او، وولقان توستولو، ایگید اور کلی
او، وطن اوغروندا هدفلي، يوللو
عومرلونون باهاري گوللو - چيچكلى
پايزى خermen تک نعمتلى، بوللو

او، «ورغون» احساسلى، اينجه خياللى او، درين دويغولو، او، ايستى قانلى يالنيز بير كلمهده دئمك ايسته سەم او دور بير غيرتلى آذربايجانلى

بو قارا تورپاغا گىچىكەلەنيرم
گون بە گون آرتىرىر اۋز خزىنەسىن
او، نىئجه باسىبىدىر باغرينا بىلەم
سىھەند تك بىر زنگىن سۋۇز خزىنەسىن

پروفسور غلامحسین بی‌دیلی

اوستاد شهریارین آناسی ۱۳۳۱ - جی ایلهه تهراندا وفات ائدیر و قوم شهرینده توریاغا باسدیریلیر. اوستاد آناسیز قالدیده، آنا یوردونا دوئنمگی اوزو اوچون قرار وئریر و ۱۳۳۲ ده تبریزه قاییدیر، اوستاد او چاغلاردا تهراندا یاشادیغی اوچون (ای وای مادرم) آدلی شعرین آناسینین دیلينده یوخ فارس دیلينده یازمیشدى.

بؤیوک ائل شاعیری خلیل رضا اولتونورك، شعری باکیدا اوز دیلیمیزه چئویریر.

پروفسور بی‌دیلی کی شهریار و سهند یارادیجیلیغیله اوغراشان عالیم‌لردن بیریسى دیر و اونلارین اثرلرینى آردیجیل چاپا وئرەردی، خلیل رضانین چئویردیگى "ای وای آنام" شعرینى گۆردوکده فيکره دوشورکى، بو دوئنه شهریاردان ترجمەلری ییغىب بير كىتاب كىمى چاپ ائتدىرسىن. اوستاد اوزون ايللردن سونرا تبریزه گلنده، ۴۲ ترجمەنى اوزو ايله گتىزمىش. ۱۳۶۸ - جی ایلهه ۳۰۰۰ جىلد (ای وای آنام) آدىلە چاپ ائتدىرىمىشدىر.

بو دىرلى شعرلى اوز دیلیمیزه چئویرنلر اوتايلى - بوتايلى، آذربايجانين بؤيوک عالىملرى دىرلر و بير نئچەسىنин آدىنى گتىرمك اىستە بىرىك. پروفسور بی‌دیلی (أليم اتگىنه و انتظار) حكيمه بلورى

(آنامین ماتمیند، دؤیوش، ابدی خزان) بالاش آذراوغلو (وطنه قاییدارکن) پروفسور زهتابی (ایستالینقراد قهرمانلاری) و م. سیدزاده ۲۰ شعر چئویرمیشندی.
اینامالی اولماسادا حقیقتدیر کی، باکیدا پروفسور بی دیلی ایله پروفسور محمدزاده‌نین چاپ ائتدیردیکلری حیدربابا ۴۰ مین جيلده، زنگانلی شاعیر حکیمه بلوری ايشله‌دیگی حیدربابا ۹۰ مین جيلده یايلمیشندی. مطلب اوزانماسين دئیه سون اولاق اوسناد شهريارين ۹۰ بيت لیک "ای وای آنام" شعرینين ترجمومه‌سیندن آلتی بئتینى گتيريريك.

ای وای آنام

پیللەلرین یانیندان یئنه آھسته گئچدى،
اورگى سكسكەللى، قولاغى سىسىدە، گئچدى
"بالام اويانماسين قوى" - دئیه چاتىلدى قاشى،
خيالىندا خستەنин یئنه سبزەسى آنسى.
اونون محزون باخىشى دولموش بولودلاڭ كىمى،
سينه‌سیندە اورگى آلولار، اودلار كىمى.
خىير، آلۇ دئىيلدیر، منىم آنامدىر، آنام،
او ائيواندا دولانان، او آليشان، او يانان!
اولموشسىدە بو ائوه یئنه گلىپ - گئدیر او،
یئنه آيرىلابىلىمير، یئنه خدمت ائدیر او.
او بىزىم ئۈرمۇمۇزون ھر آنیندا ياشايىر،
او یئنه پالتار يوپبور، یئنه اودون داشىپير.

بۇيىك نىك اندىش نوبرى

بىرگون منىلە يار آراسىندا گىلە دوشدو
اولمازدى گىلايە آرادا ايش بىلە دوشدو

اوستاد شەھريار حاقىندا يازىلان كىتابلار، شعر و مقالەلر سانا گلمىزدیر و هر بىرى اۋز يئىننە دېرىلىدىر. آمما نىك اندىش جنابلارينىن (در خلوت شەھريار) باشلىغى ئاتىندا يازىديغى اوچ^{۲۸} جىلدilik كىتابىن آيرىجا اوزەlliكلىرى واردىر و اوزون ايللەر بۇيىو اوستاد شەھriar ايلە يولداشلىق دا چىكىيگى زەمتلىرىن بەھرەسىدىر.

بو اوچ جىلد چوخ دېرىلى كىتابدا، نىك اندىش جنابلارينىن ايکى ھونرى قابارىق شكىلde گۆزه چالىر. بىرىنجى سى شىرىن قلم يئىھىسى و شاعىرلىكى، اىكىنچى و داها اونتملى سى اوزون ايللەر بۇيىو اوستادىن خاطىرلەرلەن اوز دىلىنىن آلاركىن، يادداشت ائدىب و اویغۇن زاماندا چاپ ائتدىرمەسىدىر. او خاطىرلەر اوستاد شەھriarين نىچە عزّت نفسلى، ائلهجە اوز ئاثىنин

- كىتابلارين ايکى جىلدى مەھران، اوجونجو جىلدى پەپۇر نشرى طرفىن يايلىمىشىدى

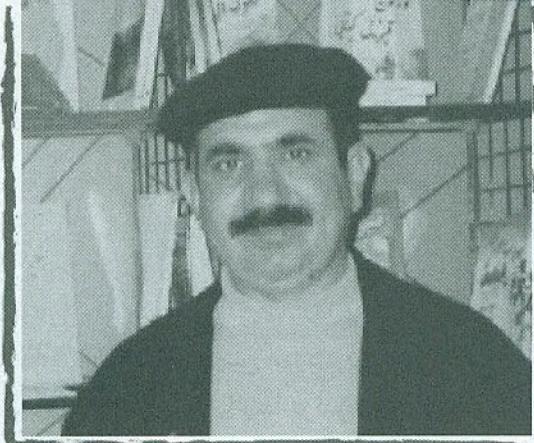

یوردونون قایغىسىن چكى بىر اينسان اولدوغون آچىقلابىر.

ميشال اوچون، شهريار اوز آناسىنinin دىلىنىن اشىيدىگى حكايىنى نىك اندىشە دانىشىر: آنام دئىيردى: مشروطە دئورو تبريز مجاهىدلرىنىن استبداد قوهلىلە قىزغىن دؤيوش چاغلارىندا، من اوشقى ايكن محلەمىزدە آنامىن قوجاغىندا برકدن آغلارىكىن، شىلتاخالىق ائديرمىشىم. دويوشە گىئدە يە حاضيرلاشان مجاهىدلرىن باشىچىسى ستارخان سىسى اشىيدىر گىلر، منى دىلە توتاراق قوجاغىندا اىلار سوروشوركى، آدى نەدىر. آنام دئىير: سيد محمدحسين. من سтарخانىن قوجاغىندا اىلار اوزون گۈئە توتاراق دئىير: اى بؤيووك آلاھ سنى بو اوشاغىن بؤيووك جىدى، بىزە كۆمك ائيلە تا متاجايزىلە، زور دېنلەرە غلبە ائيلەيک. آى آلاھ بىزى دۇنيا خالقىنин يانىندا باشى آشاغا ائله مە. سونرا ستارخان اوجا سىسىلە فرمان وئردى اوزاقلاشىلار.^{٣٩} اوستاد آرتىرىرىكى، آنامىن بو دانىشىغى منىم توركى شعر يازمايغىمین ايلهام قايىناغى اولدو.
باشقابىر دانىشىقدا اوستاد دئىير: آنام دئىيکى، ائله بىر شعر يازكى، اوزوندە باشا دوش من دە باشا دوشوم و بو سۆزلى حىدرىبابا يارانماسىنinin تملى اولدو.

باشقابىر خاطىرەدە نىك اندىش يازىر: بايرام آخشامى ايدى، قاپى چالىنىدى، قاپىنى آچدىقدا گۈرۈم بىر كىشى ئىننە بىر چك: اوستاد شهريارىن ائوئى بورادىر؟ دئىيم: بوبورون، بو چكى استانداريدان گۈندەرىپىلر اون مىن تومندىر وئرىز اوستادا بىر رسيد وئرسىن گىتىرىن منه. او زاماندا اون مىن تومن چوخ پولىدى. چوخلو سۈپىندىم، چونكۇ او گۈنلەرە اوستادىن مالى دورومو خوش دېلىلىر اوزودە قاباقدا بايرام گلىرىدى. اوستاد چكى گۈرچك سوروشدو: هاردان گلىپ، دئىيم: استانداريدان، دئى: ايستەمز قايتار اوزلرىنە. دئىيم: اوستاد بونو داها دربارا قايتارمازلار استانداريدا اوزلرلى يئىرلەر، دئى: هر كىيم يېئەجك يېئىن آپار وئر دىئە شهريارىن بو پوللارا احتىاجى يوخدور. گىتىرىم. او آدام دا من دئىهنى دئى كى بو پول آرادا يېئەجك، دئىيم: من دە اونو دئىيرم آمما بىرداها دىئىم آجيقلانا بىلر. چكى آلىپ بىر بىئىت شعر اوخودو، شعرىن آنلامى بوايدى كى: بو كىشى ليكىندىنديز.

آيدىندىرلىكى، يوزلرجه بوسياق دىرلى خاطىرەلرى اوستادا ئۆز ايلە آپارا جاقمىش، نىك اندىش بولاغىر، عين حالدان جىب ايشى ايلە تكىجە شهريارىن يوخ بلکە آذرىيابجان خلقينە اوندولماز خدمت اشتمىشىدیر. سون اولاقاپ بولىپلىرىن چاپينا ياردىم ائىن، ائله جە دولقۇن مقدمىمە يازان شاعير ناصر آذرپۇيا و اوستاد نىك اندىش جنابلارينا جان ساغلىقى و ادبىيات ساحەسىنە اوغۇر لار دىلەمكە، خاطىرەلرىن دئوردونجو جىلىدىن اۆز آنا دىلىلىمىزدە يايىنلانماسىنى گۈزلە يېرىپك.

بهروز ایمانی

دوغودور کی شاعیر، یازیچی و باشقرا هر بیر یارادیجی ایسان اوز ایلهامینی ائل دیلیندن و ائل ایستکلریندن آلاراق اونلاردان آسیلی اولان سوژه‌لری، اون پیلاندا مقصد قویوب حرکت ائدر. بونا شاهید ائل اوره گینده اولان شهریار - سهند سوئگیسی دیر، بو سوئگی عین زاماندا یارادیجیینین اوز ایستکلری ایله اوست - اوسته دوشور و اونو شهریار، سهند اثرلری فارشیسیندا قوللوق ائتمه گه مجبور ائدیر.

تصادفی دئیبل کی سایا گلمز قلم چالانلار، موسیقى چيلر، هئیكلچی، رسام و خالچا توخوجولاری هانسی بیر کیمسه‌نین امر - فرمائیشی ایله يوخ، بلکه اوز کؤنوللریجە، میللى قهرمانلاری اوچون امک صرف ائدیرلر.

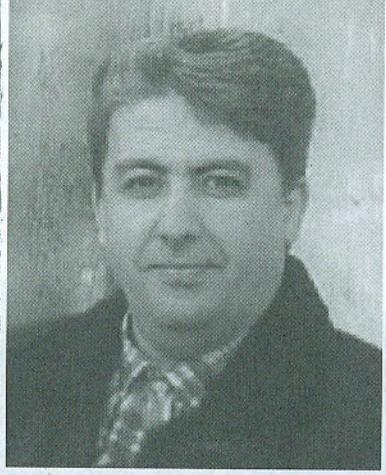
بو قهرمانلار معاصیر قرنده یاشایان زینب پاشا، مشروطه، خیابانی نهضتی، میللى حکومت و باشقرا بؤنده ائل يولوندا يوزلرجه جان قويموش اینسانلار، ائله‌جهده قونوموزون قهرمانلاری اوستاد شهریار و شاعیر سهنددیر.

سهند اوچون تورک دونیاسیندا قلم چالانلار آز دئیبل و اونلار بیریسى ده سایین آراشدیریجى و شاعیر بهروز ایمانی جنابلاریدیر.

او قلمیله قزئتلرده و درگیلرده چاپ اولموش مقاله‌لردن باشقرا، ۱۳۸۲ -جى ایلده اوستاد سهندین ایکى جىلدىلیك سازیمین سوژو^{۳۰} گیتابى و قالان آلتى بوى ایله بیرگە، اوچ مقدمىمه بهروز ایمانی، گنجعلی صباحى و دوكتور صديق (دوزگون) جنابلاری طرفيندين یازىلماش و دوكتور صديق اوز یازىسیندا كيتابلارين يىنى دن چاپ اولدوغو اوچون مؤلەدن دۇنه - دۇنه تىشكىر ائتمىشدىر. بو اوچ مقدمىمه ایله بيرگە بير مقدار دا سهندين باشقرا اثرلرین و على تېرىزلى و مظفر درخشى نىن سهند حاقدا شعرلىرىنى آرتىراراق چاپ ائتدىريپ یايمىشدىر. كيتابىن بازارдан قورتارماسىنى گۈرن مؤلف، اونون ايكىنچى چاپينا باشلاماق قرارينا گلماش. فولكلور ژانرىندا و سهند یارادىجىلىغى اوزهرينده چالىشان سایين ایمانى بير نىچە دئنه باكى و توركىيەن ارزوروم تۈپلانتىلاريندا سهند معروضەسى ایله چىخىش ائتمىش و سهند یارادىجىلىغىن داها تانىتىدىرماق اوچون جان آتىمىشدىر.

^{۳۰} - سایين ایمانىنىڭ دىللىكىرىنە گۈره، اورمىھلى خىابانى مرحوم عباس بىزىگى امين سهندىن نظمە جىكىيگى ئىنى يۈلۈم دەدە قورقۇد بويالارىن، اوز چىخىشىلارىندا آخساما دان سېيە دفتر سوپىلەرىمىش.

رضا همراز

آذربایجان ادبیات ساخه‌سینده قلم چالان، ائله‌جه شهربیار – سهند دونیاسیندا آخرالی مقاله‌لر یازان سایین رضا همراز جنابلارینین بو کیتابدا یئتربنجه امگی اولموشدور. همرازین توپلادیغی (اوستاد فرزانه‌نین مقاله‌لری) آدلی ۷۰۰ صفحه‌لیک کیتابی بیزیم اساس قایناقلاریمیزدان بیریسیدیر.

دaha دوغروسو بیز بو کیتابدا تکجه موسیقیلی سهندیه اثربیزی چاتدیرماگی دوشونوردوک، آدینی چکدیگیمیز کیتاب، هابئله یئنده‌ده همراز طرفیندن الیمیزه چاتمیش ۱۴ صفحه‌لیک ال یازماسی و اوندا اولان مطلب‌لر کیتابین دولقونلاشماسینا اولدوچجا یارديم ائتدی. همراز جنابلارینین قایغی کئشلیگیندن تشكر ائتمکله، اونون سیرالاندیریدیغی شهربیار – سهند اوچون قلم چالمیش و بو کیتابدا آدلاری گلمه‌ین ادبیاتچیلارین بير نئچه‌سینین يالنیز و آدلارین چكمک ايسته‌بیریک.

حؤرمتلی شاعیر و يازيچي لاردان:

دوکتور ترابی، دوکتور رئيس‌نيا، خليل ملكی، قاسیم تورکان، دوکتور ثروتیان، حسين منزوی، عزيز نسيين، ميرصالح حسيني، دوکتور سجاديه، دوکتور قره‌آغاجي، دوکتور شعردوست، ماکى لى حاميد، رحيم چاوهشى اكبرى، اسماعيل تاج‌بخش، پروفيسور حميد نطقى، حبيب ساهر، صمد چايلى، سرعينلى شاعير قارتال، اوستاد غلامحسين فرنود، اوستاد عبدالحسين ناهيده‌آذر، اوستاد هريسي‌ثزاد، رضا غفارى، دوکتور براذران شکوهى، دوکتور انزابى و شاعير حاجى رجائى (نيسگيل).

آرتيرماليق كى، شاعير نيسگيل جنابلارى تبريزين بمب ياغان گونلرinden، اوستاد شهربيارى اوسكو شهرинه آپارىب ۴۸ گون اوز ائوبىنده ياشاتمیش دير. عشق اولسون بئله قایغى كىش اينسانلارا.

و بيرداها قدير بيلن عاليملريميذه عشق اولسون دئيه، اونلارين بير نئچه‌سینين سهند اوچون دوشونجەلرینى آليق.

سهندیه
موسیقی
۱۰
نلتاریندا

شکنند
۱۳۵۸-۱۳۰۵

سهند اوچون سؤيلنميش نظرلر

- دوكتور سردارى نيا:

«سهند هئچ بير شاعير ايله قياس اولونان دئيل، حتى شهريار ايله»

«سهندىن دوشونجهلرى يئنى يئتمە چاغلاريندان ائل دردى اولمۇشدور»

«سهند، آذربايجانا اولان ظلملىرى دويودقىدا، هئچ بير زaman اونا لاقىئيد قالمادى و بير

يئيليمز قهرمان كىمى عؤمرنونون سونونادك دؤيوشىدۇ، دونيادان تىز كۈچدوگونە باخماياراق

سوزونو چاتديرميش، مىلى حقلەر چاتماق اوچون موباريزە يولونو گۇستەرمىش دىرى.

اوستاد سردارى نيا، وارلىق ژورنالىنinin اوستاد شهريار رحمتە گىئن ايل بوراخىدىغى اوزل

سايدا شهريار حاقدا يازدىغى دولقۇن مقالەدە سهندىن ده آد چىركى بىر بويوك شاعير

اوچون اوز حؤرمىتىنى چاتديرميش ايدى.

- دوكتور فيض المهى (اولدۇز):

سهند هله اولدوغو كىمى تانىنمايىدىر. سهندى آرتىق تانيماق اوچون سهندشوناسلىق

درنگى قوروب بىر يئنده آراشىديرماقلار آپارىلمالىدىر. شاعيرىن، سازيمىن سۆزو ايکى جىلد

و قالان آلتى بوى قارداش آندى و ددهمىن كىتابى آدىلە بىر ئىچە دونەن چاپ اولدوغۇنا

باخماياراق هله بىر چوخ اثرلىرى چاپ اوزو گۇرمە يىبىدىر.

- دوكتور بوداغى:

سهند شاعيرلىك باخىمېنidan شهريار كىمى اولا بىلەمەسىدە (شهريارا مكتوب) شعرى،

شهريارين جوابىيەسى اولان سهندىيەدن داها گوجلو نظرە گلىر.

سەھندىھ
موسىتىرىپىنە
نەتلىرىنىدە

- پروفيسور على قافقارىيالى:

بولود قاراچۇرلۇ (سهند) دۇنيا سوپەسىنەنگ كۈركەلى ساعىرلەرن بىرىسىدىر. آذربايجان دا

يالىزى شهريار دئيل كى دۇنيا شۇھەرتىنه وارميش، اونون آردىجا سەند كىسىن شەرلىرى ايلە

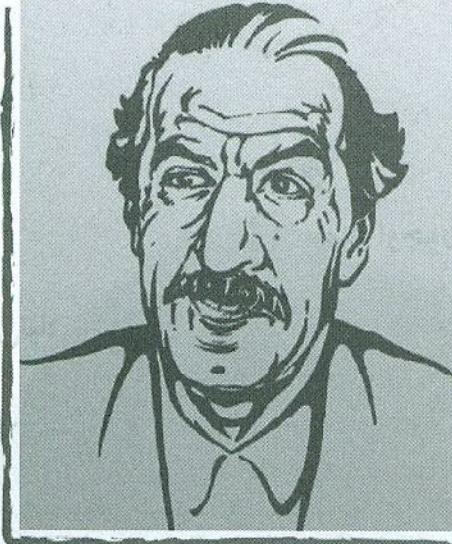
كىندى (اۋزو) اوچون گىتىش يېر آچميش و تۈرك دۇنياسى ھر زaman اونا گۇئەنەجكدىر.

- حيدر على يئف:

قوزئى آذربايجانىن جمهور باشقانى حيدر على يئف ساۋىت دۆرۈنە سازيمىن سۆزۈ كىتابىنى

اوخوموش و يازىچىلار بىرلىگىنinin اعضاىي ايلە بىر گۇئۈشىدە، شاعير سەندى يوکسک درجهلى

شاعير بىلەيگىنى آچىقلابىپ و اوندان اۋنۇك گۇئۈرمە گى تاپىشىرىق و ئەرمىشىدىر.^{٣١}

اوستاد يالقىز

کيتاين سون مطلبي او لاراق، سايين اوستاد يالقىزىن (سەندىيە) اوچون يازدىغى تكجه منظوم (طنز) نظيرەسىنinin يازىلماسىنى يارارلى بىلدىك.
مىليونلار اىستكلىسى او لان بىلە بىر يالقىزا عشق او لوسون.

سمندىيە

شاه بىگىم!
بال پتىگىم، گول - چىچىگىم، نازلى سمندىيم،
ساچى بويىنومدا كمندىيم!

سەندىيە
موسىقى
نىڭلارنىدە ۱۰

باشداد، گولشوم ننه تك وار نه درين، چوخ اووزون آرزيي ...
گوناھىندان يىزىدىن، چو خدو سىنىن حىرص ايلە - آزىز!
انتظارىين هله واردىر، چكە ائل - طايىفا دا نازىن؟!
بىر طرفدىن ده ائدىرسن قىزىنinin فيكىر جاھازىن،
بورجا وار چو خلو نيازىن ...

هاردان ایلهام آلالی، گونده ده بیر مُد گئینیرسن!
ارک ائدرکن ارینه، بیر پارا سؤزلر ده دئیرسن،
سوزون آنجاق یئریدیرسن!
ان یېشىلە مەختە رېچە

تەھر پول قازانار عاشقین اولموش بو کیشىن ده،
بۇ شىشقۇن بىز ئەلخىيەن اسەلەتە هللىقەن بىز ئەلخىيەن بىز ئەلخىيەن
نه بازاردان خبرىن وار،
بئۆرك نىجە خلقە قويار گونده يازاردا اوز ايشىنده،
نه يالاندان خبرىن وار؛
خەن تەقى لەما سەستەن بىز ئەلخىيەن بىز ئەلخىيەن كۆپنە آختارار آت، هر گئىشىنده - گلىشىنده،
نه قالاندان خبرىن وار!

قوى آتىن يانسا دا يانسىن، كول اولوب، اولسادا اولسون،
سنه بول - سول آت آلان وار؛

قوى ماليم بئيلە تالانسىن، أريسىن ياغ دا، جالانسىن،
ئىليسەن هاردان آلان وار،
أوزونو بورجا سالان وار،
بىزە نه داردا قالان وار؟!

قوى نزول خور هله چاپسىن،
سۋەدىگى تىزىلى آلسىن،
بانك ايلە ال - الله چالسىن،
سن سوال ائتمە نەھلر وار،
جوابى يوخ نىيەلر وار،
حڪىملر وار، دىھلر وار،

ايىتى كىسگىن تىيەلر وار،
آغلادان خلقى نه چوخ بوردا هله مرىيەلر وار،
يوخلادان صبح سيرەلر وار.

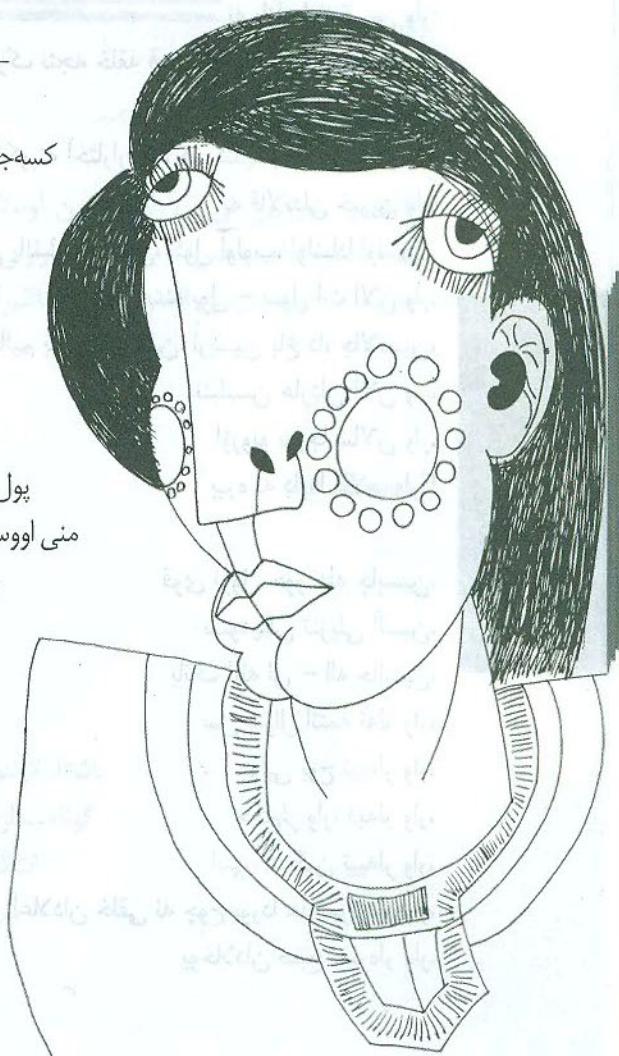
قول - قیچیندان یاپیشاندا کئچینین کسمگه باشین،
 قصاب ایستر کی قوروتسون کئچینین گۆزدە کی یاشین،
 ساقالیندان یاپیشارکن اوze باشین، اوته قاشین،
 کئچی ائمکده تلاشین؛

قولاق آسسان ائشیدرسن او کسیک حنجره سیندن،
 سۆزونو بئیله قانارسان چىخاراق سون نفسييندن؛
 - آمان آى قصاب ئالىيم، گۈرۈم آرتايدى مالاين،
 منى كىيم ائتدى حلالىن؟
 كىسەجىكسن باشىمى گؤى، يىرە دوشىسە، اوئا سۆز يوخ،
 سەنە گۆز يوخ،
 گۆز اولانلاردا دا، دوز يوخ!

قويون آدى ايلە بارى ساتما منى خلقە آمانسىز،
 آى ايمانسىز ...

پول آلار سىندن او بىزازكى سىن اوندان مال آلارسان،
 منى اووسونلايىب، هرگون سحر - آخشام پول آلارسان،
 وئرەسن بىزازا اوندان دا دۇقۇب بىر شال آلارسان،
 بئز آلىپ مىيتقال آلارسان،
 بوللو قىيل و قال آلارسان،
 حال وئررسن، حال آلارسان،
 آرىسىندان بال آلارسان!

اودا چوخ مشترى دىير سن كىمى بىر پوللو مامانە،
 اودا عاشىقدى سىنин تك دولارا، ماركا، تومانە!
 اودا ساتماقدادىر ايمانى قىرانە،
 بئله اىستير بو زمانە ...

ن لندکاله ر دیشیمیت لرخوازیا ر ن لندکا چینیا الدور دلخیسون خاری دلخیسون دلخیسون
ن لندکا فوجها میاله هدیشیت بهمه شئی ساتاندا گورهسن سرعت ایله مئتره آل آتدی،
مئتر آلب، یاردیلا ساتندی!

آند ایچنده گورهسن قاتدی دینی - مذهبی، آندی،
موحاصن ایشی کنچجک دینی داندی!
او نه زرگر کی، سنین کیفینه طالب، اونو گوردوم،
او نه دستبندکی سنین نفسینه غالب، اونو گوردوم،
قالب اتمکدهدی فیکرین هامی، جالب اونو گوردوم؛

محتکرلرده آمانسیز باساراق آنبارا مالی، آرتیریر ارزی، ریالی،
پولولار داراشیلار زلی تک سورماغا قالنی،
عزراییلدان دا بتر یانی دیلار آلماغا جانی،
باهاچیلیکلره بانی،
او صداقت، اینام هانی؟

نوه وایپل ر بیلوا نهجهها هلیسنه - نیقشه بیلوا ایلیسا اوچنچلرده نو کن نیمه
نوه وایپل ر بیلوا نهجهها هلیسنه - نیقشه بیلوا ایلیسا اوچنچلرده نو کن نیمه
لاب ایناندیرماق اوچون اوز چئویریب آندا دوراندا،
گورهجنکسن او زاماندا،

فرشی تنز آچدی یئره، اولچدو، بوکوب، ساتدی بیرآندا،
پولالیه وکه لئیه لرته مهی دحمدنا یفسن سنی اویدوردو گیجلتدی باشینی قاتدی توکاندا،
پولالله لمک ن لندکله ر بیلوا کله لکه لکملا لمحکمکه تبریز اوسلون یا کاشاندا،
همداندا، خوراساندا،
آ یازیق فیکرین هایاندای!

باخ کی قیمت ده یازیب فرشلرین اوستوندی یالاندان،
ائله بیل پول و تریب آمیش قاهاریب سانکی تالاندان،

آلیب اوندان کی الین آغزینا تپمیشدى قالاندان،
صورت شرעה سالیب الدى فلاندان ...

آى منیم ایلک، سون عشقیم،
بو سمندیه ده مشقیم،
سندن الهامینی الديم، بو سمندیه نی يازديم،
غريب اولدوم، يولو آزديم ...
بيل،
بازاردا چوخو اينسان دئيل، حئیواندى ياشيرلار،
بىساوا ددير چوخو جاهيل، پولا قورباندى ياشيرلار،
قورددولار سانكى يېغيشمىش دد و ديواندى ياشيرلار،
حاجى اولماق اولا را بلکه، بير عنواندى ياشيرلار،
دينە بەھتاندى ياشيرلار،
حاجى ناداندى ياشيرلار،
بئله شيطاندى ياشيرلار.

سنین عشقین - هۆسينله اوتوز ايلدى قاچiram من،
سنه دن تاپىماق اوچون قوش كىمي آنجاق اوچoram من،
چارهسيز قالىشام هر بير گلنە فرش آچiram من،
جانا گلمىش بئله منفورلار اليندن، قاچiram من.

بوردا پولسوز ياشاماق يوخسول اوچون ويزرى - وابالدىر،
سفر اشتمك بىزه حتى ياخينا خام خيالدىر،
بليط آلماق بورادا ايندى ماحالدان دا ماحالدىر،
بو وضعىت بىزه چوخاندى گۈزل، شامل حالدىر،
نه كى قالدىر.

بليط آلماغه هاچان گىتسىن اوغول، يوخدۇ ساتىيىلار،
كىچك اوندان كى يالاندىر؛
بىر نفر يوخدور سوروشسون نىيە بو وضعى قاتىيىلار،
سانكى بوسستاندا تالاندىر؛

تین ووروبدور دئیهسن، خلق دوشوب خسته ياتیبلار،
 بیمیلیتىز سىتەرەتتەنچە ئەن ئەغۇرتىڭلىرىك ووروبدار، اويانى دردە سالاندىر؛

 بیمیلیتىز لە ئەنار ئىرەتلىرىنىڭلىرىك ئەن ئەغۇرتىڭلىرىك ووروبدار،
 بیمیلیتىز خەلەپ بېھامقىغا دەلەتلىكلىرى ئەن ئەغۇرتىڭلىرىك ووروبدار،
 بیمیلیتىز ئەن ئەغۇرتىڭلىرىك ووروبدار، اودوكى ترمىنال حقىنە نە يازسام، ياراشاندىر،
 بیمیلیتىز ئەن ئەغۇرتىڭلىرىك ووروبدار، اطابىر جماعت ياشىر اوردا چوخۇ دايىم ساواشاندىر،
 بیمیلیتىز ئەن ئەغۇرتىڭلىرىك ووروبدار، ئەن ئەغۇرتىڭلىرىك ووروبدار خستە - آوارە مسافرلە هميشه دوروشاندىر،
 بیمیلیتىز ئەن ئەغۇرتىڭلىرىك ووروبدار، هەچ زاد اوسىتە ووروشاندىر!

 سالسا فرصت دە الله، تئز ساكىن حالىن سوروشاندىر،
 أكىلىپ تئز سوروشاندىر!

معنویتلىرى اولدورمەددىرى مادىي نيازلار،
 آچىلىيدىر يىمگە، آى نە آギزلار، نە بوغازلار،
 وای ... نە اود ياغدىرىرى بئىنى دايازلار،
 آدینى زولفعلى قويموش، باشى دازلار.

پىرده آلتىندا اوپۇنچاقلارى هر كىسى بىلە بىلمز،
 بورادا غىلر يئر اندىيدىر بورا شادىليق گىلە بىلە بىلمز،
 قارا كۆينىكلى بولود آغلاماسا گول، گولە بىلە بىلمز،
 گۆز ياشىن غەمىلە بىلە بىلمز.

قىزىل، اولدوز كىمى قوللاردا - بويونلاردا پارىلدار،
 پوللولار، بارلى بولود تك هارا گىتتىكجە گورولدار،
 قىزىمىش اركك - كۈپك ايت تك، دىشى قورد، گۈرسە ميرىلدار،
 يوخسولون قارنى آجىندان يوروغان حالدا قىرىلدار،
 بالاسى ائودە زىرىلدار!

يېرە باخديقجا دا روزى ملكى گۆيىدە هىرىلدار،
 قورباغا گۈلدە قورولدار،
 قارغالار گۆيىدە قارىلدار ...

باخما دولت وئرن او قيمته هئچ جنس ساتيلمير،
پول - كوبن الله گزر كن الله بير زاده دا چاتيلمير،
بويانيب سانما سوپورگه، اوغولوب، چايه قاتيلمير،
قاچيپ ايمان دوهسي، هاردا ايتيدير كى تاپيلمير؟
اٹله گئن قازديلار آرخي، آتيلان قورخور آتيلمير!

يوخودا سن گوره جكسن،
صلواته يئيه جكسن،
دئيه جكسن - گوله جكسن،
آب كوش ايقجه جكسن.

بيزلره اولماسين هئچ نه! نه اولور خلقه قوى اولسون،
قوروسون باعچاسى خلقين، بيزيم او گردى گؤى اولسون،
غم - قادا خلقى چوروتسون، بيژه آنجاق كى توى اولسون.

(گئجه حقين گۈزودور، طور تۈرتمىش او جاغيندا)
يازدى «يالقىز» بو سۆزو «شهريارين» اوز ساياغيندا،
بوردا افلاطونو سازلىرلا گونوز، گۈز قاباغيندا!!
بو او يئردىركى گىرو قويido تهمتن، چوماغين دا،

كيم دئير بوخ تازما مطلب، گزير عنوان سوراغيندا؟
مین جوره وار يىنى مطلب شەھرىن ھر بوجاغيندا،
قىرخ ياشيندا قوجاليدير، اوتوروب آرخ قيراغيندا،
نااله نفرىن دوداغيندا؟

تۈكۈن اون قوطۇ كىرىرىت ساتىرى بوش تاباغيندا،
قيشدا قار - شاختادا، يايда گونشىن ايستى چاغيندا،

کئچیب اورده، اوردونا، غمند دایانیب جان، دوداغیندا،
بىغانما خېلەم بىللەتلىكىرىجىشا بىر چىرك چىرك اوتوروب باشداكى بىر كىش پاپاغيندا،
اوت ساياق توک ده بىتىيدير او قىرىشمىش ياناغيندا،
ائله بىيل زهر ايچىيدىر، آجي سى وار داماغيندا،
نه توكان واردى نه سرمایه، نه ده اود اوچاغيندا،
بىلار افسانە دئىيل، مىنلىرى وار گۆز قاباغيندا،
صاباحىندان نىڭارانلىق گۈرونور قاش - قاباغيندا،
اوتوروب غم قوجاغيندا ...

بئله نىسگىلى گۈرنىدە، او دور ائل شاعىرى آغلا،
اور گىيندە داغ او لاركىن، داغى دا داغلاردى داغلار،
سۈزۈ دە سۈزلەر باغلار.

گىچەلر بوردا كۆمورىنىدى، گۇنوزلىرە كى كولدىن،
باغبان بوردا خېرسىزدى، خزان او لىسادا، گولدىن،
من دە ائل وورغۇنويام، چوخ سۇيرىم سۇئىلەيم ائلدىن،
عاشقىم دوز سۆزە دىلدىن.

يازما چوخ جىدى يازىقسان كىچ ايتىل عالم ميرتا،
دوشەسەن چىنگە سىخارلار، او توۋارسىن بالا شورتا،
يوبانىب يانسا كوبىن لر، داها وئرمىلە يومورتا،

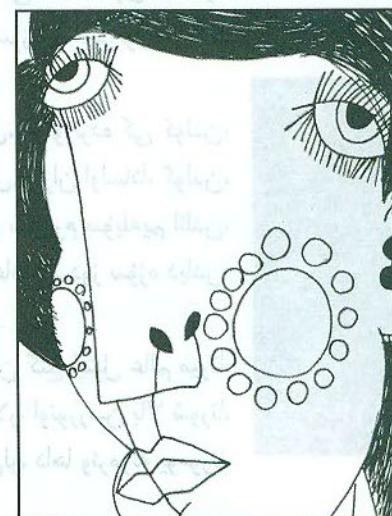
آج قالارسانمى؟ گون اورتا،
باخما چوخ هارتىلا - پورتا،
باخ گىين تازە راپورتا:

قان تۈكىن ئالىيمىن آنجاق داماغى گوندە چاق اولدو،
ظولمه ئالىيم داياق اولدو،

قارا نیتلىرىن شوم اوزو هر يئرده آغ اولدو،
رشوه ميليونلارى آشدى، تىكىلىپ قصر و باغ اولدو،
يئنه سابق سياق اولدو،
يئنه ايشلر بوياق اولدو،

حق ايىين آلمادا ال چاتمادى، دوزلر داماق اولدو،
دونيادا ظاللم اولانين يىشى واللاه قاباق اولدو،
ايکى قارداش پول اوچون دوشمان و قانلى پىچاق اولدو،
بىر - بىريندن قاچاق اولدو،
تىكىلىنلر دوداق اولدو،
چكىلىنلر قولاق اولدو،
نه قارا دوز، نه آغ اولدو،
سول دا آخرىدە ساغ اولدو!

اڭله يوخسولدو كى يوخ آرخاسى هر ياندا قىسىلىدى،
اولدو شرمندە، خجالت هاراكى گىشتى سېخىلىدى،
بىر سوموك تك، غم و حسرت بوغازىن ياردى تاخىلىدى،
دوردوغو يئرده يېخىلىدى؛
دونيادا گۈرمەدى بىر گون، جياتىندا گۈزو قالدى،
اوزو گىشتى، سۆزۈ قالدى.
اور گىنده كۈزو قالدى،

هارداكى دوشدو باھاليق اورا آخرىدە تالانى،
أتالار ياخشى دىئىلر: «آجىن اولماز كى ايمانى»
اونداكى اولمادى ايمان، دىئىر هر جور دە يالانى؛
بىر تازا مۇدا تىكىر بىر - بىرينه كۈھنە پالانى،
كىيم دىئىب رحمت اونا، «ساخلا سامانى - گلر آخرىدە زامانى»

یا شحاق سیوا کیتابلاریندان یا یتارنامه‌شده

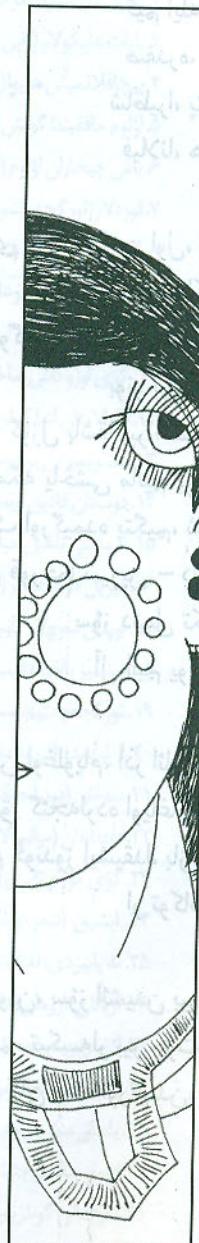
باشلام شعر یازام، دیللنه سن سن بوسایاقدا:
 «قره سید ینه‌ده پیر - پیتیگین توکده قابدا،
 ورهن سردی، کیتاب - دفترینی، تاختا - تابادا،
 چکدی سیگار ینه‌ده، توستو - دومان سالدی اوتفادا،
 هیس ایسی یاتدی داما‌غدا!»

سوئ آچیلدی، قره سید آدی گلدي، قلم آردى،
 اوذا بوردا نئچه ايللر فالا باخدى، دوعا يازدى،
 داوا درمانسىز، علاجسىز لار، اودوركى اونا بازدى،
 نه قدر خلق عوامدى، اونون آرتىق كئفى سازدى.

قانان ايستر يانا احواليميز، خسته ماراليم!
 يئرى، آردىنجا باخىم بير سنين آهسته، ماراليم!
 آى آلا گۆزلۈ ماراليم،
 اورگى سۆزۈلۈ ماراليم.

چاره‌سيز قونشو، سنى دردine درمان چاغيراندا،
 او يازيق داردا قالىب دردين اليندن باغيراندا،
 اوذا يوكلوقدان، اوشاق اوسته يئرسىز چيغيراندا،
 حالىنى درك ائله‌يىب قان، بىلە فيكىر اتمە يالاندى،
 دئمه: كافردى، ييهودى دى، مسيحى دى، فيلاندى،
 او مسلماندى، بير اينساندى وطنداشدى، بالاندى،
 سنه آنجاق او قالاندى.

بو سمندينه‌نى يازديم، قالا من باب نصيحت،
 سن حيات يولداشىما، بلکە ده بير حكم وصيت،
 من اولندن سورا سن قالسان، آزادسان اره گىتسن،

ياد او لارسان منه اوندا چيخيان هر يئره گئىسىن،
كيم ايله درده گئىسىن،
صفدره، حيدره گئىسىن،
شاطيره، پىشگره گئىسىن،
فيلانا، هر خره گئىسىن.

آمما مندىن ساري سن آرخايىن اول، نازلى سمندىم،
ساري كاكىلى سمندىم،
آيرى بير سئوگىلى يار توتمارام آيرىلسا دا بندىم،
بونو بيل، پسته و قندىم،
من داها باشدا گؤزل باشقابير احساسدا حاليم وار،
سنه بذل ائيلەمگە ياخشى ماليم يوخدۇ، قاليم وار،
ساوالان تك اورگىمده پتىگىم، شانلى باليم وار،
آجي دا اولسا سۆزۈم قورخاما شىرىن - دادلى ديليم وار،
سۆز دئىيل تك، عمليم وار،
آل اليم يوخ، وئر اليم وار.

من ائلين اوغلويام، آذر ائلينين طنز يازانى،
او قارانلىق گئچەلرده او ياغام تا صبح اذانى،
گزەرم گوندوز ايشىقدا، بازار ايله خيابانى،
او توکانى، بو توکانى.

باشدادارى دوشورن، سۆز ائشىدن بير قولاغىم وار،
حق سۆز اوستوندە منىم، تىكسەلر بير جوت دوداغىم وار،
ائلىمین درده گلن پاك اورگىنдин، سوراغىم وار.

یاشماق سیرا کیتاب لاریندان یا بینلانمیشیدیر:

۱. قیزیل آمالار (قیسا شعرلر توپلوسو) سعید موغانلى
۲. تانرى داربخىر (شعر آتنولۇزىسى) سعید موغانلى
۳. بایات هايىكولار (إِيْنْ هَايَكُولَارِي) راسىيم قاراجا سعید موغانلى
۴. بېچاقلانمیش هئیوا (شعر توپلوسو) آلمامۇغانلى
۵. اولوم حاققىندا گونش (شعر توپلوسو) راسىيم قاراجا / حاضيرلايان: سعید موغانلى
۶. باش چىخارلار اولوم (شعر آتنولۇزىسى) آيداش دلى سىئەل
۷. قوردلار (تۈركىجە پىشىن، نىمايشنامە) غلام حسسىن ساعدى / حاضيرلايان: سعید موغانلى
۸. گون آيدىن نىفترت (شعر توپلوسو) ساحىل آذر
۹. دۇردى شاعير قىرخ دوعا (رامىز روشنى، واقيفى صىداوغلو، واقيف بىاتىلى، روستىم بېرىۋىدى)
۱۰. اولدوز (اوشاڭ لاز اوچون شعر توپلوسو) رامىز جەھانگىر زادە
۱۱. گۈئى اوزو داش ساخالمازار (اسچىليمىش شعرلر) رامىز روشنى
۱۲. بالتلار دان ئىيلىكلەرە (شعر توپلوسو) آتىلا كىشىزىدە
۱۳. عصرىمېزىن يوخۇسوندا (شعر توپلوسو) على جوادپور
۱۴. دونيادان قادىن اىيسى گللىر (شعر توپلوسو) على حاجى
۱۵. نەممىسى ناغىل حىيات (شعر توپلوسو) افراسىاب نورالىھى
۱۶. قىزىل موجاهىدلەر (آزىز ياجان مشرۇطمىسى اوجۇن شعر توپلوسو) يالجىن توركى
۱۷. اورتاق سوج لاز (اورتاق شعر توپلوسو) آيدىن روشنى / تايماز خانكىشى
۱۸. سەنسىز يالقىز قالىب تېرىز (تۇر - شعر) سعید موغانلى
۱۹. تور كېھم منىم، سىس يابىر اغىم (شعر توپلوسو) فاضىل حوسنو داغلارجا
۲۰. إل لريمىدە اللي بارماق (شعر توپلوسو) نىڭار خىاولى
۲۱. ساواش (دونيا حىكايەلەر) چۈپىرن رضا حسسىنى
۲۲. داغداغلار (ساتىرلار و حىكايەلەر) ع.م آغاشالى
۲۳. گۈئى گۆزلۈ تانرى (شعر توپلوسو) مليحە عزىزپور
۲۴. اىشيق (شعر توپلوسو) علېرىضا اولختايى
۲۵. نە پايزىدى، نە قىشىدى (شعر توپلوسو) رسول رضا
۲۶. آرباتان (رومان) محمد رضا لوابى
۲۷. گۆزلىين دوغوم گونوم (شعر توپلوسو) محمدرضا لوابى
۲۸. اۇپ اولومونو (شعر توپلوسو) دومان ارمىم
۲۹. ياساق سىزچىرىم (شعر توپلوسو) آيدىن آزار
۳۰. اۇلول ساققىز چىينەير (شعر توپلوسو) ائل اوغلو
۳۱. تالواسالى گونترىم (شعر توپلوسو) غفور تىلى اوغلو
۳۲. آمالاردا دىش اىزى (شعر توپلوسو) بولنت اجوپت

تشکور...

کیتاب اوچون ساغ اول، گره بیم اولدو
آغ بئرلرینه شعرلر يازدیم،
سۆپیش سۆپیمدن ...

ياشماق سىير/كىتاب لارىندان يايىنلانا جاقدىر:

١. اۇلۇمۇن گىرمىسى ياساق (هادى قاراچاي، محمد رضالوائى و كيان خياودان سىچىلىمىش شعرلر)
٢. آلمالاردا دىش اىزى (شعر توبىلوسو) بولنت اجويت
٣. قوجاغىن امنىت گۆزۈن ترورىست (شعر توبىلوسو) سعيد موغانلى
٤. ايشيق (شعر توبىلوسو) علیرضا اوختاى
٥. هامئىت (پىئىس. نمايشنامە) ويلىام شئكスピア / حاضيرلايان: سعيد موغانلى
٦. ع بىزاوج كىشى ايدىك (شعر توبىلوسو) بختيار وهابزاده. شاهماراكبرزاده. يوسف خيال اوغلۇ
٧. گۆئىيە ئىنمك اىستەيىرم (شعر توبىلوسو) ووقار نعمت
٨. اوازاق ياشىل آدا (سىچىلىمىش شعرلر) واقيف صىداوغلو
٩. گتىر كىشى لرىمىي اىستېرىم گىئدم (شعر توبىلوسو) ب. فتح الله
١٠. على و نينو (رومأن) قوربان سعيد / حاضيرلايان: سعيد موغانلى
١١. خزرە بىر آدىيم (قوزئى آذربايجان چاغداش شعر آنتولوژىسى) سعيد موغانلى
١٢. سورگون ياغىش (شعر توبىلوسو) هادى قاراچاي / حاضيرلايان: سعيد موغانلى
١٣. دىوار (أويكى) ڦان پل سارتىر / حاضيرلايان: سعيد موغانلى
١٤. تىلەfon آخاسىندا (مونو پىئىس) ڦان كوكتو/ چئويرىن: آزادىاشار / حاضيرلايان: سعيد موغانلى
١٥. نه پايزىدى، نه قىشىدى (شعر توبىلوسو) رسول رضا
١٦. گۆئى گۆزلۈ تانرى (شعر توبىلوسو) مليحە عزيزپور
١٧. اورخان ولى تېرىزىدە (شعر توبىلوسو) حاضيرلايان: سعيد موغانلى
١٨. دلى كور (رومأن) اسماعىل شىخلى / حاضيرلايانلار مهدى عبدالهى. سعيد موغانلى
١٩. چىشىنە گونوندە چىشمە باشىندا (اشيق شعر آنتولوژىسى) حاضيرلايانى. سعيد موغانلى
٢٠. موراد كۆھنەقالا، حميد هەرسچى، خان امير (اورتاق شعر توبىلوسو) حاضيرلايان: سعيد موغانلى

یاشماق اوزل سایی لاری

من اینامین ائولا دیام (بختیار واهابزاده)
چاغداش نشده اینسان و زمان پروبلئمی (آنار رضا)
یاغیش یوبور، گون قورودور (رامیز روشن)
باشقابیر ماوی گؤیه (سحر خانیم، قادین شاعیرلر و شعر اوزل سایی)
سویوق دیمیش قهرمان (حبیب ساهیر)
گئجه یاغان قار کیمی (بایاتی اوژره تصویر)

یاشماق درگی سینین شعر اوزل کیتاب لاری

یاشماق سیرا کیتاب لارینی
آذربایجان معتبر کیتاب ساتیش ائولویندن
الده انده بیلرسینیز...
هله لیک بو سیرادان او توزیش کیتاب چاپ اوزو گورموشدو

ساتیش مرکزلری:

تبریز: گونش کیتاب ائوی (یاشماعین مرکزی ساتیش ائوی)
اختر، ارک، نوبل، شمس و تبریز کیتاب یاییم ائوی
اورمو: فضولی و یاز کیتاب ساتیش مرکزلری
اردبیل: بهروز، کالج واردبیل کیتاب سرگی سی
زنجان: پیثار یایین ائوی
تهران: اندیشه‌نو (فرزانه) / اختران / یاشار / خانه شاعیران ایران
موغان: دانشجو کیتاب ساتیش ائوی / سولوز / قوشچای / سالماس (معلم) / ماراغا / میانا (طریقت) /
قم (آذربایجان) / تیکان‌تپه / گرمی (شهریار) / کلیبر / مشکین (دنیز) / خوی / اهر / آستانه / خالخال /
یناب / مرند ...

مکتبه
ملی
آذربایجان

ادبیات
درگاهی

حیکایه

۱۳۸۶/۱۱/۲۹

اوْدُولوْ

oduloo
2008